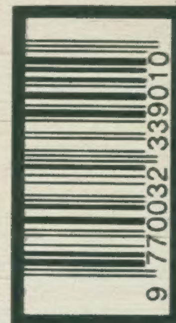
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

3. XI 1989. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LI ● 20.000 ДИН ● БРОЈ 1975

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1,80 CHF, Шведска 8,40 SEK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

ШТА О НАМА ГОВОРЕ ЖВРЉОТИНЕ (6-7)

ПЛАНЕТЕ НА СТРАНИ ШКОРПИОНА

ПРЕТХОДНИК КАЗАНОВЕ ИЗ БЕОГРАДА:

ПУСТОЛОВИНЕ ЗА 120 ЧИТАЛАЦА

ОД СЛЕДЕЋЕГ БРОЈА НАГРАДНА ИГРА:
АУТОМОБИЛИ ●
ПУТОВАЊА ●
МОТОРИ ●
И ДРУГА ИЗНЕНАЂЕЊА ●

Ripley

Веровали или не!

„КЕТЛИН"

ЈЕДРЕЊАК СА 3 ЈАРБОЛА, ИЗГРАЂЕН 1844. У БЕДФОРДУ (ДРЖАВА МАСАЧУСЕТС, САД), ПОТОНУО ЈЕ 1902. ГОДИНЕ ЗА САМО НЕКОЛИКО МИНУТА ПОШТО ЈЕ НА ЊЕГА НАЛЕТЕО КИТ.

ПРСТЕЊЕ

КОЈЕ СУ НОСИЛИ СТАРИ РИМЉАНИ СЛУЖИЛО ЈЕ И КАО КЉУЧ И КАО ЛИЧНИ ПЕЧАТ.

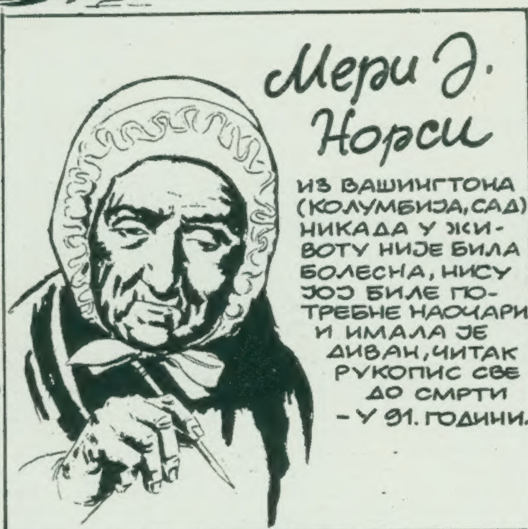
ПОГРЕБ ПОГЛАВИЦЕ

НА ОСТРВУ ФИЏИ ТРАЈЕ ДВЕ НЕДЕЉЕ. ОЖАЛОШЋЕНИМА ЈЕ ЗАБРАЊЕНО ДА ПЛАЧУ, А ТУГУ ИЗРАЖАВАЈУ ТАКО ШТО ДАНОНОЋНО ДУВАЈУ У ЉУШТУРУ ШКОЉКЕ.

ДРВЕНИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ

ПОПУЛАРАН НА ОСТРВУ НОВИ МЕКЛЕНБУРГ У ТИХОМ ОКЕАНУ, ДАЈЕ ЗВУК СЛИЧАН ЊАКАЊУ МАГАРЦА, КАД СЕ ПРЕКО ЊЕГА ПРЕВЛАЧИ РУКАМА НАМАЗАНИМ УЉЕМ.

Мери Ј. Норси

ИЗ ВАШИНГТОНА (КОЛУМБИЈА, САД) НИКАДА У ЖИВОТУ НИЈЕ БИЛА БОЛЕСНА, НИСУ ЈОЈ БИЛЕ ПОТРЕБНЕ НАОЧАРИ И ИМАЛА ЈЕ ДИВАН, ЧИТАК РУКОПИС СВЕ ДО СМРТИ – У 91. ГОДИНИ.

Градске зидине од гранита

У АВИЛИ (ШПАНИЈА) ДУГАЧКЕ СУ 3200 МЕТАРА И ИМАЈУ 88 КУЛА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● у великим европским метрополама саобраћај се све теже и спорије одвија. Најновија мерења показала су да аутомобил који треба да пређе кроз центар Лондона у време када се запослени враћају с посла може да развије брзину од највише 18 километара на час. Брзина кретања Паризом је 15 километара, а Римом само 7.

●●● сенат америчке савезне државе Калифорније донео је закон да службеници запослени у јавним службама морају да дигну слушалицу најкасније када се телефон огласи по десети пут. Закон је предложио један тамошњи сенатор који је установио да су запослени једноставно глуви на телефон и пуштају га да звони све док онај са друге стране жице не одустане.

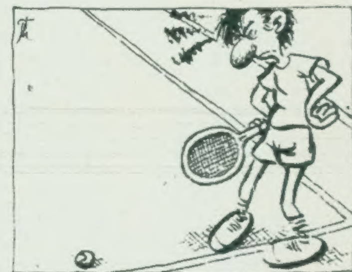
●●● „Ко каже да су воде Јадрана загађене", пита Примо Граси, председник једне туристичке агенције из италијанске покрајине Емилија Ромања. Да би показао и доказао да је море чисто, одвезао се чамцем на пучину и пред телевизијским камерама чашом захватио воду и наискап је попио.

●●● зашто ајкуле никако не оболевају од рака иако им истраживачи из Поморске лабораторије у Сарасоти на Флориди (САД) већ осам година убризгавају јаке дозе канцерогених супстанци? Неки биохемичари дошли су до закључка да су до дана данашњег ове немани остале здраве као дрен само захваљујући изузетно добром метаболизму.

●●● на тениским мечевима ускоро више неће бити недоумица да ли су линијске судије добро пресудиле или не. Амерички тениски савез приказао је електронски уређај назван „прецизни судија". Наиме, кроз тениску мрежу и линије на терену поставља се сплет проводника кроз које тече струја, а кад на њих падне лоптица истог тренутка из звучника се зачује глас „оут" или „нет". Уређај је непогрешив и може да закаже једино ако у току меча нестане струја.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ДАМЕ И ГОСПОДО...

...ОКУПИЛИ СМО СЕ ВЕЧЕРАС ОВДЕ...

...ДА ОДАМО ПОЧАСТ ЈЕДНОМ ОД НАЈСЛАВНИЈИХ ГРАЂАНА...

...БАЈИ ПАТКУ!

ОН ЈЕ, КАО ШТО ЗНАМО, ШИРОМ СВЕТА ПОЗНАТ ИНДУСТРИЈАЛАЦ, ТРГОВАЦ, ЗИЛИОНЕР, И ИЗГЛЕДА...

...ВЕОМА СКРОМАН!
БАЈА ПАТАК - 500 ДОЛАРА СВЕЧАНА ВЕЧЕРА
4-2

ПУСТОЛОВИНЕ ЗА 120 ЧИТАЛАЦА

Многи наши земљаци и онда су покушавали да Европу освоје пречицом и напречац. Јован Палалија из села Бегаљице, представљајући се и као „потомак српских деспота по женској линији", прво је шармирао па онда варао лаковерне даме и нешто тврдокорније мушкарце. Европа се лепо забављала...

Грофица Шота је одсутно слушала чаврљање својих друмбеница о тоалетама угледних званица које су пристизале на пријем у њен замак недалеко од Познања, древног града у западној Пољској. Нестрпљиво је ишчекивала да лакеј на вратима најави грофа Палалија, тајанственог дипломату у служби Ђеновске Републике.

Упознали су се на једном балу у Хамбургу где јој је он, шармантно и готово нехајно, описивао своја велика имања, шуме и читаве покрајине у Турској, те прелепе краљевске замкове који су му – као потомку српских деспота по женској линији – припадали. Времешна грофица је љубопитљиво слушала, у време каснијих сусрета, приче о верном народу који само чека његов миг да у беспоштедној борби збаци вековни турски јарам. Страсти су се узбуркале...

– Конте Жан Палали, кнез Трибалије, деспот Сервије и других земаља – прекинуо је лакеј грофичино сањарење најавивши витког црнокосог тридесетпетогодишњака који је сигурним кораком кренуо према домаћици.

Након наклона и рукољуба грофица Шота више није примећивала околни свет. Гроф Жан Палали био је само њен.

Слику своју љубим

Не зна се поуздано да ли су се њих двоје венчали у Познању, једино је сигурно да је гроф ускоро сам отишао на исток као конзул и да је са собом понео грофичин новац пошто га је заљубљена жена судским документом прогласила за свог пуномоћника.

Ово је само једна епизода из живота великог пустолова Јована Палалије који је потицао из села Бегаљице, недалеко од Београда.

Повест о њему и његовим пустоловинама није једноставно срочити, из простог разлога што постоји мало поузданих података. Неке хронике га само успутно помињу дивећи се или згражавајући над његовим (не)делима. Главни извор за покушај реконструкције његовог живота је књига „Mellee... et Lettres" коју је, у својој педесет другој години, објавио у Млецима, 1779. Изгледа да није гајио претеране амбиције што се тиче читаности тог свог писанија јер је у предговору написао и ово: „Еј, ви, сто двадесет читалаца, који ћете имати прилику да читате ову књигу...".

Отац Јована Палалије је из села Бегаљице избегао са породицом за време аустро-турских ратова у осамнаестом веку. И то преко Саве, заједно са многим Србима који су 1742. пошли за патријархом Арсенијем IV Јовановићем Шакабентом. Настанили су се у мађарском граду Весприму. Прича даље каже да се Јован већ у школи истицао бистрином ума и снагом мишића, на свеопшту радост сународника које су мађарски мештани често понижавали. Јован Палалија им је служио за утеху све до деветнаесте године када се, после очеве смрти, отиснуо у свет.

У Риму 1751. – исте године када се у Будви рађа један други пустолов именом Стјепан Зановић коме је завидео и Ђакомо Казанова – Јован Палалија губи своје име уписано на мађарском пасошу Johan Pallaly aus Ungarn и постаје једноставно il conte Pallaly. И онда је било тешко утврдити веродостојност титуле с обзиром да је постојао раширен обичај да папа многим побожним католицима додељује титулу il conte, па је тако гомила дубровачких племића шетала светом окићена титулом „римског грофа".

Изгледа да је управо у граду на Тибру потомак сељачке породице из Бегаљице кренуо путем који ће му донети славу једног од првих авантуриста, заводника, коцкара и пробисвета с овог тла, намерног да пречицом освоји Европу. Наиме, управо кад се спремао да навуче језуитску мантију и затвори се у неки самостан, il conte Pallaly се прикључио једној политичко-лоповској завери која је откривена. Брже-боље је захвалио мантији и, спасавајући голу кожу, побегао у Ђенову.

Сумњива смрт грчке милионерке

Јован Палалија је, ван сваке сумње био изузетно способна појава. Зналац неколико језика, образован и духовит, успео је да за само седам месеци буде једна од најрадије виђених особа на иоле важнијим друштвеним скуповима у Ђеновској Републици. За разлику од својих лајавих наследника Зановића и Казанове, он је – ако је веровати његовој књизи – у односима са дамама био веома дискретан и зато је сасвим логично веровати да су му те тајне дружбенице крчиле путеве ка врху.

Наравно, место га није држало а и неке његове преваре су обелодањене па се убрзо обрео у Паризу где је због недовољног знања француског језика „радио понижавајуће послове за једног римског племића". Закратко. Већ 25. марта 1755. monsieur Jean Etienne conte de Pallaly ускочио је у униформу једног од најамничких пукова, најелитније француске војске у време Луја XV, и Париз задуго добија нову забаву: салонима непрестано брује приче о двобојима, пијанкама, коцкању, али и љубавним доживљајима лепог Жана и његових мускетара.

После неколико година хроничари друштвених збивања грофа Палалија срећу поново у Ђенови, где 1762. постаје дипломатски чиновник.

Илустровао: Брана Јовановић

Ђенова је, може се рећи, била његов усуд, увек јој се враћао, а разлог ваља тражити и у љубавној вези са тајанственом „лепом Јерменком", коју у својој књизи тек овлаш помиње, а бележници тог времена никако нису успевали да јој открију идентитет.

Једна од најузбудљивијих епизода у сасвим довољно узбудљивом животу Јована Палалије везана је за његов боравак на грчком острву Самос где је стигао у нади да ће га турски султан (и њега је опчинио) поставити за гувернера овог великог и богатог острва. Овај је имао аутономију и право да бира поглавара хришћанина. Да би поспешио наименовање, наш чова се под хитно оженио једном грчком милионерком.

Никада са сигурношћу није утврђено због чега је богата Гркиња умрла четири месеца после удаје, тек њена уцвељена родбина је оптужила грофа Палалија да ју је отровао. Ни од какве користи му није био пасош и имунитет ђеновског дипломате, умало није линчован. Успео је кришом да утекне захваљујући пасошу на име неког Јерменина Чобанијана, можда рођака тајанствене „лепе Јерменке".

Србија у мом оку

Пуне четири године Јован Палалија се скривао пред потерама родбине грчке милионерке, али је бежао и од службеника сопствене Ђеновске Републике која га је тражила због разних злоупотреба и превара. О те четири године живота не постоје апсолутно никакви подаци, нити их је он забележио у својој књизи нити су успели да их ишчачкају они који су волели да га стављају у своје списе.

Након тога, успевши да шармира и немачког цара, баца се на трговину између Италије, Балкана и Леванта и, логично, путује и кроз Србију. Надасве је занимљиво како је „потомак српских деспота по женској линији" описао земљу својих предака. То у његовој књизи изгледа овако:

„Сервија, која је један део Есклавоније или Илирије, насељена је руским народом грчке вере, над којим су некад владали краљеви и кнежеви, од којих су неки били моје крви. То је земља опкољена шумама, пуна зверова и неугодна за живот, али је обилна у потребама за одржавање живота. У њој се може наћи јевтинога меда, кожа, дрва, свиња и јаких пића, али је преношење тешко... Ова се земља дели на многе покрајине, од којих су најглавније ове четири: Босна, Трибелија (старо име Сервије), Македонија и Мезија, којој је крај код града Једрена...".

Године пустоловног живљења доскочиле су и њему. После 1781. губи му се сваки траг, бар у Европи. Дуго је трајала прича да се он са својом тајанственом „лепом Јерменком" повукао на Исток, у миран живот. У прилог тој тврдњи хроничари оног времена наводе податак да је прво у Караманији а после у Сирији живео неки Палали-паша, високи турски финансијски чиновник...

П. Милатовић

ЗАБАВНИКОВ ТЕСТ:

ШТА О НАМА ГОВОРЕ ЖВРЉОТИНЕ

Јесу ли сви они кружићи, коцкице, вијуге, црте и цртице које расејано шарамо по папиру из досаде или нервозе само дело доконог ума или шифре које нам поручују нешто важно?

Цртеж Роналда Регана направљен за време једног изузетно дугачког састанка. Стручна анализа: весела, хумана и помало детињаста природа.

Најобичније жврљотине, каже се, и под тим се подразумева да је то о чему је реч безвредно и да не значи ништа. Да ли је баш тако? Ако су жврљотине заиста тако неважне зашто се после сваког заседања Уједињених нација обавезно уништавају сви папирићи по којима се цртуцкало и шкрабало? Или, још занимљивије, зашто и ми сами обично журно уклањамо сопствене жврљотине?

Ствар је у томе што жврљање говори више о нама него што бисмо и сами признали. Кад год расејано шарамо по хартији, радимо то десном половином мозга. Лева, аналитичка (здраворазумска) хемисфера аутоматски се одриче недостојног задатка препуштајући га „неозбиљној" другој половини која има ту особину да не цензурише податке који доспевају из подсвести. Пошто нас леви, рационални, део мозга остави на цедилу, из нас покуљају сва потиснута осећања, мисли и особине којих нисмо свесни зато што су исувише дубоко похрањени у подсвести.

Уколико сте спремни да сазнате бар нека значења својих жврљотина и шкработина узмите неколико листова хартије истог формата и обичну, графитну оловку. Нацртајте оно што најчешће жврљате на једном, а затим још једну или две жврљотине, сваку на засебном листу. Осим у случају жврљотине коју често понављате, обавезно се држите овог правила: не жврљајте препознатљиве предмете и симболе (без кишних капи, суза, звездица, срца, знакова питања, облачића). На преосталим листовима, опет на сваком засебно, нацртајте себе (читаву фигуру) дрво и кућу.

НАПОМЕНА: ОБАВЕЗНО ПРВО НАЖВРЉАЈТЕ ТЕСТ-ЗАДАТКЕ ПА ТЕК ОНДА ЧИТАЈТЕ ПРЕОСТАЛИ ТЕКСТ. ДОК ТО РАДИТЕ ТРУДИТЕ СЕ ДА ШТО МАЊЕ РАЗМИШЉАТЕ. НИЈЕ ЛАКО, АЛИ НИ НЕМОГУЋЕ.

Напомена број два: не очекујте коначне одговоре. Жврљотине су као снови, за њих нема једног јединог тачног тумачења.

Ево неких могућих значења „стилских" карактеристика ваших жврљотина.

ПРИТИСАК: Када неко изузетно снажно притиска оловку док жврља, може да буде знак да је нервозан, али и да је реч о енергичној, амбициозној или агресивној особи. Изузетно лаки потези оловке знак су могуће неодлучности, стидљивости, плашљивости или несигурности праћене недостатком животне енергије.

ПОТЕЗИ И ЛИНИЈЕ: Жврљотине на којима преовлађују хоризонтални потези оловке и линије обично означавају недостатак воље, плашљивости и јак одбрамбени механизам: Вертикални потези најчешће су одраз самопоуздања и одлучности. Претерано коришћење правих, као лењиром повучених линија по правилу је знак агресивности и крутости. Непрекидно мењање правца потеза знак је несигурности. Кратки и испрекидани потези упућују на импулсивност и лако губљење контроле.

ВЕЛИЧИНА ЖВРЉОТИНЕ: Што су шаре и жврљотине које сте направили већи, то сте ближе агресивности, наметљивости, па и мегаломанији. Неуобичајено мали цртежи и шаре знак су осећања ниже вредности, неуспешности, каткада чак и депресивности. Готово као и у свему осталом, и овде је средина злата.

ПОЛОЖАЈ ЖВРЉОТИНЕ: Ако сте жврљотине најчешће постављали у средиште листа хартије то је знак да сте релативно уравнотежена и самопоуздана особа. С друге стране, уколико је то положај који сте изабрали за све своје цртарије, то би могао да буде знак несигурности и крутости, нарочито у односу са људима. Претежно постављање шара у врх листа говори о снажним амбицијама, каткада и неоснованом оптимизму. Супротно томе, ако се углавном жврља и црта при дну листа, то наговештава несигурност, неприлагођеност и депресију. Искључиво жврљање при дну листа знак је потребе за подршком, страха од самосталности и склоности да се избегавају нова искуства.

КАКО СЕ ЖВРЉА СРЕЋА: Мада две особе никада неће нажврљати две апсолутно једнаке жврљотине или цртежа, десна хемисфера нашег мозга ипак проговара „језиком" чија су значења у много чему општа. Испитивања су тако показала да већина људи бес представља помоћу тамних, дебелих, рецкавих линија које готово да заузимају читав формат листа на коме се црта. Срећу обично представљамо лаким, вијугавим, кружним потезима који стреме навише.

Аутопортрет једног успешног тридесетпетогодишњег америчког директора. Очи без зеница и празни поглед слепца одраз су равнодушности према другима.

ШТА ОТКРИВА АУТОПОРТРЕТ?

Нацртали сте се, сада „прочитајте" сопствену сличицу.

Глава: Необично велика глава упућује на интелектуалну амбициозност или незадовољство сопственом интелигенцијом. Изузетно мала глава на осећање мањкавости на интелектуалном или друштвеном плану.

Очи: Изразито крупне очи могу да буду одраз сумњичаве природе, али и нервозе и прекомерне осетљивости на мишљење средине. Изразито ситне или склопљене очи могу да означавају обузетост самим собом или склоност ка испитивању.

Уши и нос: Велике уши знак су осетљивости на критику. Наглашен нос могао би да означава постојање сексуалних проблема, а пренаглашене ноздрве агресивност.

Уста: Изразито велика уста могу, између осталог, да буду одраз говорних невоља. Уколико су уста изостављена то би могло да укаже или на депресивност или на тешкоће у комуницирању.

Руке: Руке одражавају наш однос према свету. Круте руке знак су круте потиснуте личности, млитаво опуштене руке наговештавају пасивност. Дугачке, снажне руке знак су амбициозности и чврсте повезаности са околином. Изразито кратке руке могу да означавају недостатак амбиције и осећање неподесности.

Ноге и стопала: Изразито дугачке ноге израз су снажне потребе за самосталношћу. Веома дугачка стопала означавају изражену потребу за сигурношћу. Одбегли робијаши, на пример, често цртају људе без стопала.

ДРВО

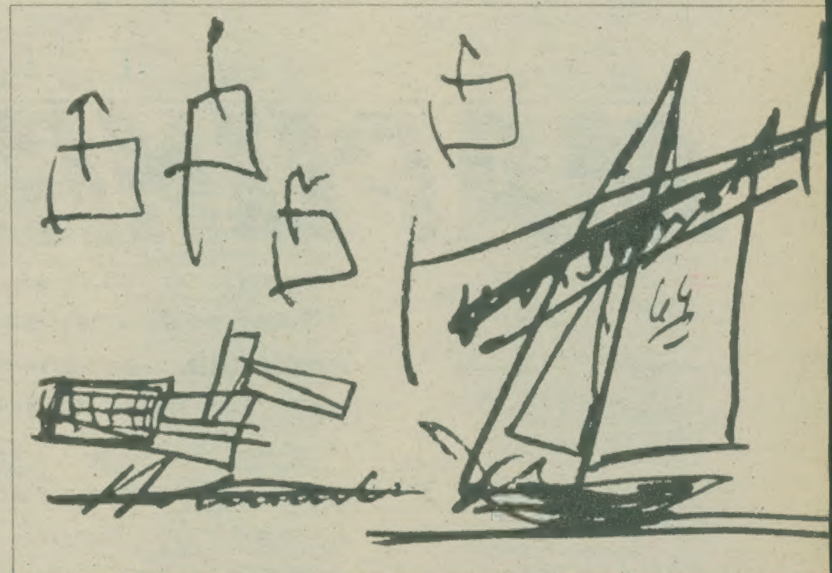
Поједностављено речено, дрво је симбол животне енергије. Од тога колико је имате зависи колико су дебло и гране дрвета које сте нацртали дебели. Примера ради, како им животна воља слаби, стари људи који живе у старачким домовима цртају дрвеће са све тањим и тањим деблима и гранама.

Није свеједно ни како сте нацртали гране. Уколико су оне окренуте наниже, то је обично знак да вас нешто тишти. Депресивне особе и особе окренуте прошлости често цртају жалосне врбе. Гране које стреме навише, уколико су нацртане на дрвету чије је дебло чврсто усађено у земљу знак су да особа која их је нацртала напредује и да се добро сналази у животу.

КУЋА

Димњак: Ако је на цртежу димњак на било који начин истакнут онда то може да означава претерану обузетост одсуством топлине у породичним односима или, обузетост мужевношћу, друштвеном моћи и креативношћу.

Врата: Изостављање врата знак је неприступачности. Изразито велика врата означавају друштвеност, врло мала стидљивост.

Цртеж – жврљотина Џона Кенедија: самопоуздање, одређеност, осећај за организацију – плус прилична доза агресивности.

Кров: Китњаст или на неки други начин наглашен кров могао би да значи како цртач с тешкоћом обуздава склоност ка маштању.

Степенице и прилазне стазе: Степенице и стазе које се складно уклапају у цртеж израз су жеље за дружењем. Степенице које завршавају зидом одраз су неприступачности. Изразито дугачке стазе и бројне степенице означавају резервисаност.

Прозори: Изостављање прозора знак је повлачења од света, велики број прозора отворености и жеље за дружењем. Завесе су одраз потребе за лепим, али и ограничене приступачности. Изузетно мали прозори упућују на стидљивост, можда и неприступачност.

Ако вам се учини да нека од наведених тумачења не важе у вашем случају, највероватније сте у праву. Жврљање и расејано цртуцкање заиста су блиски сновима. Онај који сања и онај који жврља увек је сам најближи тачном тумачењу.

Приредила Мина Илић

МАРЦИПАН СА

Главни састојак пластичних експлозива откривен је пре једног века, у нади да ће помоћи срчаним болесницима. Потом, све је кренуло својим током

Двадесет првог децембра прошле године једна вест потресла је читав свет: у близини шкотског градића Локерби срушио се „џамбо-џет" компаније Пан Ам. Погинуло је свих 259 путника и чланова посаде, а уз њих и једанаест људи на земљи. Делови авиона били су разбацани на десетине километара унаоколо. После недељу дана истрага је закључила да је до несреће дошло под дејством пластичног експлозива. Још касније утврђено је да је бомба унета у авион маскирана као радио-касетофон.

Деветог јануара 1989. амерички часопис „Њусвик" објавио је да је посреди пластични експлозив познат као „семлекс", који се по тајној формули производи у Чехословачкој. Додато је да је извесни Едвин Вилсон, агент ЦИА, 1977. године ту формулу за велике паре продао Либији. Значи – мешавина државног тероризма и шпијунаже на високом нивоу, у стилу Џемса Бонда?

– Којешта – каже један западнонемачки стручњак за експлозиве, који је желео да остане анониман, пошто ради за угледну хемијску фирму. – Све су то приче. „Семпекс" је један од индустријских назива за групу експлозива који садрже хексоген или октоген, супстанце познате већ скоро цео век. Први је хексоген синтетизовао 1899. године немачки хемичар Ханс Хенинг, који се надао да ће пронаћи ново средство за ширење крвних судова, слично нитроглицерину. Показало се да хексоген не помаже срчаним болесницима, али је зато још експлозивнији од нитроглицерина.

Шећер за писма-бомбе

Шта су уопште експлозиви? Поједностављено речено, то су чврста тела или течности које се, запаљене, за неколико милионитих делова секунде претварају у гасове (што значи да заузимају далеко већу запремину него раније), развијајући топлоту и до неколико хиљада степени Целзијуса. При том настаје ударни талас 10 до 20 пута бржи од звука, који руши све пред собом.

Мада о експлозивима најчешће говоримо у вези са атентатима и терористима, они се у мирно доба (срећом) претежно употребљавају у корисне сврхе – у рудницима, каменоломима, при изградњи тунела, рушењу високих зграда и слично. Стога је веома важно обезбедити да до експлозије не дође већ при најмањем потресу, нарочито приликом превоза, као у класичном филму „Надница за страх" (чији су злосрећни јунаци камионима превозили течни нитроглицерин). Стручњаци кажу да се експлозив мора „десензибилизовати".

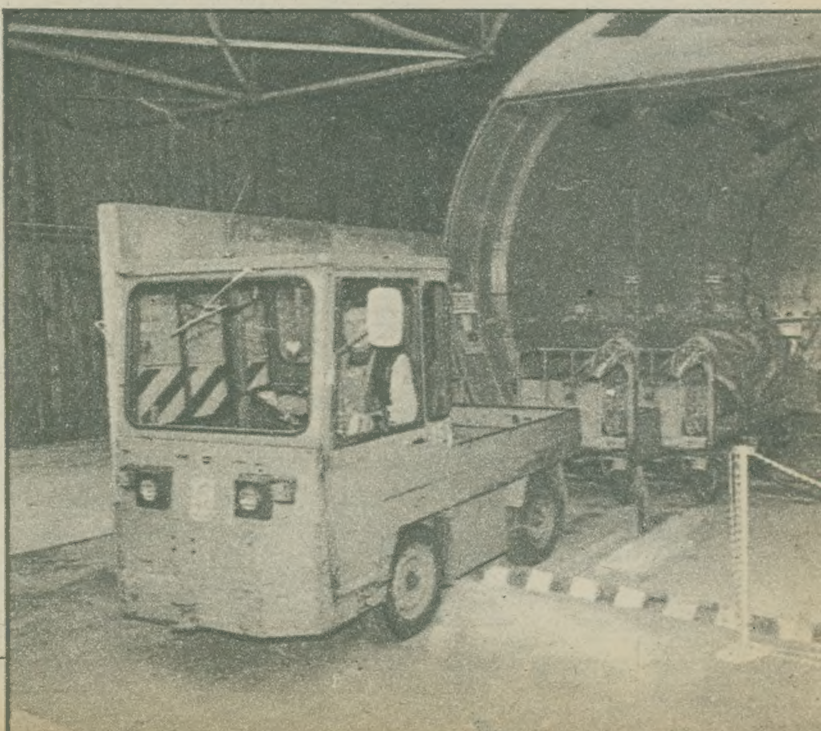
Решење је нађено у томе што се нитроглицерином натопе порозне материје, обично тзв. дијатомејска земља или фосилно брашно (састављено од кречњачких кућица давно изумрлих алги). Тако настаје експлозив који се може без опасности преносити и моделирати у шипке – динамит.

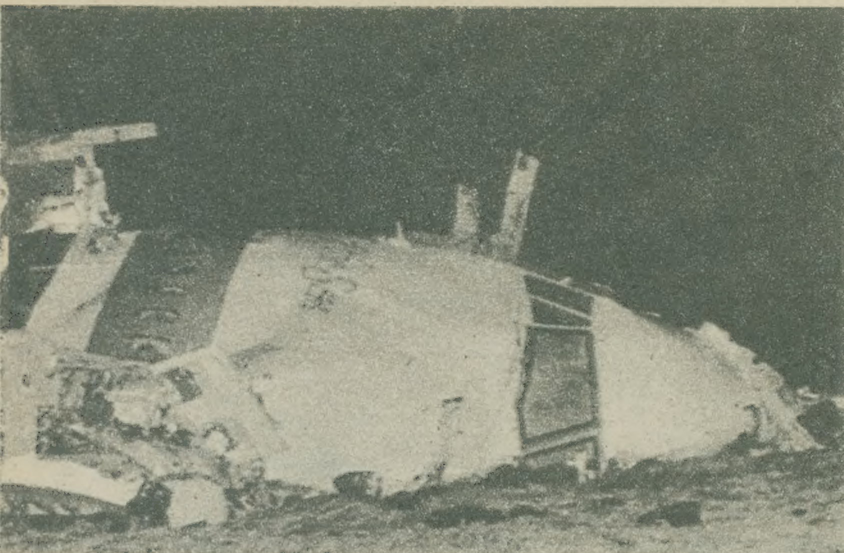
Хексоген, бели прашак по изгледу сличан шећеру, десензибилизује се на тај начин што се умеси с воском (тако се добијају „писма-бомбе", доскора омиљено оружје Ирске републиканске армије) или се измеша с одређеним пластичним материјама. То је онда пластични експлозив, који се у литератури означава као C4, PBX, Comp–A3 или Sempex: различити називи одражавају разлике у састојцима, али све врсте функционишу на исти начин.

Пластични експлозив изгледа као прозорски „кит" или марципан, а такав је и на додир. Отуда га је могућно тако рећи у неограниченим количинама унети у авион. Приликом рендгенског прегледа пртљага види се само као сенка, једнака сенци маког другог меког материјала. На сву срећу, бомба не може да експлодира ако нема и упаљач (детонатор), а овај је од метала, га извежбано око може на рендгену да га препозна.

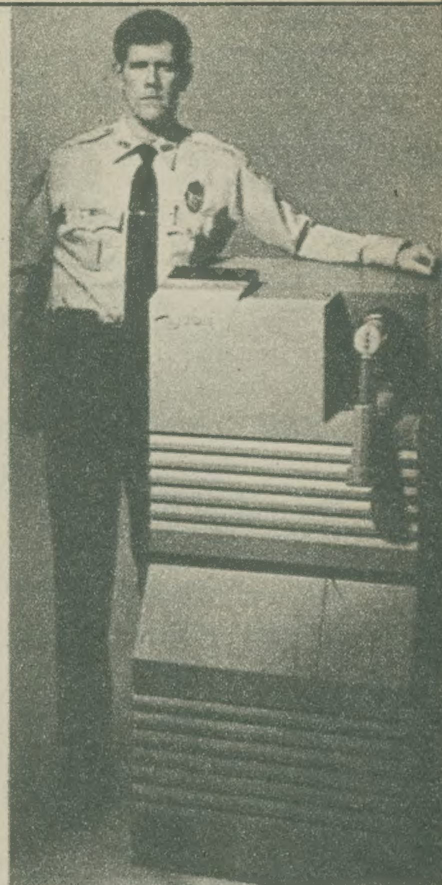
Зашто је упаљач неопходан? Да бисмо одговорили на то питање, треба пре свега мало боље да упознамо састав хексогена. Његов званични хемијски назив је „циклотриметилен-тринитрамин". Вама то вероватно ништа не говори, али стручњаку казује да се у истом молекулу налазе оксидирајуће и редукујуће групе – тј. оне које испуштају кисеоник и оне које га троше.

Када те две врсте група међусобно реагују, атоми кисеоника

Овако је изгледала шалтерска сала франкфуртског аеродрома 19. јуна 1985. године. Бомба смештена у пластичној торби убила је троје и ранила 32. људи.

Неутронски активатор открива експлозив на основу атома азота.

мењају места и долази до бурног ослобађања гасова међу којима су угљен-моноксид, угљен-диоксид, водена пара, азотни оксиди, па чак и мале количине цијановодоничне киселине. Међутим, будући да је експлозив десензибилизован, потребан му је „трзај" који ће га активирати. То се постиже помоћу упаљача.

Упаљач и сам садржи експлозивно пуњење, сасвим мало (понекад тек неколико милиграма), али сачињено од веома осетљивих експлозива као што су живин фулминат или оловни азид. На-

ће потпалити детонатор, и делић секунде касније експлодираће и главно пуњење од неколико килограма пластичног експлозива.

Уколико није на барометар, упаљач садржи батерију са жицама која изазива електричну варницу. У сваком случају, металних делова мора имати. Зато се последњих година води стални двобој између полицијских стручњака, извежбаних да на рендгену препознају све могуће обрисе детонатора, и терориста који се труде да произведу што ситнији и што боље маскирани упаљач. За

комора је смештена на самој ивици аеродрома, далеко од главне зграде.

Идеално би било да се сваки па и најмањи кофер и торбица рендгенски прегледају, а у сумњивим случајевима и отворе. У пракси се показало да за тако нешто нема довољно особља ни времена. Осим тога, путници гунђају. Једино се израелска компанија ЕЛ Ал, најугроженија од свих, одлучила за овакав „стопроцентни" преглед.

Понеко је помишљао да издресира полицијске псе да нањуше

ОПАСНИМ ПОСЛЕДИЦАМА

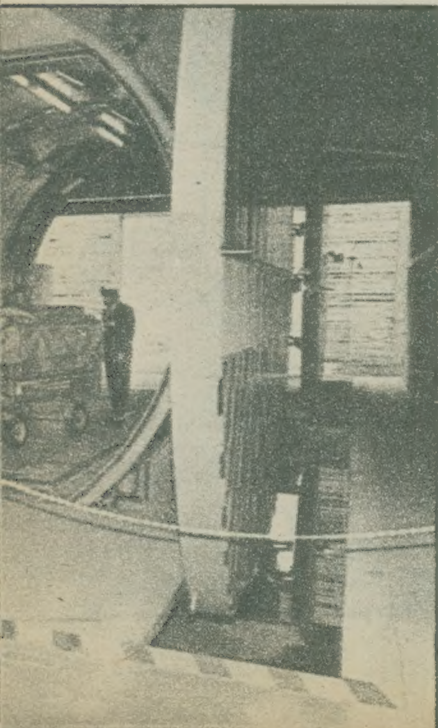
супрот пластичном експлозиву, који можемо ударати чекићем а да се ништа не деси, оловни азид довољно је боцнути иглом па да прасне. Таква игла може да буде причвршћена за барометар који се помера под дејством ваздушног притиска. Замислите да је терориста успео такав механизам да остави у авиону. Кад се авион попне на 10.000 метара висине, барометар ће гурнути иглу, игла

сада, девет десетина терориста не располаже довољним научним знањима да би направили детонатор мањи од просечне џепне лампе, и то олакшава посао контроли на аеродромима.

Наравно, питање је да ли та контрола стиже да погледа баш све што се уноси у авион. Мали је, срећом, број оних терориста који су решени да и сами погину у експлозији.

Како украсти А бомбу

„Обичан" терориста ће своју бомбу оставити у авиону, али сам неће полетети. Стога се посебна пажња обраћа на пртљаг „без власника", каквога је по свему судећи било и у „џамбо-џету" који је пао код Локербија. Уколико су радници на аеродрому савесни, такав пртљаг неће доспети у авион, бар не без детаљног прегледа. Поједини велики аеродроми, као што је хамбуршки, имају посебне коморе с ниским притиском, које симулирају услове високог лета. Сви сумњиви кофери провуку се кроз ту комору, па ако експлодирају – бар ће експлодирати на земљи. Наравно,

У једном делу хамбуршког аеродрома сумњиви делови пртљага убацују се у комору у којој се изазива притисак ваздуха као на висини од 10.000 метара.

експлозив, као што се то веома успешно чини са дрогом. На жалост, пластични експлозив је чак и за осетљиви псећи нос практично безмирисан. Зато сада научници настоје да конструишу машине које би биле способне да „нањуше" експлозив. Први такви уређаји, такозвани неутронски активатори, већ се испробавају на аеродромима у Сан Франциску и Лос Анђелесу.

Њихов принцип рада заснива се на чињеници да сви јаки експлозиви, па и хексоген, садрже много азота. Када се неки предмет озрачи неутронима, места с великом концентрацијом азотних молекула постају видљива. Истина, има и сасвим безазлених супстанци које су богате азотом. Сада се ради на томе да се број „лажних узбуна" смањи на разумну меру. Други, још важнији задатак јесте снизити цену уређаја, која сада износи ни мање ни више него милион долара по комаду!

Научници признају да се с развојем оваквих апарата касно почело, да они не би смели да буду тек у пробној фази. Главни узрок закашњења јесу дугогодишње илузије о контроли промета експлозивима. У већини земаља експлозив се може купити само уз дозволу, која се мора показати у оригиналу; за руковање експлозивом опет је потребна дозвола; о неискоришћеним количинама мора се положити рачун, да ни грам не би доспео у неовлашћене руке... Тако је то – на папиру. У стварности, догађало се већ више пута да су и материјали за атомску бомбу тајанствено „нестајали", а камоли обични експлозиви.

Међу лаицима и данас постоји веровање да је пластични експлозив нека ретка, тешко доступна материја, коју „зли научници" производе у тајним лабораторијама искључиво за потребе терориста-бомбаша. И опет, стварност је много обичнија. Само у Западној Европи десет великих фабрика свакодневно производи хексоген, да се мањи произвођачи и не рачунају. Хексоген се превози на све стране камионима, железницом и бродовима, без неких изузетних мера обезбеђења, јер је степен опасности мањи него при превозу бутан-гаса.

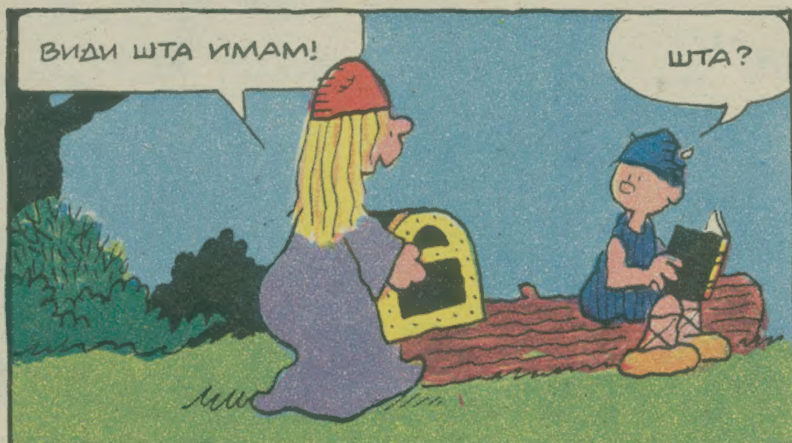
Па ко је потрошач свих тих тона експлозива? У највећем броју случајева – војска. Хексоген се данас користи као пуњење у гранатама, минама за бацаче, ракетама за базуку и готово свим другим врстама крупних пројектила. То је један од најраспрострањенијих експлозива нашег доба. Закључак је јасан: једино свет без ратова, без оружја и војски моћи ће да буде и свет ослобођен страха од терористичких бомби.

С.С.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

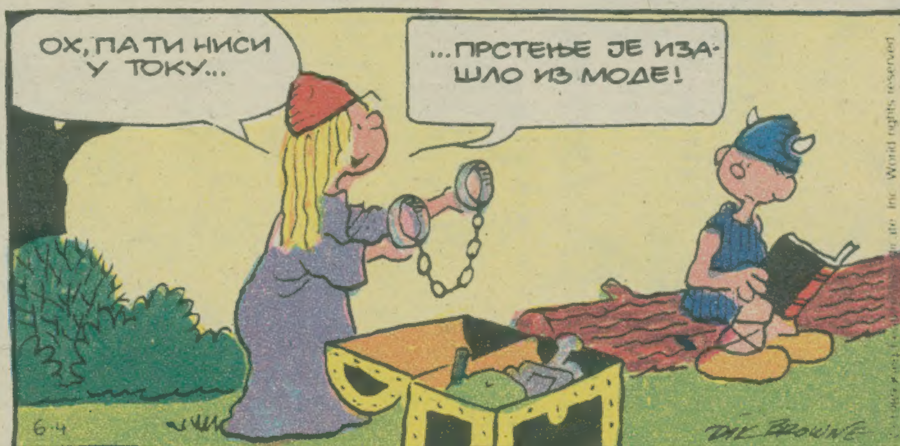

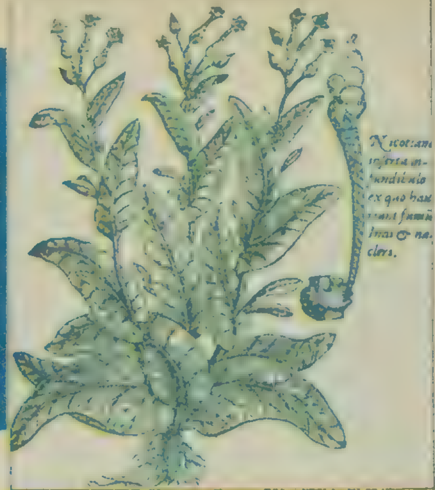

ИСТОРИЈА ЗАБРАНЕ ЈЕДНОГ ПОРОКА

САМО РЕЦИ – НЕ!

Од дувана (Nicotiana tabacum), једногодишње биљке из фамилије Solanaceae, осушено и даље прерађено лишће користи се као дуван за жвакање, бурмут, за цигаре, цигарете и лулу. Иначе, дуван је из Америке у Европу пренет у 16. веку, а затим и на остале континенте.

У Шпанији је пушаче прогонила инквизиција, у Кини су им у 17. веку одсецали главе а турски султан Ахмед I наредио је да се сваком „никотинском зависнику” чибуком пробуше ноздрве. Данас их, посебно у САД, нико неће осудити на смрт, али су зато у изолацији

Већ у прошлом веку почели су да се јављају они који су рекламирали сигуран начин да се престане с овим пороком. Тако ће краљ Недуванко (но-то-бац, игра речи од – не, дувану), који на штиту носи натпис никотин и смрт, помоћи да се решите те напасти.

Југословенка која сада ради у Светској банци у Вашингтону недавно је била у посети Београду. Седећи код пријатеља, онако уз кафу, запалила је цигарету и истог трена, готово кришом, вратила паклу и шибице у ташну. И тако сваки пут, кад год би извадила нову цигарету.

Очигледно ни на „родној пушачкој груди” није могла да се ослободи принудне навике. Јер, кад би којим случајем и запалила на послу, било би то равно катастрофи. Каже да би је посматрали као јадницу

Тридесетих година 19. века и међу женама и мушкарцима било је отмено држати бурмутицу и, с времена на време, ушмркнути дуван. А шта се с уживаоцима никотина дешава, боље речено с њиховим носевима, показује карикатура из 1827. године.

и непоуздану особу од које не може много да се очекује кад је већ у власти тако ужасног порока проклетог од околине.

Сасвим је сигурно да је пушачима у Америци све теже.

А како им је било кроз историју?

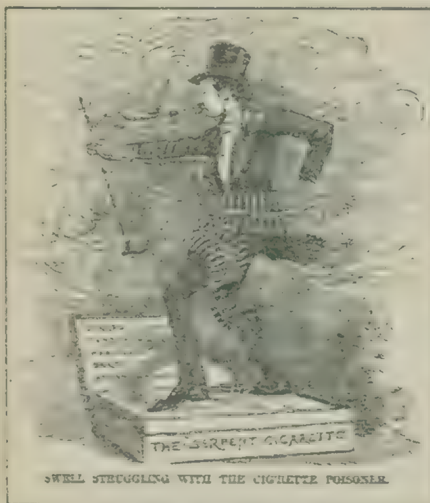
У власти ђавола

На непредвидивом, вековима дугом, дуванском путу Родриго де Херес остаће забележен као први пушач против кога су примењене казнене мере. Родриго, члан поморске експедиције Кристифора Колумба, вероватно је научио да пуши на Куби. Кад се вратио у родну Шпанију, није желео да се одрекне новостечене навике. Али, Вересови суграђани били су успаничени кад су видели како му из уста и носа излази дим. Сместа су га оптужили да је у власти ђавола.

Знало се да је инквизиција „задужена" за особе у које су ушле нечастиве силе. Бацили су га у тамницу одакле се губи траг Родрига де Хереса.

О пушачима као отпадницима и људима нижег реда размишљали су и поједини ватикански високодостојници. Тако су их, на пример, папа Иноћентије X и Урбан VIII проглашавали незнабошцима и истеривали из цркве.

Да ли су се особе екскомуницирање из хришћанства око тога много узбуђивале, не знамо, али је зато сасвим извесно да је у Кини тог време-

Кад човек почне да пуши, у никотинској је власти која га обавија као нека замишљена цигарет-змија. Због пушења је, тако је тврдио уводничар „Њујорк Тајмса" 1884. године, почела да опада моћ колонијалне силе Шпаније. Ако се не стане на пут пушачима, даље је писало, пропашће и САД.

на заиста требало имати храбрости и пушити. Царским указом је 1638. године донет закон којим је растурање и коришћење дувана сврстано у злочин првог степена који се кажњава – одсецањем главе.

У доба турског султана Ахмеда I пушачи су морали строго да воде рачуна о својим носевима. Како и не би кад је султан наредио да се сваки „никотински зависник" ухвати макар силом и да му се чибуком на који је пушио избуше ноздрве. Ахмедов син и наследник Мурат IV ишао је и даље тренирајући строгоћу па је законом одредио да се пушачи подвргну најстрожој казни и погубе.

Ни царска Русија не памти баш блиставе дане за пушаче. Човека ухваћеног на делу, односно – с дуваном у руци, сместа би одводили на трг и тамо јавно шибали. Била му је то прва опомена. Ако се ни после тога не би опаметио, следећи пут би му просекли ноздрве. На крају су непослушну особу протеривали у Сибир.

Пушачи у Персији нису имали ништа бољу судбину. Јавно би их извргавали руглу, мучили, исмевали, гађали свим и свачим, а у појединим случајевима, онако за пример, понеког су набијали на колац или му одсецали главу.

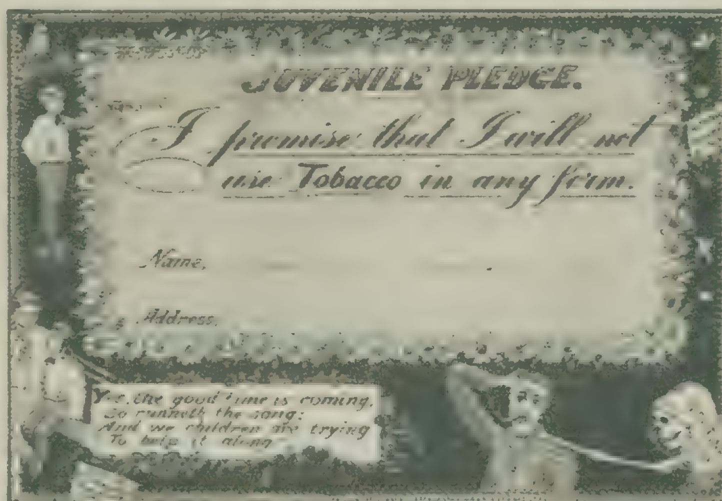
Сатанска биљка

Прву организовану кампању против никотина предводили су амерички радници 1830. године. Њихов главни аргумент против дувана био је да он суши уста и изазива неприродну жеђ која може да се утоли само овећом количином вискија или брендија. Хтели су само да докажу да једна зависност води у другу и да се тим нагомиланим пороцима не може лако стати на пут.

Некако у то време „стручњаци" су почели да се баве штетним утицајем никотина на организам. Самозвани лекар Силвестер Грејем наводио је да та „сатанска биљка" изазива 87 обољења, између осталих рак, оштећења срца, затвор, неприродну бубуљичавост, покварене зубе.

Листа порока које дуван изазива није се ту завршавала. Пушаче су проглашавали за ненормалне људе, склоне нехигијени и лошим манирима. Тај порок, поред тога што им је у наслеђе остављао нелавост (тада су углавном пушили само мушкарци) гурао их је у расипништво и одводио у сиромаштво и злочин.

Наравно да је било и оних који су имали сасвим опречно мишљење и пушење чак препоручивали као лек. Ово друго веровање везује се за доба насељавања Новог континента. Европљани који су пристизали у Америку убрзо су увидели да су староседеоци отпорнији на болести. Било им је логично да одговор потраже у њиховој непосредној околини. Пошто се до тада нису сусрели с биљком дувана, сместа су је прогласили за чудотворан лек и уврстили на листу низа болести.

Деци у школи и по црквама дељене су овакве налепнице у којима се она обавезује да неће узимати дуван у било којој форми и завршава се римом: времена долазе боља, тако каже песма ова, у којима ће победити воља!

Мада је дуван као „општи лек" у 18. веку почео да губи тај значај, још читавих стотинак година био је препоручиван у многим медицинским књигама. Викторијански лекари су тако сматрали да дим из луле, цигаре или цигарете уништава бактерије.

Цигарета изазива револуцију

Средином 19. века кампања против пушења је устукнула пред знатно драматичнијим политичким превирањима – САД су биле на прагу грађанског рата (1861–1865). Али, борци против никотина су 1880. поново дигли глас, овог пута против новог непријатеља – цигарете.

Додуше, не може се рећи да је цигарета измишљотина новијег доба. За њу су знали још Астеци и Маје. Они су дуван увијали у обичан или кукурузни лист или га стављали у издубљену трску. Прототип цигарете Европљани су видели још у Мексику 1518. године. Седамнаести век је у Шпанији направио поделу између богатих и сиромашних пушача. Они без новца морали су да се задовоље сакупљеним опушцима цигара које су дробили и од тих остатака увијали цигарете.

Средином 19. века у Америци су постојале дуванџинице у којима се продавао дуван, цигаре и руком прављене цигарете. Постоји податак да је 1865. у САД продато 20 милиона цигарета. Али, порези и таксе поскупели су ово мало пушачко задовољство и утицали да се продаја драстично смањи. За три године потрошња је пала на 1.8 милиона цигарета.

Машина која сама увија дуван и избацује готове цигарете направила је револуцију на никотинском тржишту. Творац ове направе Џејмс Бонсек постигао је брзину и квантитет. Његова машина је избацивала 200 цигарета у минуту, односно око 120 хиљада дневно за шта би иначе било неопходно 48 врло обучених дуванских радника.

У првом тренутку се мислило да пушачи неће прихватити „механичку цигарету", али је супротно доказао Џејмс Бакенен Дјук који је 1884. купио две Бонсекове машине и већ две године касније производио милијарду цигарета годишње. Убрзо је основао и Америчку дуванску компанију и постао њен председник. То Дјуково друштво познато као „дувански труст" држало је монопол на дуванском тржишту готово 20 година.

Пушач или уживалац дроге?

Пушачи су тада за само један никл (5 центи) могли да купе кутију са 10 цигарета, а већ 1880. за исту цену су добијали 20. Убеђени непушачи морали су брзо да смисле тактику за нови рат против омражених пушача. С обзиром да је „машинска" цигарета још била новост, почели су навелико да пишу о томе како је дуван у цигаретама помешан с опијумом, а да је папир у који су увијене избељен арсеником!

Без обзира на силне доказе хемичара и оних трезвених који су наводили нелогичност тврдње да се јефтини дуван меша са знатно скупљим и мање доступним опијумом, ови „докази" су се још дуги низ година потезали као крун-

ски аргумент против нове напасти, цигарете.

Пошто су се цигарете и даље сјајно продавале, што је само био доказ да пушачи нису поверовали у ове измишљотине, заклети непушачи и борци за чист ваздух смислили су нову тактику. Почели су да омаловажавају пушаче као оличење свих овоземаљских порока. Тако се, на пример, у „Њујорк Ворлду" појавила рубрика која је све следбенике тада младог политичара Теодора Рузвелта (касније председник САД од 1901–1909) осликала као „гомилу непоузданих пушача цигарета". Гору увреду нису могли да смисле.

Блистави дани за пушаче наступили су пред и у току првог светског рата. Генерал Џон Першинг послао је телеграм у Вашингтон у коме наглашава да је „дуван исто толико важан за његове војнике као и дневно следовање хране те стога моли да му сместа без одлагања пошаљу хиљаде тона дувана".

Дуван је постао оличење мужевности и борбености. Новац за дуван а и саме цигарете скупљали су се широм САД да борци случајно не би били ускраћени за новонастали симбол храбрости. Цигарета је стављена на престо и постала обележје „америчког живота".

Борци против пушења били су готово сасвим ућуткани. Још кад се двадесетих година овог века почело с нападном рекламом и кад је престало да буде чудно да и жене пуше, изгледало је као да је цигарета коначно извојевала победу.

А онда, за многе сасвим ненадано, осамдесете године значе поновно буђење антиникотинског рата. Једна по једна америчка држава почињу да доносе законе против пушача. Полако их протерују у задње делове авиона, у посебне просторије за пушаче, избацују их из биоскопа и ресторана. У Америци је сада наступило време када је пушаче срамота да запале своје мало никотинско благо и, устукнувши пред „гласом здравог живота и разума", протерани су у своје домове. Тек у четири зида могу на миру да повуку дим, ако им и тамо неко од укућана не потури пред нос закон који их у потпуности сврстава у – отпаднике.

И у Југославији је закон против пушења изгласан. Али, и даље нас с малих екрана и свих јавних скупова запахњују облаци дима. Пушачи су, бар за сада, добили у Југославији прву рунду.

В. Софреновић

МА ШТА КАЖЕШ

СУПЕРМАМА

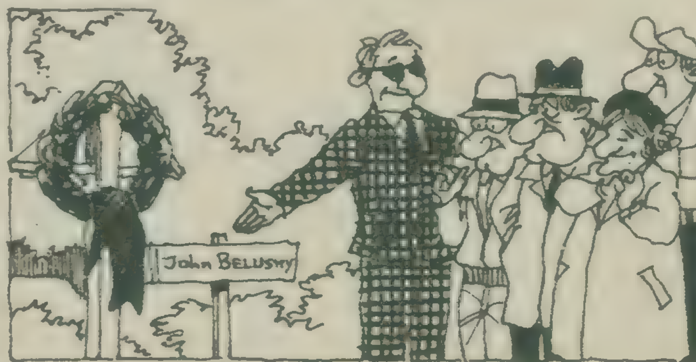
Кад би свако дете имало мајку као што је тридесеттрогодишња Вики Есквел из Помоне у Канзасу, било би сигурно мање сукоба на релацији родитељи – деца. Прошле зиме Вики се пробудила и схватила да је снежни нанос малтене затрпао врата њихове куће. Сањивом Сему, свом десетогодишњем сину, рекла је да не мора да устаје из топлог кревета јер тог дана сигурно неће бити наставе. Наставе је било. Сем је добио укор, а бесна Вики је отрчала код директора да брани своје дете. Пошто нико у школи није имао разумевања за Викине разлоге, она је одлучила да читаву ствар преда суду. Коначно, после завршне речи Викиног адвоката, порота је, заједно са судијом, донела пресуду у Викину корист. Родитељско-дечја правда је победила. ■

СЛАВНИ СУ СЛАВНИ И У СМРТИ

Новац се може зарадити и на нечијој смрти, само ако је тај неко био – звезда. То доказује холивудска агенција Грега Смита који радозналце развози „кадилацима" по околним холивудским местима где су завршили славни. У два и по сата, за 15 долара, људи могу да виде место где је 1956. страдао Монтгомери Клифт у саобраћајној несрећи. Мало даље је, само три године касније, окончао свој живот Џорџ Ривз, телевизијски Супермен. Кадилацима се пролази и покрај дворца Мармонт где је 1982. умро Џон Белуши од превелике дозе дроге, затим покрај „Лендмарк Мотор" хотела у коме је, дванаест година раније, слична судбина однела и певачицу Џенис Џоплин.

На крају туре заинтересовани могу да добију копију оригинала умрлице свог љубимца. Свака кошта 16 долара. Ако сте помислили да то никоме не треба, преварили сте се. Сваки човек купи бар једну умрлицу, а шта с њом ради, нејасно нам је. Иначе, да би неко од славних био на Смитовој рути разгледања, треба да прође пет година од његове смрти. Треба поштовати мртве, чак и онда кад су звезде. ■

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

ПАО ЈЕ НА – ПРСТЕ

На некој вечери леди Черчил и њен супруг сер Винстон Черчил, велики британски политичар, државник и писац (1874–1965), седели су једно наспрам другог. Черчил је учествовао у разговору, али некако одсутно. Све време је прстима добовао по

столу и с времена на време би, као да имитира балерину у покрету, одскакутао руком према леди Черчил да би испред њеног тањира „пао" на прсте. Човек који је седео до Черчилове супруге више није могао да крије радозналост и упитао је шта значе ти његови покрети.

– Пре него што смо кренули на вечеру, нешто смо се посвађали, али Винстон никако није желео да призна да сам ја, а не он у праву. Сада жели да ми саопшти да прихвата кривицу и да ме на прстима, односно коленима, моли за извињење! ■

ЛЕТЕЋИ МАДРАЦ

Седамдесетдеветогодишњи Џејмс Стојер из Кристал Лејка у америчкој држави Илиноис недавно је имао искуство из „Хиљаду и једне ноћи". Безазлено је лежао у кревету и гледао телевизију, већ у следећем тренутку и даље је лежао али сада само на мадрацу свог кревета и то – у суседној улици. Експлозија гаса разнела је пола Стојерове куће и избацила несрећног (или срећног, како се узме) човека читав блок даље. Џејмс Стојер, је, ако не рачунамо шок, био готово неповређен.

ВУК У ОБЛИЧЈУ ТКАЉЕ

ПАУК ЧУВАР - БАУК

Нова стратегија борбе против штеточина могла би да спасе човека од самоуништења. Ево како...

Од пре неколико година на пиринчаним пољима и плантажама памука у Кини може да се види необичан призор: мале колибе од сламе разбацане по њивама. Ни у сну не бисте поверовали да су то кућице подигнуте за паукове – да презиме! Познато је, наиме, да у зимском периоду велик број ових зглавкара угине и потребно је доста времена да се њихове колоније обнове. Уз помоћ људи који им граде нарочита станишта, већ у рано пролеће буде се паукови из свог зимског сна – чили и изнад свега гладни, па хитају напоље да би навалили на инсекте који управо почињу да се сладе младим изданцима биљака...

Штитећи паукове преко зиме и пружајући им прилику да веома рано започну нов живот, Кинези добијају много веће приносе са својих поља и без употребе инсектицида. Они су, заправо, први почели да користе паукове у борби против биљних штеточина, а њиховим стопама изгледа да су кренули и остали.

Миш у мрежи

Паукови се често погрешно сврставају у инсекте, а они су у ствари зглавкари из реда Arachnoidea. Име су добили по девојци Арахне, из Лидије, која је према грчком миту била веома вешта ткаља и толико поносна на своју умешност да је позвала богињу Атину на такмичење. Због ове дрскости Атина је претворила Арахне у паука и осудила да вечно преде свилу из сопственог тела.

Већина припадника арахнида заиста су вешти ткачи и нити које стварају спадају међу најфантастичније производе у природи. Паук има жлезде за лучење лепљиве материје која на ваздуху врло брзо очврсне, а производи три или четири различите врсте нити (суву, влажну, таласасту), у зависности од намене која може бити за ловну мрежу, кућицу за становање, заштиту јаја и сл. Неке њихове мреже имају и по два и по метра површине и тако су чврсте да се у њих понекад ухвате мање птице и слепи мишеви.

Пречник паукових влакана је увек исти, не подлеже променама температуре и влажности ваздуха, па су зато ове нити и нашле примену у производњи прецизних инструмената (за телескопске нишанске справе, на пример). Управо због чврстине и еластичности паукове мреже, многе познате фирме у свету покушавају да створе вештачку паучину. Стручњаци верују да од паучинастих нити могу да се начине материјали који ће се користити у производњи вештачких срчаних залистака, крвних судова и др. У институту „PA Technology", у Великој Британији, већ увелико раде на производњи паукове мреже уз помоћ генетског инжењеринга – намењене за израду непробојних прслука. Кажу да ће бити лакши и удобнији за ношење од „кевларових", којима се данас служе полицајци и војници.

Помоћ бубамари

Велики длакави паук тарантула, из Централне и Јужне Америке, храни се бубашвабама и у кући у којој разапне своју мрежу гарантовано нема ових омражених инсеката. Он се чак храни и једном врстом малих гуштера који се увлаче у кућу и гмижу по зидовима. Због тога је ова врста паукова радо виђен гост у овом делу света.

Амерички ентомолог Вилард Виткоум проучавао је такозване вучје паукове који живе у жбуњу око засејаних поља и први утврдио да су они њихови најбољи чувари од биљних штеточина. Користећи се сазнањима до којих су дошли он и кинески пољопривредници, паукове данас брижно негују и британски фармери да би заштитили своја поља са озимом пшеницом од прождрљивих лисних ваши. Јер, паукови крећу на посао у рано пролеће, кад су температуре још веома ниске за корисне инсекте, попут бубамаре, који се такође хране штеточинама.

Биљне штеточине буквално харају Северном Америком и на удару су и огромна пространства под смреком и јелама. Пошто један паук може да поједе пет до шест гусеница на дан, утврђено је да против њих може успешно да се бори једна армија ових зглавкара, па су и Американци кренули стопама кинеских пољопривредника.

Од око тридесет хиљада врста паукова само њих неколико је опасно за човека, црна удовица, на пример. Иначе, огромна већина паукова, уверавају нас стручњаци, више су нам од користи. Њих, очигледно, треба да се плаше само инсекти, јер су разрадили бројне методе лова. Има чак паукова који пљувачком убијају жртву, мада је и њихов отров моћно оружје – готово милион пута је јачи од отрова било ког другог инсекта.

Недавно је у џунглама Нове Гвинеје пронађен паук величине длана који домороци једу. Ми, вероватно, нећемо имати прилику да видимо паука на трпези, али ако пољопривредници широм света почну да гаје паукове на својим њивама и у воћњацима, наша храна и вода несумњиво ће бити здравији јер ће се тиме далеко мање хемијских средстава користити за уништење биљних штеточина.

С. И.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

СЛОБОДАН ПАД

На глечеру Гренц у Алпима Невил Ричардсон је изненада осетио како се тло под њим отвара. Секунд касније заронио је, главом надоле, у узану пукотину без дна

Тридесетседмогодишњем Енглезу Невилу Ричардсону, асистенту универзитета у Ливерпулу, пријао је планински ваздух. Био је почетак априла 1987. и он је са двојицом пријатеља, Џоном Деламереом, лекаром опште праксе, и Патриком Кадиганом, кардиологом, дошао у Цермат у Швајцарским Алпима на зимски годишњи одмор.

Невил и Џон одлучили су да се попну на Дифур (4.638 m), највиши врх Монте Розе. Патрик је због назеба остао у планинском дому Бетам где су сва тројица провела ноћ.

Осмог априла у 9 ујутро Невил и Џон су изишли на скијама које ће скинути чим почне прави успон. На висини од 3.600 метара, када су се налазили код глечера Гренц, дунуо је снажан ветар праћен рафалима снега. Али, Гренц их је тако привлачио да су, уместо да се врате, наставили.

После око пола сата хода Невил, који се налазио двеста метара иза свог друга, изненада је осетио да се тло под њим отвара. Секунд касније заронио је, главом надоле, у уску глечерску пукотину. Његове скије, дугачке 1,80 метара, ударале су о неравне зидове амбиса.

Исто тако изненада, после двадесетак метара слободног пада, зауставио се уз снажан

потрес: то су се скије заглавиле у сужењу пукотине. Штапови су му испали из руку и нестали у понору.

Разапет изнад понора

Да је Невил ишао на такозвано алпско скијање, на ногама би имао везове који би се аутоматски отворили и скије би нестале у дубини заједно са штаповима. Срећом, скије које је носио биле су намењене ходању по снегу и њихови везови отварају се само ручно. Та ситуација му је, бар у првом тренутку, спасла живот.

Висећи на скијама главом надоле Невил је стезао песнице проклињући своју глупост: „Ићи преко глечера без конопца! Ово сам и заслужио!" говорио је себи. Главу је једва мицао јер му је ранац, тежак бар седам килограма, с леђа склизнуо на потиљак. Далеко изнад себе назирао је сићушни круг светлости, рупу коју је направио пропадајући у снегом покривену пукотину у леду.

Затим је видео како му се скије, готово паралелне, криве чинећи лукове под тежином његових 80 килограма. Знао је да су веома отпорне, направљене од синтетичких влакана и челика, али ако наставе да се савијају, склизнуће са рубова у које су се забиле и он ће падати све док главом не тресне о ко зна колико удаљено дно.

У пола десет Џон Деламере се зауставио да би сачекао свог заосталог друга. Снажна олуја није престајала и хтео је да предложи Невилу да прекину успон и врате се у планински дом. Пошто иза себе није видео никога а олуја је брисала и његове сопствене трагове, Џон је помислио да се Невил већ вратио па је, не тражећи га, и он учинио исто.

У полумраку пукотине Невил Ричардсон је почео да се смрзава. „Џоне! Џоне!", викао је колико га је грло носило, али су ледени зидови пригушивали глас. После извесног времена схватио је да мора сам да се снађе или да тако разапет у пукотини чека смрт. Намирнице, цепин, клинови, ручна апотека... све му се налазило у ранцу на потиљку до кога никако није могао да дође.

Ниједан погрешан корак!

На зиду пукотине, у висини струка, угледао је малу избочину, широку једва двадесетак центиметара. Успео је да се мало усправи, ослободи се ранца и стави га на ту избочину. Од овог покрета страховито су га заболели трбух и грудни кош. Ноге су издржале јер су му, као код свих дугогодишњих алпиниста, ножни мишићи били најснажнији део тела.

Још једном је, с тешком муком, придигао грудни кош и успео да леву скију обухвати обема рукама. Кратко време остао је у том положају а затим пружио руку да отвори вез како би се ослободио скије, и покушао да се успентра уз глечерски зид до отвора. Али, раменом је закачио ранац који је клизнуо и са избочине се срушио у понор који је био тако дубок да чак није ни чуо тресак ранца о тло.

С ранцем је потонула и његова нада да ће се икада извући јер без цепина и клинова није могао уз ледени зид глечера. Али, наставио је да петља и да откачи везове са обе чврсто зариване скије. Ноге су му се њихале у празном простору и осећао је како подрхтава скија за коју се држао обема рукама.

Милиметарски опрезно пребацио је десно колено одозго и пружио леву ногу према зиду. Ту је нашао усек, на њега ставио стопало а потом полако, задржавајући дах, чучнуо на скију која се тако опасно извила да је Невил сву своју тежину пребацио на леву страну, према маленој избочини где су били заривени врхови скија. Онда је пребацио десну ногу и пажљиво се усправио.

Најзад је стајао усправно, главом горе. Ноге су му почивале на врховима скија а избочина је носила највећи део његове тежине. Леђа су му била наслоњена уз ледени зид, тешко је дисао, био је уморан и преплашен јер је и најмањи погрешан корак могао да га пошаље тамо где су му се налазили штапови и ранац.

Скије као мердевине

Када се вратио у планинску кућу, Џон Деламере се веома забринуо што је нашао Кадигана самог. Напољу је беснела мећава, видљивост равна нули и трагање за Невилом било би сасвим узалудно. Око десет сати олуја

је ослабила. Деламере је навукао скије и кренуо пут глечера. Видљивост је износила око двадесет метара.

У Невиловој пукотини лед је шкрипао и пуцкетао као да се мучи. Имао је утисак да ће сё ледени зидови приближити, затворити и смрскати га што је била оптичка варка због снега који се, двадесет метара изнад њега, накупио око отвора пукотине и смањио га. „Упомоћ!", викао је без наде да ће га ико чути.

Пењање уз ледене зидове у ципелама са ђоновима од каучука није долазило у обзир. У једном часу Ричардсона је спопала лудачка идеја да сиђе до дна пукотине и одатле покупи цепин, клинове и остало што би му помогло да се ослободи леденог затвора. Под условом да се жив спусти најмање двеста метара. Разум је ипак победио и он је самом себи гласно рекао да је прави идиот.

У десет сати и десет минута решио је да ипак нешто покуша. Ставио је леву ногу на други, заравњени, део десне скије, десну ногу на супротан зид, сагнуо се да дохвати другу скију коју је поставио попречно изнад понора на висини својих груди заривши крајеве у усеке на зиду. Тада му је синуло да би тако, ако би подизао једну па другу скију, оне могле да му послуже као пречке мердевина!

Када се попео на прву „пречку", скија је под њим одскочила као опруга, али је издржала као и избочина у зиду. Овај маневар поновио је безброј пута користећи све могуће, па и најмање, пукотине, рупе, усеке и „чепове" у леђначком зиду. Кад ништа не би нашао, правио је усеке врховима скија. Било је битно да не одуговлачи и да се држи крајева дасака избегавајући да тежину ослони на средину.

Три и по метра уског грла

Скије су биле све клизавије од снега, прсте на рукама од хладноће више није осећао. Једна скија му се омакла, али је успео да је у последњем часу ухвати. Најзад је, после извесног времена које му се чинило као вечност, приметио да се приближио отвору кроз који је пропао. Још свега три и по метра до спаса!

Али, баш ту се пукотина сужавала и није више било места да скије зарива у усеке зидова. Ударио је ногом о зид тог уског грла и са олакшањем видео да зидови више нису од леда већ од стврднутог снега. Могао је, наслоњен леђима на један зид, ципелом да направи усек на другом и да се, уз мало снаге и труда, нађе напољу.

Знајући да ће му те скије и те како бити потребне да би се вратио у планинску кућу, морао је да их, пре него што заврши пењање без њих, избаци кроз отвор. У исцрпљеном стању у коме се налазио то није био мали напор, али је успео. Даске скија учиниле су му се теже од дебла дрвећа.

Неколико тренутака потом, уз последњи напор мишића, извукао се и стао ногама на глечер. Било је тачно једанаест сати што значи да цела та, по живот опасна авантура, није трајала дуже од једног и по сата. То га је веома изненадило пошто је био убеђен да је у пукотини провео читаву вечност. Стропоштао се на снег тресући се као у грозници.

Монте Роза други пут

Када се смирио, несигурно је стао на скије и почео да се спушта према планинском дому. Уз пут је срео двојицу аустријских алпиниста који су му дали рукавице и отпратили га до колибе. Његов друг Патрик Кадиган, који је слутио најгоре, само што није заплакао од среће што га види, и то живог. Невил је имао ране на глави и рукама, повређен прст и нагњечено колено, али ништа озбиљно.

Када се Џон Деламере вратио сав очајан што га није нашао, Невил је већ удобно седео и пио врућу чоколаду.

Тог пута нису се попели на највиши врх Монте Розе, али су се договорили да то ураде следеће године. Невил Ричардсон има и посебне разлоге: жели да види пукотину у којој је могао заувек да остане и да се подсети колико је среће имао што се, истина захваљујући сопственој вештини, али и чуду, из ње извукао.

Б. Д.

ПЛАНЕТЕ НА СТРАНИ ШКОРПИОНА

ХОРОСКОП ЗА МЛАДЕ

ОД 3. 11. ДО 9. 11

ОВАН (21. 3–20. 4)
Пред тобом је сјајан период за поправљање оцена. Покушај својски да запнеш јер имаш велике шансе да повратиш добре позиције. Посебно повољни дани биће 6. и 7. новембар. Трећег те чека леп љубавни догађај. Особа која ти се допада, или са којом се забављаш, изненадиће те својом пажњом. Бићеш изван себе од среће, припреми и ти нешто необично како би славље било потпуно.

БИК (21. 4–20. 5)
У току ове недеље доста времена провешћеш са својим пријатељима а чекају те новости у љубави. Стара симпатија покушаће да обнови везу са тобом. Покажи искрено своја осећања, можда ти касније буде жао због непромишљеног потеза. Одличан период за школске обавезе твоја упорност даће праве резултате. Покажи своје квалитете, јер нема смисла да због затворености будеш непрестано у сенци

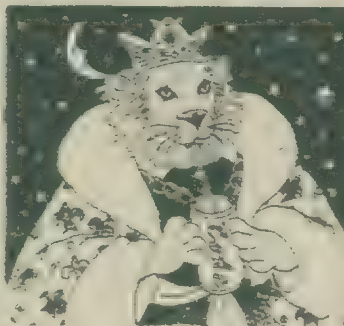
БЛИЗАНЦИ (21. 5–21. 6)
Обично имаш много среће када је школа у питању, однекуд се створе права решења за све невоље. Тако ће бити и ове недеље. Лако ћеш поправити лоше оцене (ако их имаш). Стално се вајкаш када је љубав у питању, никада ниси задовољан оним што имаш, па обично седиш на две столице. Твоја несигурност ове недеље донеће ти разочарење, зато пожури са одлуком, још није касно. У породици и даље сунчано без ветра

РАК (22. 6–22. 7)
Звезде су ти и даље врло наклоњене. Имаћеш доста среће на свим фронтовима. Љубавна занесеност и даље ће те водити у свет сањарења, али време је да се спустиш мало на земљу и погледаш око себе. Не треба да запоставиш школу, јер и она је врло важно поље таквог живота. Биће довољно да се концентришеш на часовима тако ћеш избећи и неку лошу оцену.

ЛАВ (23. 7–23. 8)
Ове недеље твоју пажњу окупираће догађаји у породици. Имаћеш могућност да превазиђеш досадашње неспоразуме. Твоје досадашње понашање није дало резултате. Покушај с пријатељским разговором, имаћеш више среће. Ситуација у школи није ружичаста, потруди се да је исправиш док још има времена. Срећни дани на свим пољима биће 4. и 7. новембар. Добро се припреми за победу

ДЕВИЦА (24. 8–22. 9)
Девица је највреднија међу свим знацима, а сада, како су ти звезде наклоњене, моћи ћеш да засјаш у пуном сјају. Сјајни догађаји у школи, новости на љубавном плану.. Немој да се кријеш иза маске јер осећања која гајиш према симпатији треба и да покажеш ако очекујеш да се нешто догоди. Скривање ти је до сада доносило само усамљеност, вреди ли стидети се онога што је део тебе?

ВАГА (23. 9–22. 10)

Коначно ће ти се срећа осмехнути, долази побољшање финансијске ситуације у облику повећања џепарца или неког изненадног добитка. Ситуација у школи биће ти наклоњена, а и односи са родитељима. Предахни и посвети мало времена својим занимањима. Открићеш нешто ново и врло занимљиво. То ће можда бити и новина у твом животу. Осмог новембра имаћеш изузетан љубавни дан, онај о коме сањаш...

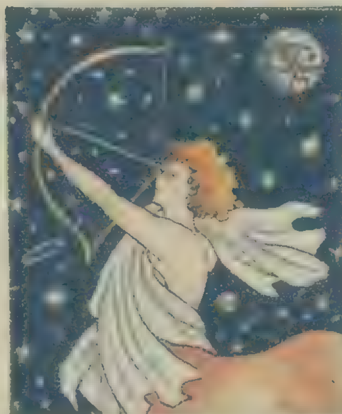
ШКОРПИОН (23. 10–22. 11)

У твом сазвежђу су Марс, Меркур и Сунце, што ће се сигурно добро одразити на твоје опште стање. Вратиће ти се енергичност, сигурност и оптимизам. Потпуно си заштићен од лоших утицаја, зато добро искористи недељу која је пред тобом. Лепе тренутке имаћеш 7. и 8. новембра, а занимљив љубавни догађај чека те 3. Не би требало да се сукобљаваш са родитељима, јер овог пута нећеш бити у праву

СТРЕЛАЦ (23. 11–21. 12)

Права је уметност задржати твоју пажњу више од једног сата, али звезде су се и за то побринуле. Моћи ћеш да се концентришеш на оно што је важно и коначно себи обезбедиш заслужене позиције у школи. Сјајан дан имаћеш 3. новембра, када ћеш имати среће на свим животним пољима. Добар друг (другарица) ће покушати да открије твоје симпатије које гајиш према Ваги. Пази коме се повераваш!

ЈАРАЦ (22. 12–20. 1)

Венера је дошетала у твоје сазвежђе што ће ти донети пријатне тренутке на љубавном плану и у уметничком изражају. Посебно лепе дане имаћеш 7. и 9. новембра. Отпор према учењу више ти неће представљати муку, само покушај да покажеш колико вредиш, јер твоје повлачење је најчешће узрок неуспеху. Врло си талентован за све што захтева прецизност, зато то и покажи.

ВОДОЛИЈА (21. 1–19. 2)

Нагли прилив енергије поneће те успеху. Добре вибрације искористи паметно, јер ти увек имаш неку фиксидеју која те одведе далеко од циља. Овако покушај да ствари решаваш, једну по једну и видећеш да ће бити много лакше. Једна особа (вероватно у знаку Ваге) успеће да те очара, али немој одмах да покажеш колико ти је стало до ње. Играј се скривалице, јер се може десити да жели да покаже како је лако освојити те.

РИБЕ (20. 2–20. 3)

Пробудићеш се из благе успаваности, јер ће ти догађаји који су иза тебе дати црвено светло. Сад је време за акцију. Имаћеш мало невоља у школи зато покушај да свакодневно испуњаваш обавезе, да те неки наставник не би изненадио лошом оценом. Затегнути односи са симпатијом потрајаће неко време, али буди без бриге, убрзо ће све бити у реду. Прихвати позив на журку, биће занимљиво.

Елизабета Лукић

КО ВАС ВОЛИ? КОГА ВОЛИТЕ?

симпатија \ Ти	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓
♈	□	◇	○	×	✻	□	△	□	✻	×	◇	×
♉	◇	○	□	✻	×	○	□	△	□	◇	×	✻
♊	○	□	□	◇	✻	×	✻	□	△	□	✻	×
♋	×	✻	◇	○	◇	✻	×	✻	□	△	◇	✻
♌	✻	×	✻	◇	□	×	✻	×	✻	□	△	□
♍	□	○	×	✻	×	○	□	✻	×	✻	□	△
♎	△	□	✻	×	✻	□	○	✻	△	×	✻	□
♏	□	△	□	✻	×	✻	✻	□	◇	○	×	✻
♐	✻	□	△	□	✻	×	△	◇	○	×	✻	×
♑	×	◇	□	△	□	✻	×	○	×	○	□	✻
♒	◇	×	✻	◇	△	□	✻	×	✻	□	✻	◇
♓	×	✻	×	✻	□	△	□	✻	×	✻	◇	○

△ – **Идеалан партнер**
✻ – **Одлично се слажете**
○ – **Понекад се добро разумете**
□ – **Врло ретко сте заједно**
◇ – **Допуњавате се у изузетним приликама**
× – **Нема љубави**

ЗАБАВНИКОВ КУПОН ЗА ХОРОСКОП

Име и презиме ______________________

Дан, месец, година и место рођења ______________________

Тачно време рођења ______________________

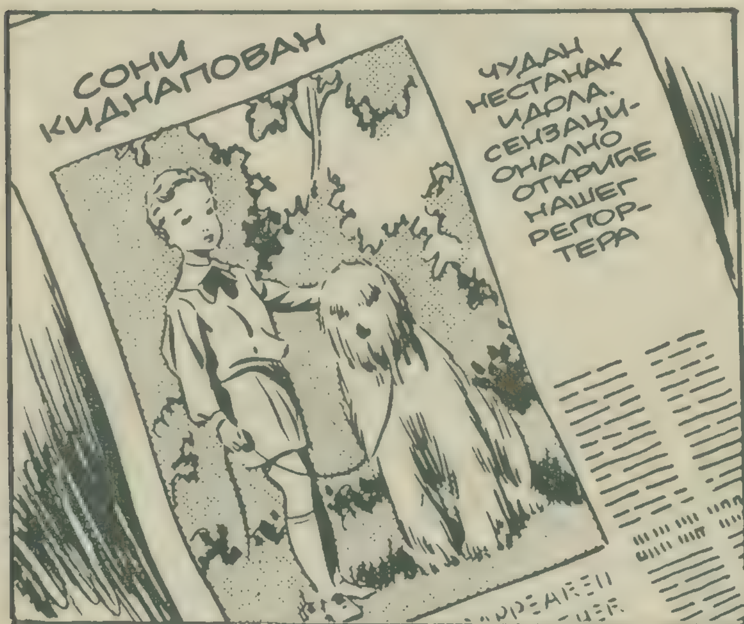
Одговор на питање број ______________________

Елизабета Лукић, поштански фах 169, 11070 Нови Београд

ПИТАЊА:

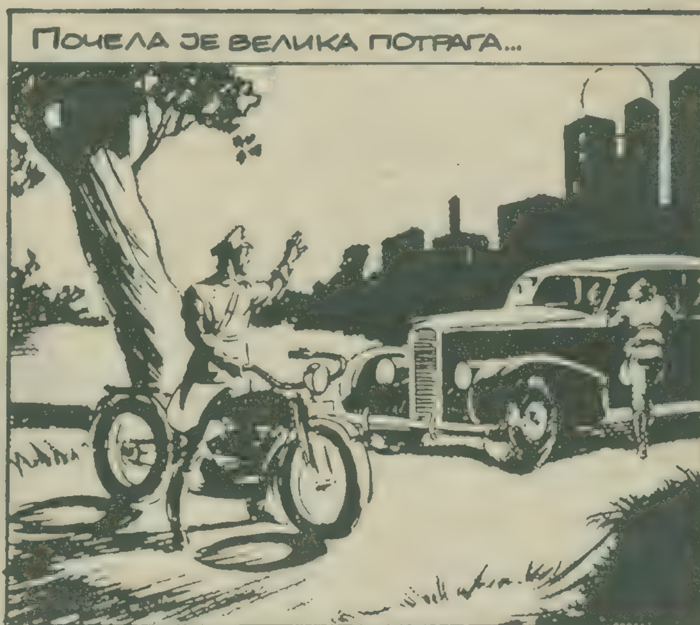
1. Мој таленат и склоности
2. Ја и моја симпатија
3. Моји односи са родитељима
4. Ко су моји пријатељи
5. Како да остварим свој сан
6. Моје могућности у овој години

МАНДРАК: ЗВЕЗДА У КРАТКИМ ПАНТАЛОНАМА II ДЕО

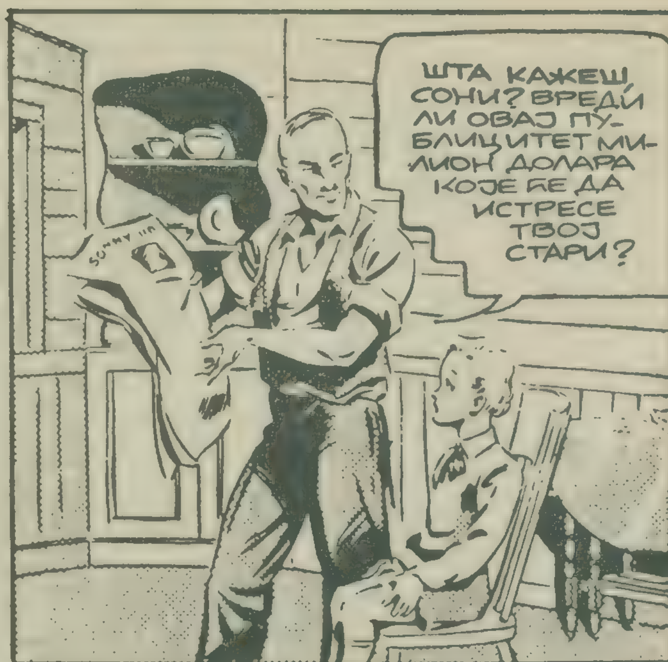

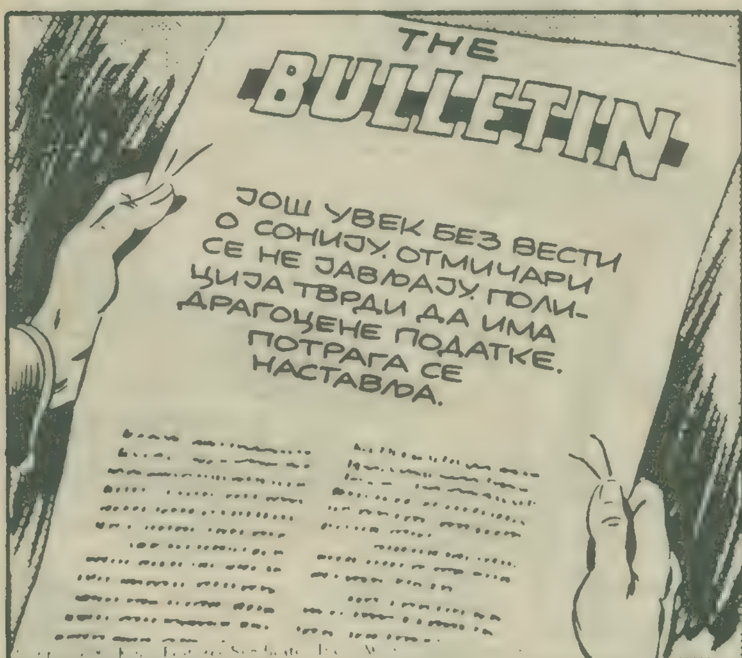

ПОЛИЦИЈА ЈЕ ОБЕЋАЛА ДА ЋЕ ОТМИЧАРЕ УХВАТИТИ ЗА ДВАДЕ-СЕТ ЧЕТИРИ САТА!
А ЛЕПО САМ ЈОЈ РЕКАО ДА ТО НЕ ЧИНИ!

ШТА КАЖЕШ, СОНИ? ВРЕДИ ЛИ ОВАЈ ПУ-БЛИЦИТЕТ МИ-ЛИОН ДОЛАРА КОЈЕ ЋЕ ДА ИСТРЕСЕ ТВОЈ СТАРИ?

THE BULLETIN
ЈОШ УВЕК БЕЗ ВЕСТИ О СОНИЈУ. ОТМИЧАРИ СЕ НЕ ЈАВЉАЈУ. ПОЛИ-ЦИЈА ТВРДИ ДА ИМА ДРАГОЦЕНЕ ПОДАТКЕ. ПОТРАГА СЕ НАСТАВЉА.

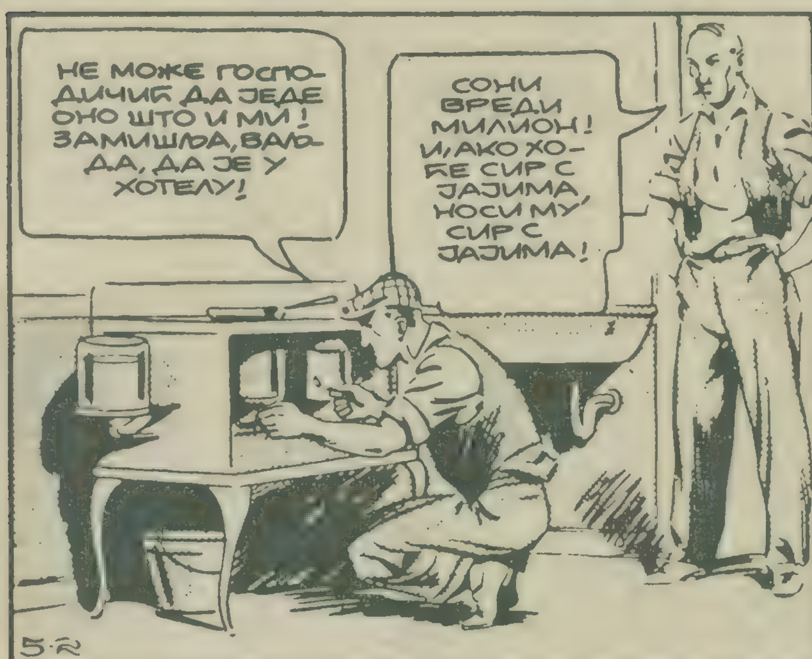

ЗНАМО ДА СЕ ВОЗАЧ ЏОРЏ НИЈЕ ПОЈАВИО НА ДАН ОТМИЦЕ! НЕКИ НЕПОЗНАТИ ТИП ГА ЈЕ ЗАМЕНИО!
РЕЦИТЕ РОДИ-ТЕЉИМА ДА СЕ НЕ БРИНУ! НАЋИ ЋЕМО И СОНИЈА... И ЏОРЏА!

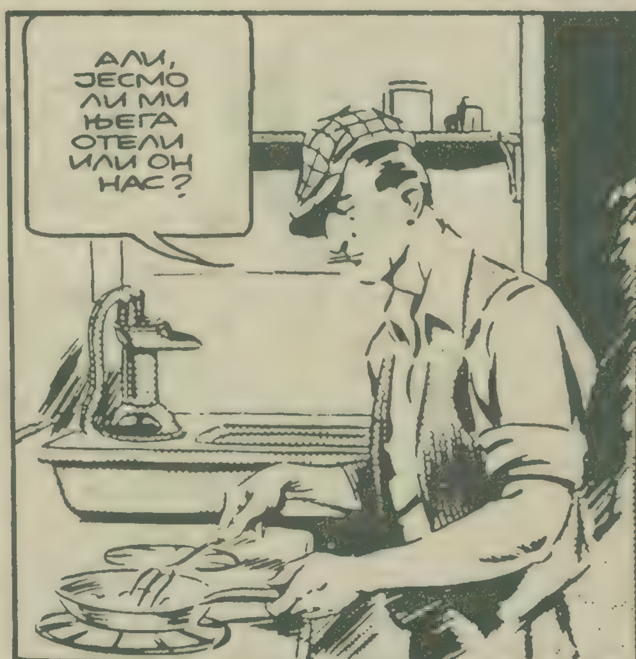

ЈЕСИ ЛИ ЧУО РАДИО? МЕНЕ ТРАЖЕ! ЈЕСАМ ЛИ ТИ РЕКАО ДА МЕ НЕ ПЕТЉАШ У ТО!
4·30

КАД ЋЕМО ДОБИТИ НОВАЦ? И КАД ЋЕМО ДА ВРАТИМО СОНИ-ЈА?! ЈА БИХ ШТО ПРЕ ОДАВ-ДЕ!
ОСТАЈЕМО ДОК СЕ СТВАРИ МАЛО НЕ СТИША-ЈУ!

ЈОШ УВЕК НИШТА О ОТМИЧАРИМА, МАНДРАК?
НЕ! НИ ТРАГА НИ ГЛАСА! АЛИ НАЋИ ЋЕМО ГА, ФЛЕМИНГ!

ХОЋУ СИР С ЈАЈИМА! ОВО СЕ НЕ МОЖЕ ЈЕСТИ! НОСИТЕ ТО!
ХЕЈ, КАКВО ЈЕ ТО ПОНАШАЊЕ?

НЕ МОЖЕ ГОСПОДИЧИЋ ДА ЈЕДЕ ОНО ШТО И МИ! ЗАМИШЉА, ВАЉДА, ДА ЈЕ У ХОТЕЛУ!
СОНИ ВРЕДИ МИЛИОН! И, АКО ХОЋЕ СИР С ЈАЈИМА, НОСИ МУ СИР С ЈАЈИМА!
5-2

АЛИ, ЈЕСМО ЛИ МИ ЊЕГА ОТЕЛИ ИЛИ ОН НАС?

НИСТЕ МИ ИСПЕГЛАЛИ ПАНТАЛОНЕ! МЕНИ НЕКО СВАКИ ДАН ПЕГЛА ПАНТАЛОНЕ!
СТВАРНО?
ИСПЕГЛАЈ ИХ, БАД!
3

ПОЛУДЕЋУ ОД ТОГ ДЕРИШТА! ПАЛО МИ ЈЕ НА ПАМЕТ НЕШТО УЖАСНО: АКО НЕЋЕ ДА ПЛАТЕ ЗА ЊЕГА ОТКУП...

... ПА НАМ ГА ОСТАВЕ ЗАУВЕК?
ХАЈДЕ, НЕ ПРЕТЕРУЈ!
5-3

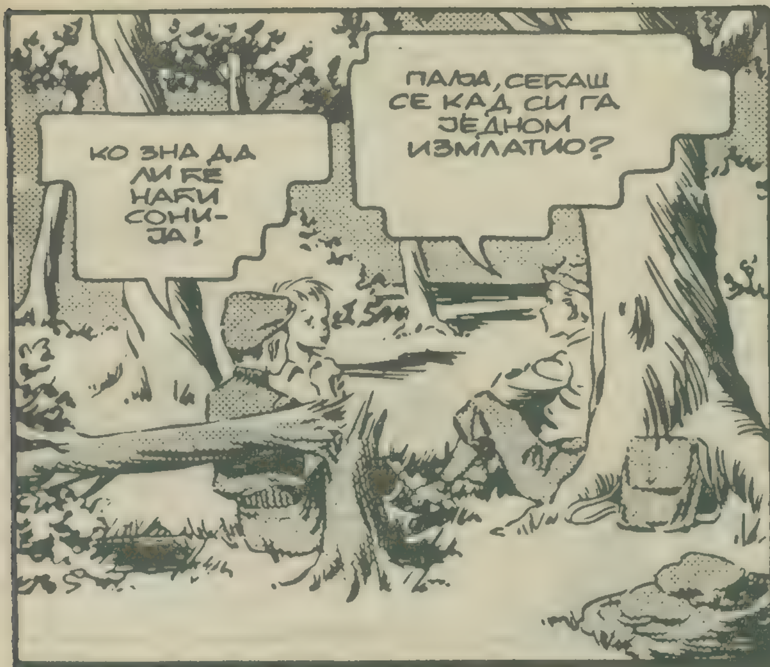

СЛУШАЈ, СОНИ, ДОСТА МИ ЈЕ ИЗИГРАВАЊА ДАДИЉЕ! НЕ ЗАКЕРАЈ, ИЛИ ЋУ ТЕ ПРЕБИТИ!
ДА... ДА, ГОСПОДИНЕ!

ПИТ, КАКО ДА СТУПИМО У ВЕЗУ СА СОНИЈЕВИМ РОДИТЕЉИМА? КУЋА ЈЕ ПОД НАДЗОРОМ!
ДА, ТЕЛЕФОН КОНТРОЛИШУ... А НЕЋУ НИ ДА ИМ ПИШЕМ! ТО САД БРЗО ОТКРИЈУ...

ЏОРЏ, ТИ СИ ЊЕГОВ СОБАР... ЗНАШ ЛИ ПРЕКО КОГА БИСМО МОГЛИ ДА СТУПИМО У ВЕЗУ С ЊИМА?
СОНИ ИМА МНОГО ПРИЈАТЕЉА... АЛИ, ЧИНИ МИ СЕ ДА МУ ЈЕ МАНДРАК НАЈСИМПАТИЧНИЈИ!

У РЕДУ, ПРЕГОВАРАЋЕМО С МАНДРАКОМ! АЛИ ТО НЕЋУ БИТИ ЈА!
ДОБРО, ОДАБРАЋЕМО НЕКОГ КО ЈЕ ВЕШТИЈИ! ХЕЈ! ВИДИ ТАМО, БАД!

ДЕЧАЦИ ИЗ СОНИЈЕВОГ СУСЕДСТВА СУ БЕЗБРИЖНО ШЕТАЛИ...

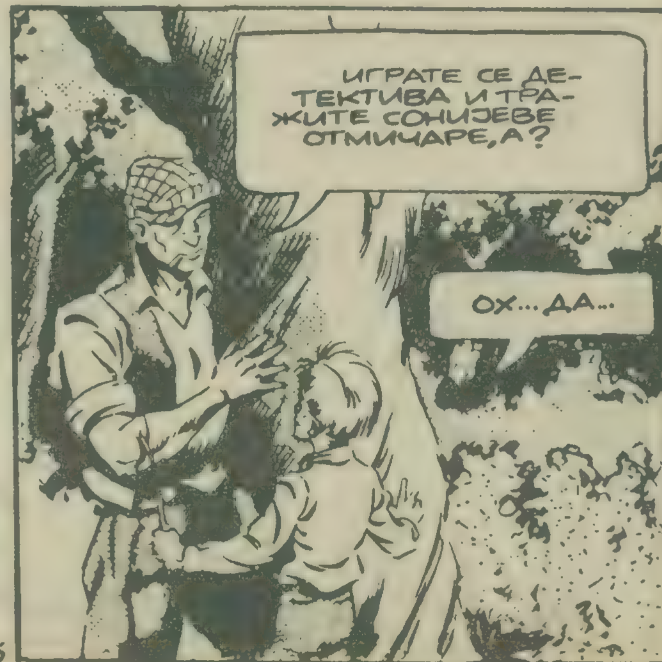

КО ЗНА ДА ЛИ ЋЕ НАЋИ СОНИЈА!
ПАЉА, СЕЋАШ СЕ КАД СИ ГА ЈЕДНОМ ИЗМЛАТИО?

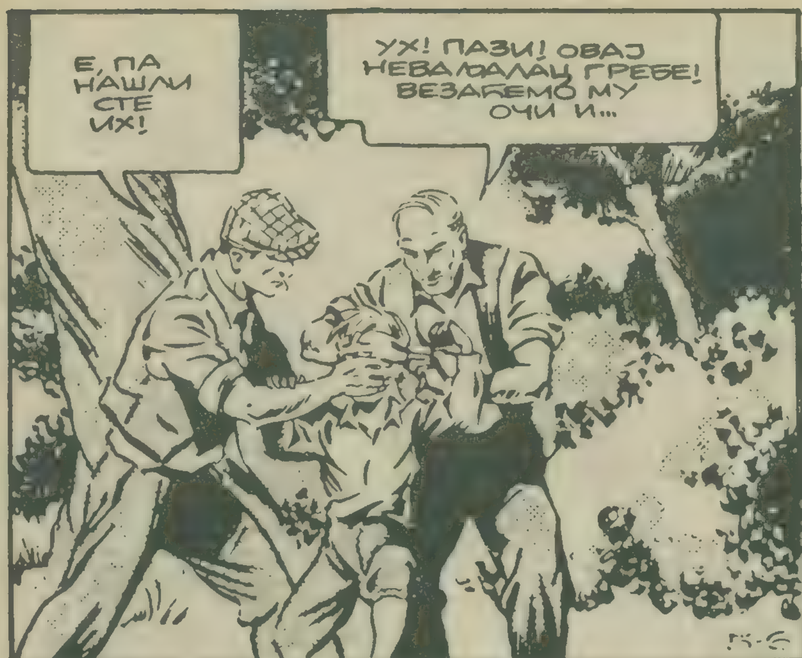

СЕЋАМ СЕ... И ОНДА НАМ ПОЛИЦАЈЦИ НИСУ ДАЛИ ДА ИГРАМО ФУДБАЛ НА ЊЕГОВОЈ ПОЉАНИ! НАДУВЕНКО!
ЈЕСТЕ, АЛИ ЗАВРШИТИ У РУКАМА РАЗБОЈНИКА...

СЛУШАЈ, ХАЈДЕ ДА СЕ ИГРАМО ДЕТЕКТИВА И ПРОНАЂЕМО СОНИЈА!
СЈАЈНО, ПАЉА! А УМЕСТО РЕВОЛВЕРА, УЗЕЋЕМО ШТАПОВЕ! ВАЖИ?

СМЕШНО, ИГРАЈУ СЕ ДЕТЕКТИВА! ТРАЖЕ НАС!
УХВАТИМО ОНОГ ШТО СЕ ЗОВЕ ПАЉА, ПА ЋЕ НАМ ОН БИТИ ВЕЗА С МАНДРАКОМ!
ОТМИЧАРИ СУ ПРИСЛУШКИВАЛИ...

САМО ОПРЕЗНО, МОМЦИ! БАНДИТИ СУ СПРЕМНИ НА СВЕ!

ИГРАТЕ СЕ ДЕТЕКТИВА И ТРАЖИТЕ СОНИЈЕВЕ ОТМИЧАРЕ, А?
ОХ... ДА...

Е, ПА НАШЛИ СТЕ ИХ!
УХ! ПАЗИ! ОВАЈ НЕВАЉАЛАЦ ГРЕБЕ! ВЕЗАЋЕМО МУ ОЧИ И...

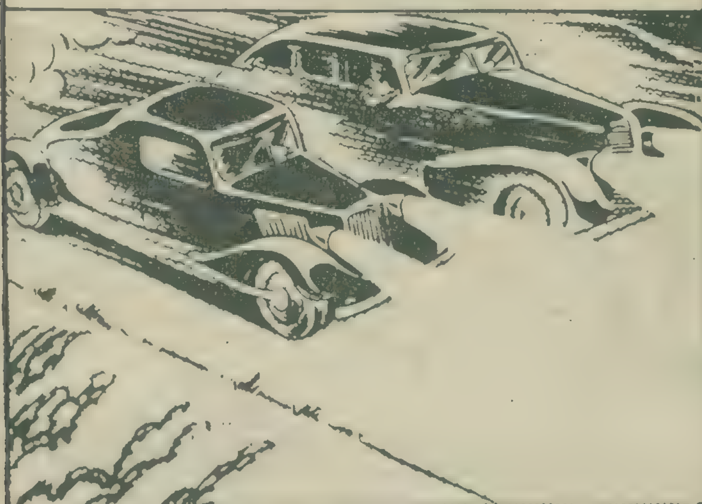

...МАЛО ЋЕМО СЕ ПРОВОЗАТИ, ДА НЕ СХВАТИ ГДЕ НАМ ЈЕ СКРОВИШТЕ!

ОТМИЧАРИ СУ ДОВЕЛИ ДЕЧАКА У СКРОВИШТЕ...
СХВАТАШ, СОНИ, ЦЕЛА ЗЕМЉА ТЕ ТРАЖИ!
ЈЕ Л' ?! ЗНАМ ТЕ! ТИ СИ ПАЉА!

РЕКАО СИ ДА САМ НАДУВЕНКО ЗАТО ШТО САМ ФИЛМСКА ЗВЕЗДА...
НЕ ВРЕЂАЈ СЕ! ТО САМ РЕКАО ТЕК ТАКО...

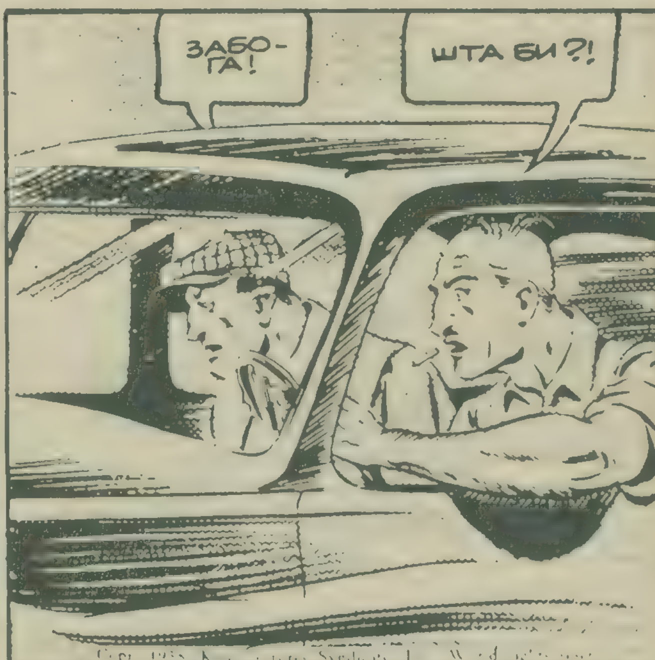

А ОНДА СИ МИ НАПРАВИО МОДРИЦУ НА ОКУ...
ПА...ОВАЈ...

НЕМА ВЕЗЕ, ДРУЖЕ! МИЛО МИ ЈЕ ШТО ТЕ ВИДИМ!
ДЕЦА СУ СЕ ОДМАХ СПРИЈАТЕЉИЛА...

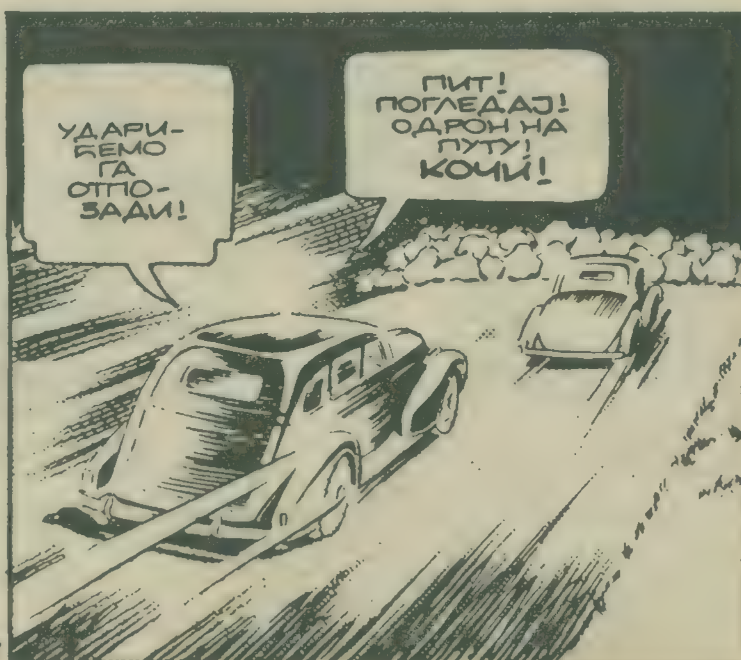

ПОСРЕДСТВОМ ДЕЧАКА МАНДРАК СЕ СРЕО С ОТМИЧАРИМА. ПОМОЋУ ТРИКА, ОСЛОБОДИО ЈЕ МАЛОГ ГЛУМЦА. АЛИ ОТМИЧАРИ СУ ГА СЛЕДИЛИ...

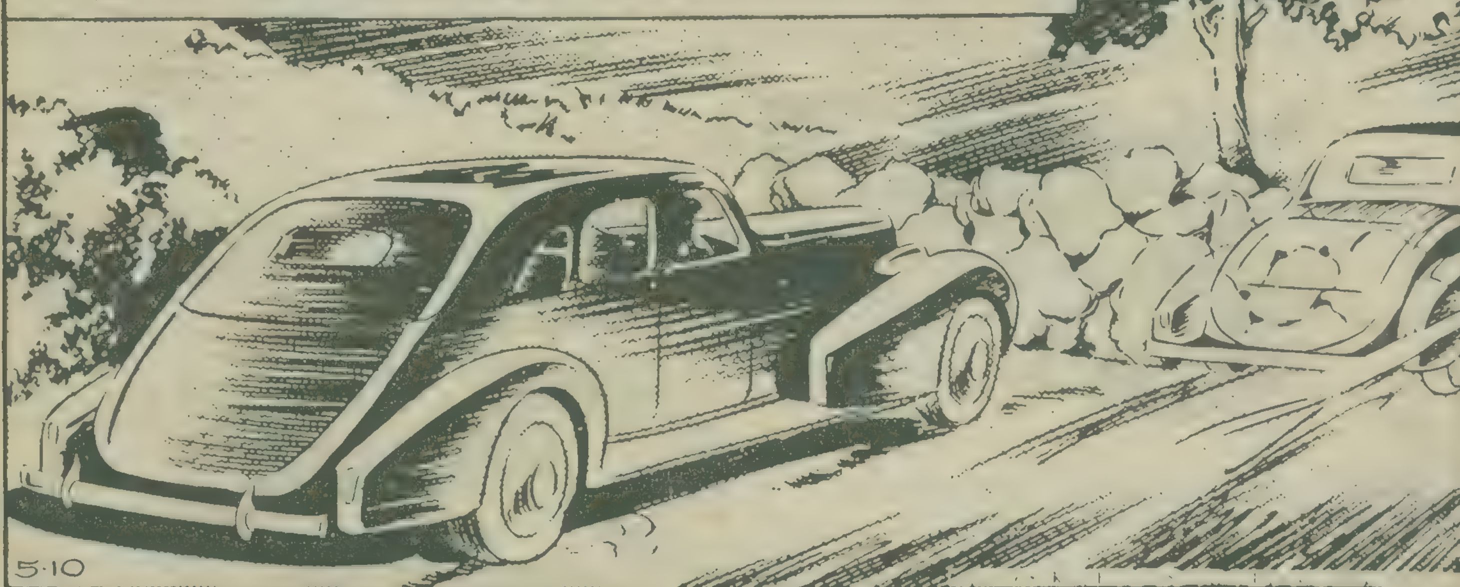

МАНДРАК ЈЕ НАПРАВИО ПОКРЕТ РУКОМ И...
УКОЧИ, ИЛИ ЋЕМО ТИ УНИШТИТИ АУТО!

...И ЊЕГОВ АУТО ЈЕ ПРЕЛЕТЕО АУТО ОТМИЧАРА...
5-9

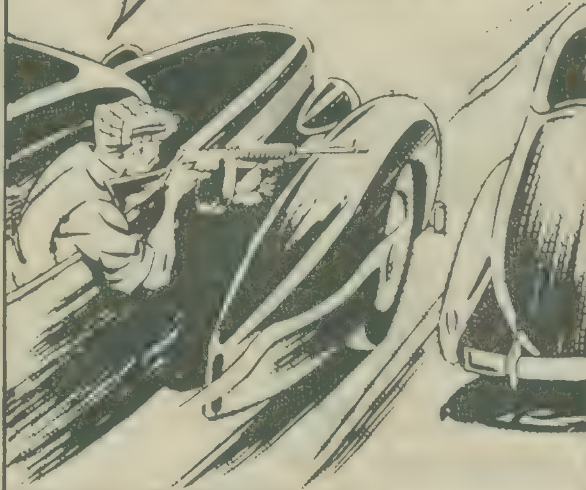

ЗАБО-ГА!
ШТА БИ?!

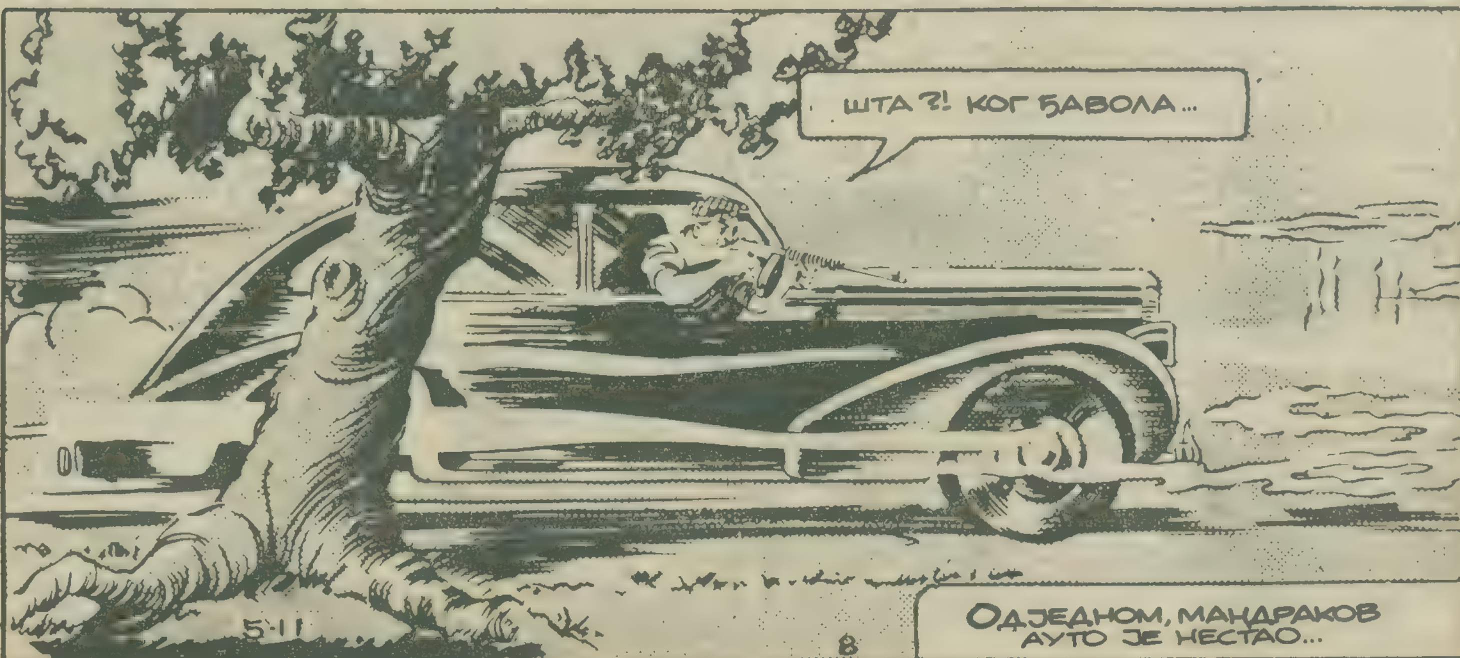

НЕВЕРОВАТНО!
БРЗО! МОРА-МО ГА СТИЋИ!
7

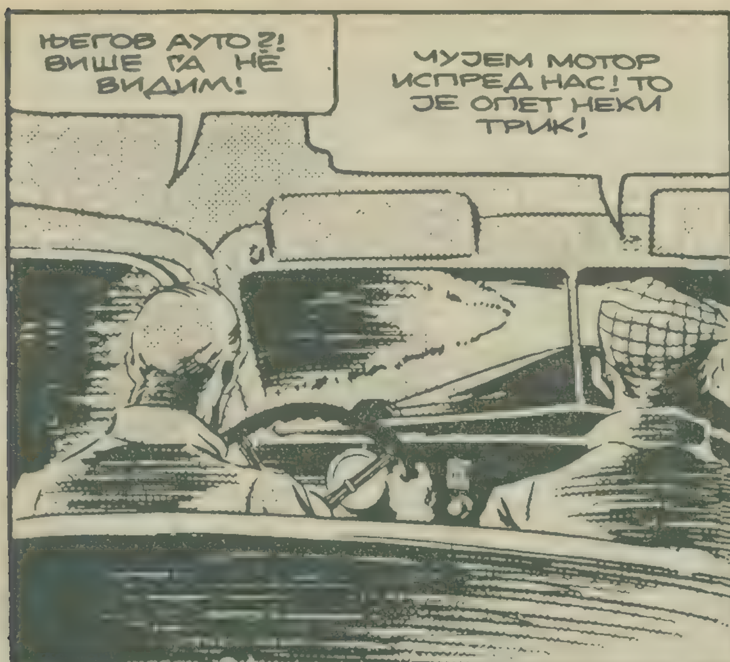

УДАРИ-ЋЕМО ГА ОТПО-ЗАДИ!
ПИТ! ПОГЛЕДАЈ! ОДРОН НА ПУТУ! КОЧИ!

АУТО ОТМИЧАРА СЕ ЗАУСТАВИО УЗ ШКРИПУ КОЧНИЦА. МАН-ДРАКОВ ЈЕ ПРОШАО БЕЗ ПРОБЛЕМА...
5·10

НИЈЕ БИЛО НИКАК-ВОГ ОДРОНА! ТО ЈЕ БИО МАНДРАКОВ ТРИК!
АЛИ ЊЕГОВ ПОСЛЕДЊИ ТРИК! СРЕДИЋУ ГА!

АКО НЕ СТАНЕ, ПУЦАЋУ У ГУМЕ! ЈЕДАН... ДВА...
НИТКОВИ СУ БИЛИ СПРЕМНИ НА СВЕ...

ШТА ?! КОГ ЂАВОЛА...
5·11
ОДЈЕДНОМ, МАНДРАКОВ АУТО ЈЕ НЕСТАО...

ЊЕГОВ АУТО ?! ВИШЕ ГА НЕ ВИДИМ!
ЧУЈЕМ МОТОР ИСПРЕД НАС! ТО ЈЕ ОПЕТ НЕКИ ТРИК!

ЕНО ГА! САД ЋЕМО ГА СРЕДИТИ!

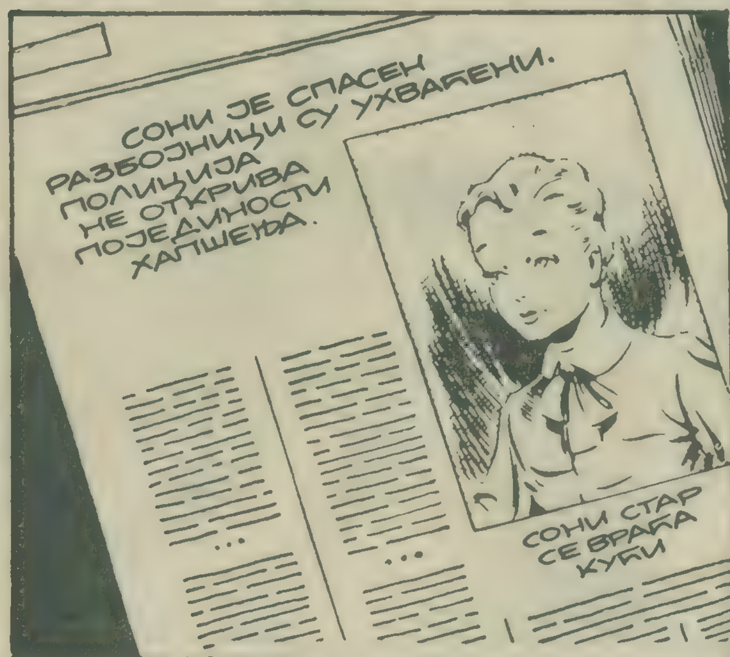

ПА ТО ЈЕ ПОЛИЦИЈА! БЛОКИРАЛИ СУ ПУТ!
МА, КАКВА ПОЛИЦИЈА! ОПЕТ НЕКИ ШТОС! КАД ПРИЂЕМО БЛИЖЕ, СВЕ ЋЕ НЕСТАТИ!
5 12

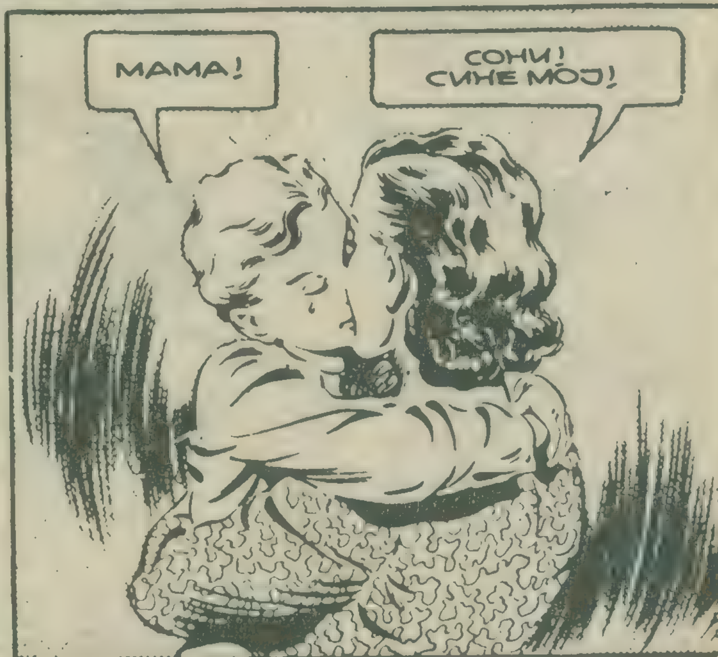

НЕЋЕШ МЕ ВИШЕ ПРЕВАРИТИ, МАНДРАЧЕ! ЗНАМ ДА ТО НИЈЕ ПОЛИЦИЈА, ВЕЋ ОПЕТ НЕКИ ТВОЈ ШТОС! А САД ЋЕШ ДА ЧУЈЕШ МУЗИКУ ИЗ МОГ МИТРАЉ...
5-13

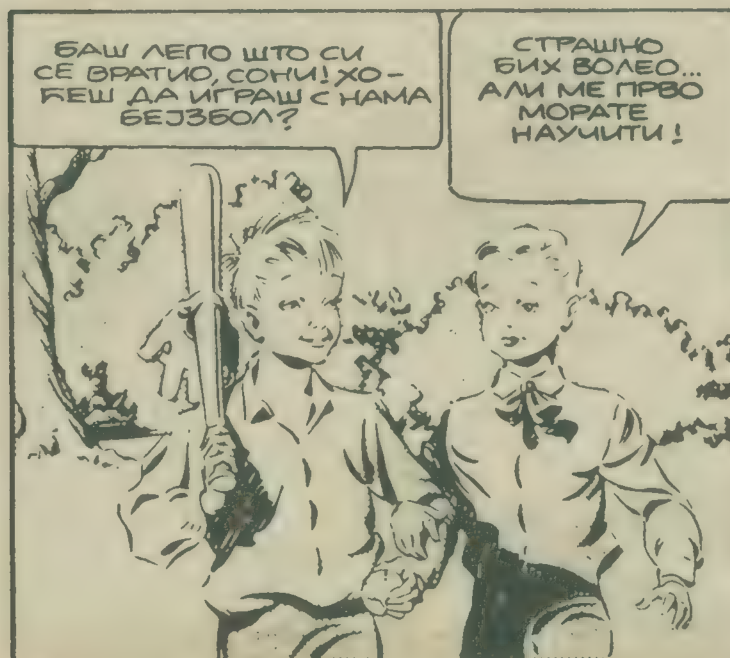

ЗАБОГА! ПА ОВО СУ, ИЗГЛЕДА, ПРАВИ ПОЛИЦАЈЦИ!
НИСУ... САМО ТРИК... АХ!
ДОЛЕ ОРУЖЈЕ!

ЛИСИЦЕ?!
ДА! НИЈЕ ТРИК И НЕ МОГУ БИТИ СТВАРНИ-ЈЕ!

СОНИ ЈЕ СПАСЕН РАЗБОЈНИЦИ СУ УХВАЋЕНИ.
ПОЛИЦИЈА НЕ ОТКРИВА ПОЈЕДИНОСТИ ХАПШЕЊА.
СОНИ СТАР СЕ ВРАЋА КУЋИ

МАМА!
СОНИ! СИНЕ МОЈ!

БАШ ЛЕПО ШТО СИ СЕ ВРАТИО, СОНИ! ХО-ЋЕШ ДА ИГРАШ С НАМА БЕЈЗБОЛ?
СТРАШНО БИХ ВОЛЕО... АЛИ МЕ ПРВО МОРАТЕ НАУЧИТИ!
10

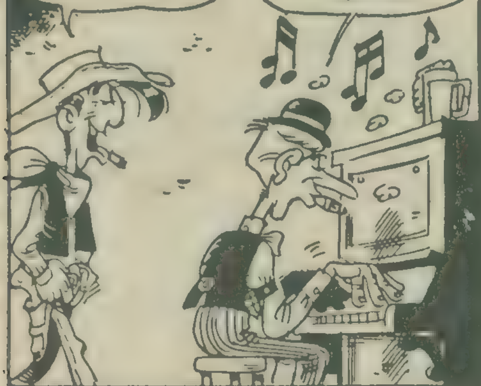

НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО И ДАЉЕ ДА САРАЂУЈЕ-МО!
КАКО ДА НЕ! ФИЛМ МЕ ПРИВЛА-ЧИ, А У ХОЛИВУ-ДУ НИКАД НИЈЕ ДОСАД-НО!
КРАЈ

ТАЛИЧНИ ТОМ

Соната у колт-дуру

СВАКИ ДОБАР САЛУН МОРАО ЈЕ ОБАВЕЗНО ДА ИМА: ХЛАДНО ПИВО, ВЕШТАЧКИ ВИСКИ, ОБЕЛЕЖЕНЕ КАРТЕ, ФРИЗИРАНЕ КОЦКЕ, ИЗДРНДАНИ КЛАВИР И УЗ ЊЕГА, НАРАВНО, СВИРАЧА...

БАНГ!
ПРЕ МЕСЕЦ ДАНА БИО САМ НА АУДИЦИЈИ У ХЈУСТОНУ! ЧЕКАМ ОДГОВОР...

ШЉИС!
БАНГ!
ЕВО ТИ!
ТРАС!
ШТА КАЖЕШ НА ТО, ТАЛИЧНИ? МОЖДА ЋУ ОДРЖАТИ КОНЦЕРТ У ХЈУСТОНСКОМ ПОЗОРИШТУ!
НАДАМ СЕ ДА ХОЋЕШ, БОБЕ! 'АЈД', ВИДЕЋЕМО СЕ!

ТО ЈЕ СВЕ ШТО ТРАЖИМ ОД ЖИВОТА: ДА БАР ЈЕДНОМ СВИРАМ МОЦАРТА У ПРАВОМ ПОЗОРИШТУ!

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА...
ТАЛИЧНИ! СТИГЛО ЈЕ!

ШТА ЈЕ СТИГЛО?
ПИСМО! ДОБИО САМ ПИСМО ИЗ ХЈУСТОНА!

ПРИМИЛИ СУ МЕ! ОДРЖАЋУ КОНЦЕРТ У ПОЗОРИШТУ!

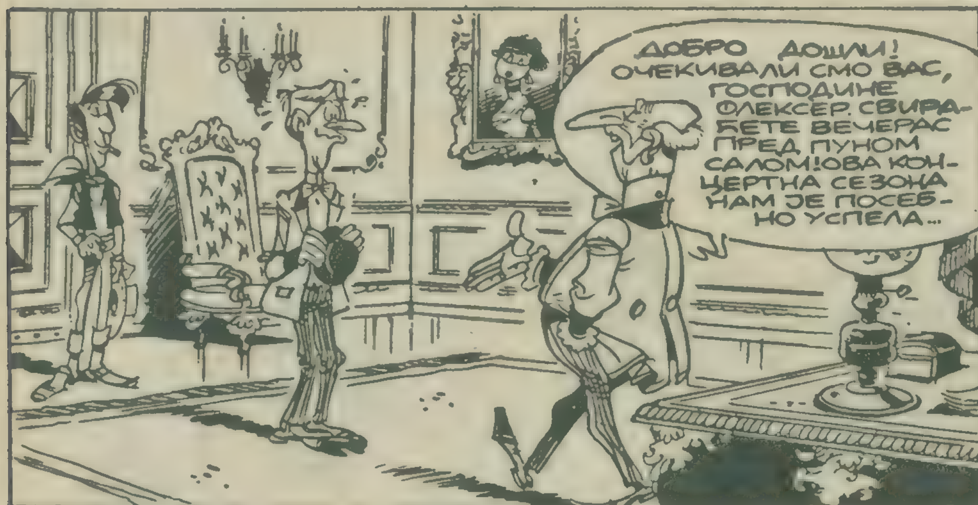

ЧЕСТИТАМ, БОБЕ!
ХВАЛА! ДА Л' БИ МЕ ТИ ОТПРАТИО ДО ХЈУСТОНА?

ПА... МОГУ.
ИДЕМ БРЗО ДА ПОРУЧИМ ЦРНО ОДЕЛО! НЕ МОЖЕ СЕ МОЦАРТ СВИРАТИ У КОШУЉИ!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...
ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ, ТОМЕ! СВИРАЋУ ВОЛФГАНГА АМАДЕУСА У ПРАВОМ ПОЗОРИШТУ!
ЕВО, СТИЖЕМО У ХЈУСТОН!
ХВАЛА БОГУ! ВЕЋ МИ СЕ СМУЧИЛО ДА СЛУШАМ О ТОМ ВОЛФГАНГУ!
12

ПОЗОРИШТЕ? ТО ЈЕ ОНА ВЕЛИКА ЗГРАДА НА УГЛУ!

ГОСПОДО, ДИРЕКТОР ВАС ОЧЕКУЈЕ!

ДОБРО ДОШЛИ! ОЧЕКИВАЛИ СМО ВАС, ГОСПОДИНЕ ФЛЕКСЕР. СВИРАЋЕТЕ ВЕЧЕРАС ПРЕД ПУНОМ САЛОМ! ОВА КОНЦЕРТНА СЕЗОНА НАМ ЈЕ ПОСЕБНО УСПЕЛА...

ПОКАЗАЋУ ВАМ САЛУ... И ВАШ КЛАВИР! ХЕ ХЕ!
ХЕ, ХЕ...

ЕВО КЛАВИРА!
Д... ДИВАН ЈЕ!
АХА! МОГЛО БИ СТО КРИГЛИ ПИВА ДА СТАНЕ НА ЊЕГА!

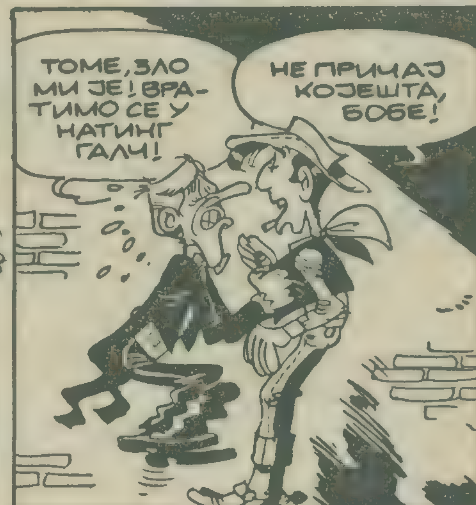

ОВАЈ... ГОСПОДИНЕ ФЛЕКСЕР, НАДАМ СЕ ДА СТЕ ПОНЕЛИ И ВЕЧЕРЊЕ ОДЕЛО!
ЈЕСАМ, ЈЕСАМ... НЕ БРИНИТЕ!

ПОМОЋНИ УЛАЗ
ТА ДВОРАНА... ТАЈ КЛАВИР... МЕНЕ ЈЕ СТРАХ, ТОМЕ!
АМА, БИЋЕШ СЈАЈАН, БОБЕ! ЈА И ВОЛФГАНГ АМАДЕУС ПОНОСИМО СЕ ТОБОМ!
САМО ЗА УМЕТНИКЕ

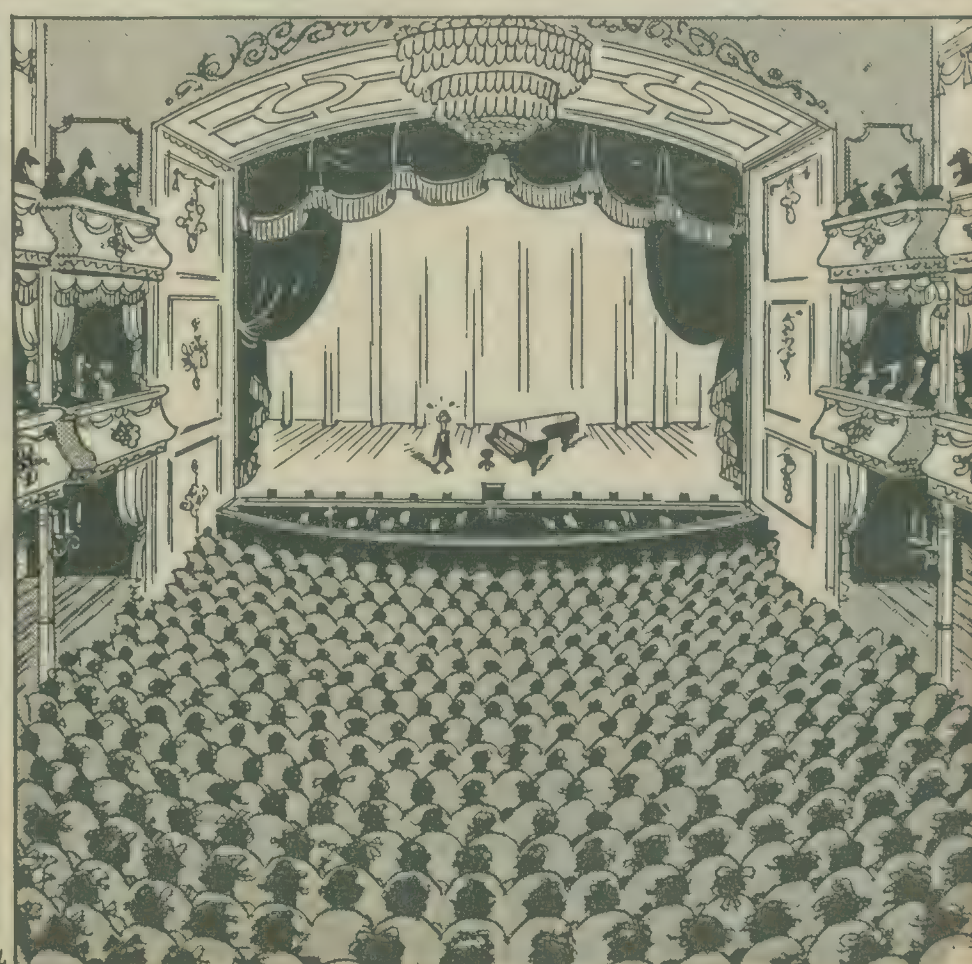

ТЕ ВЕЧЕРИ...
СОЛИСТИЧКИ КОНЦЕРТ
РОБЕРТ ОЛЕКСЕР

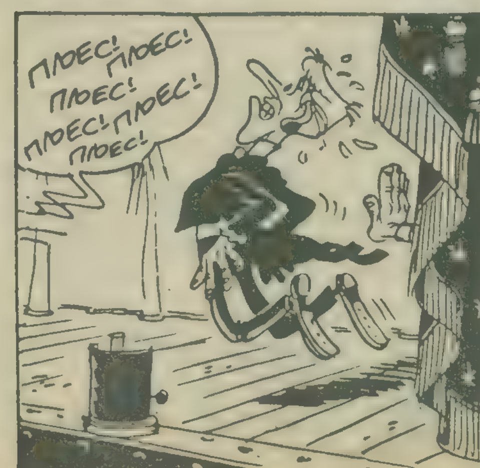

ИЗА КУЛИСА...
Ј... ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО КОЛИКО СВЕТА?
СВАКА ТИ ЧАСТ, БОБЕ!

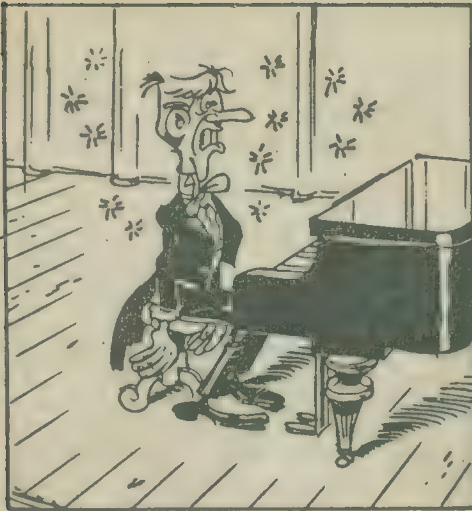

НАСТУПАТЕ, ОЛЕКСЕР...
К... КО, ЈА?!

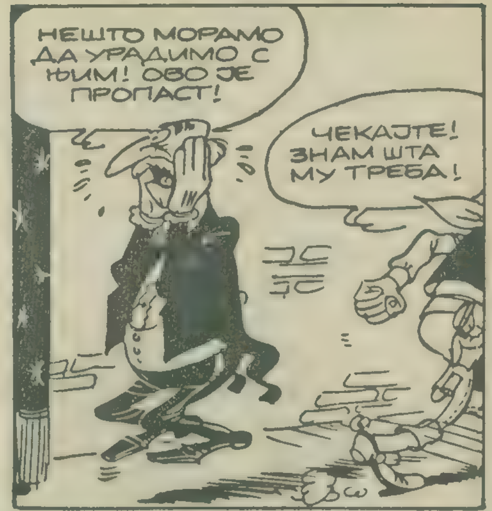

ТОМЕ, ЗЛО МИ ЈЕ! ВРАТИМО СЕ У НАТИНГ ГАЛЧ!
НЕ ПРИЧАЈ КОЈЕШТА, БОБЕ!

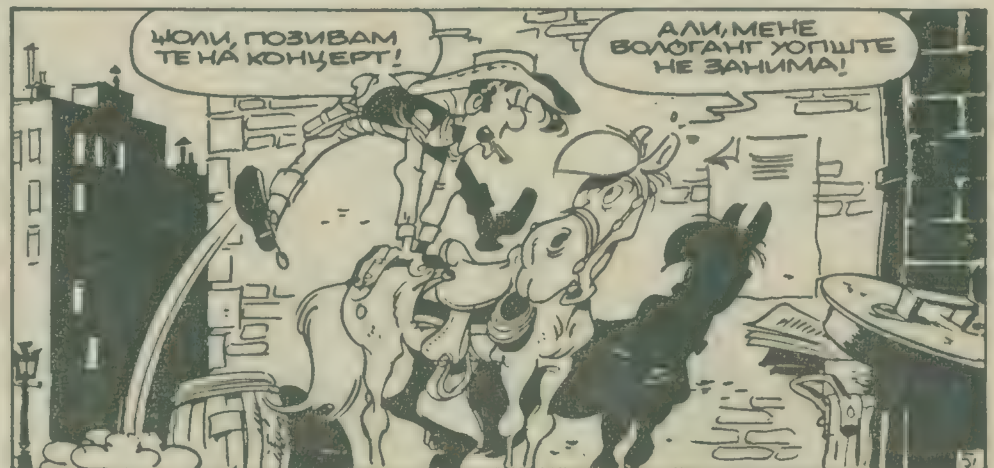
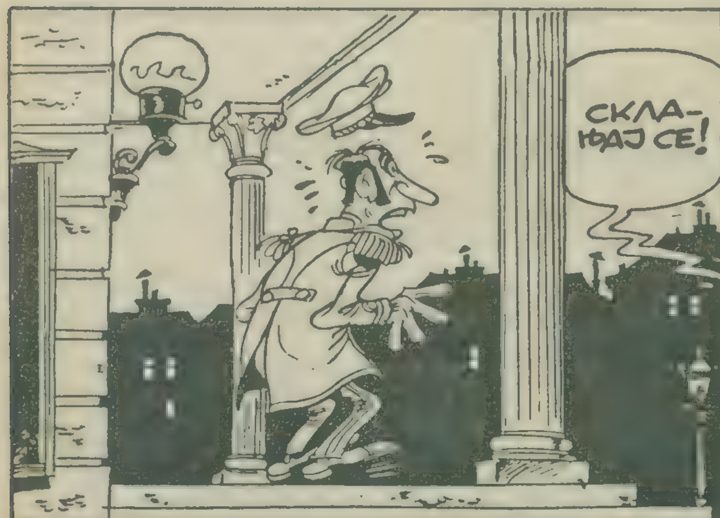

НЕК' ЈЕ СА СРЕЋОМ!

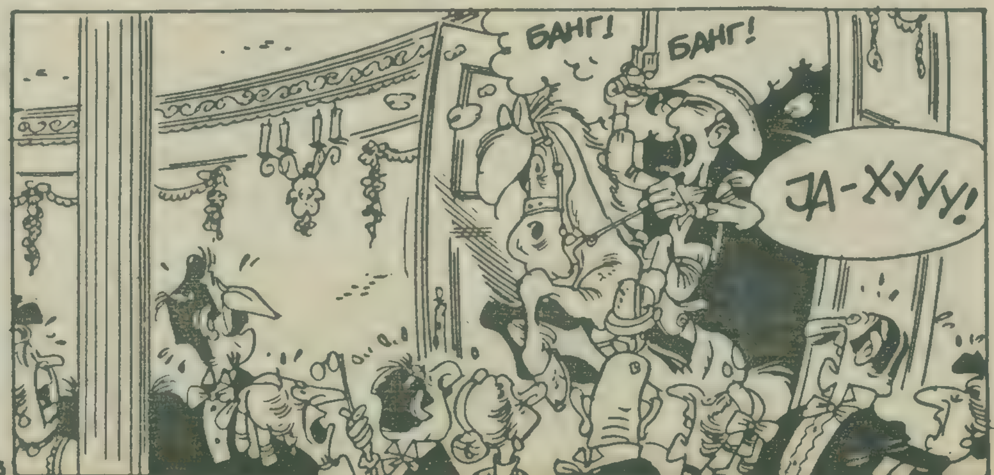

ПЉЕС! ПЉЕС! ПЉЕС! ПЉЕС! ПЉЕС! ПЉЕС!
14

ШТА МУ ЈЕ? ЗАШТО НЕ СВИРА?
САВ СЕ УКОЧИО... НИ-ЈЕ НАВИКАО НА ОВУ АТМО-СФЕРУ!

НЕШТО МОРАМО ДА УРАДИМО С ЊИМ! ОВО ЈЕ ПРОПАСТ!
ЧЕКАЈТЕ! ЗНАМ ШТА МУ ТРЕБА!
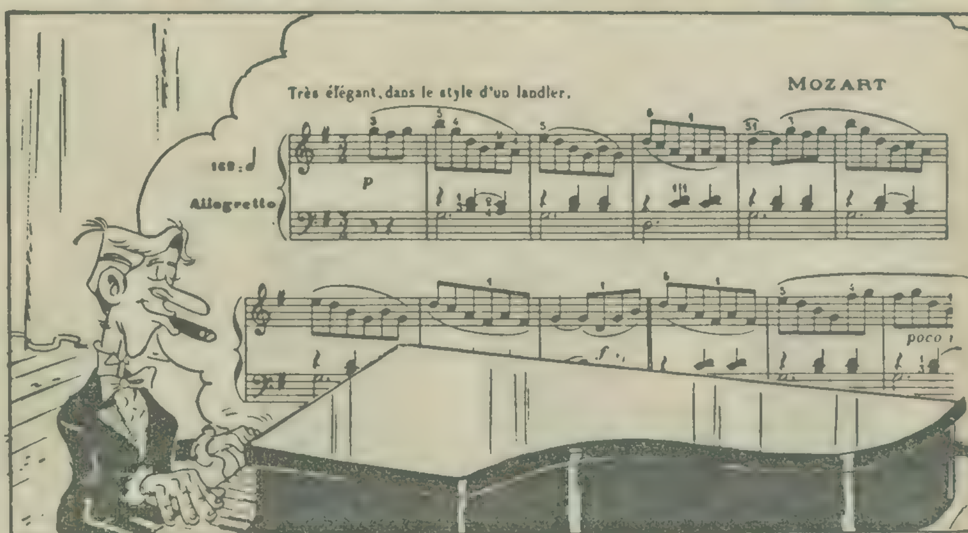
ПОМОЋНИ УЛАЗ
САМО ЗА УМЕТ-НИКЕ

ЏОЛИ, ПОЗИВАМ ТЕ НА КОНЦЕРТ!
АЛИ, МЕНЕ ВОЛФГАНГ УОПШТЕ НЕ ЗАНИМА!

СКЛА-ЊАЈ СЕ!

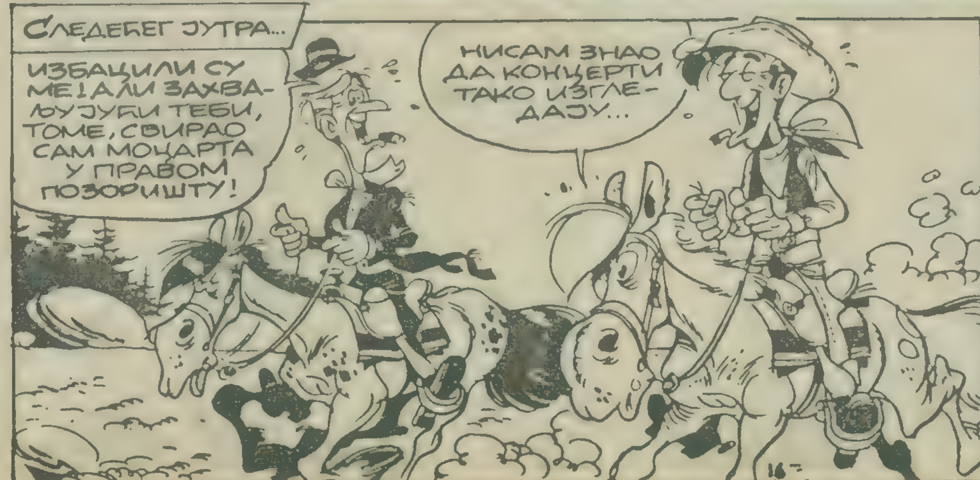

ХЕЈ, НЕ НА КОЊУ! БАР ОСТАВИ КОЊА У ГАРДЕРО-БИ!

БАНГ! БАНГ!
ЈА-ХУУУ!

ПОЛУДЕО ЈЕ!
ЈИПИИИ!
СЈАЈНО! ПОЧИЊЕ ТУЧА!
ЏОРЏЕ! ЗАБОГА, СМИРИТЕ СЕ!
СТАНИТЕ! ДОСТА! ЗОВИТЕ ПОЛИЦИЈУ! УПОМОЋ!

ПА ТО ЈЕ СКАНДАЛ!
МОРЕ, САД ЋУ ЈА ТЕБЕ!
ЏОРЏЕ! ЈЕСТЕ ЛИ ПОЛУДЕЛИ?!
У! МНОГО ДОБАР КОНЦЕРТ!
НАПРЕД, БОБЕ! ПОЧИЊИ!
У ИМЕ ЗАКОНА, СМИРИТЕ СЕ!

ТРЕС!
ЕВО ТИ!
КЛОП!
ЏОРЏЕ!!

Très élégant, dans le style d'un landler.
MOZART
Allegretto
p
poco

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА...
ИЗБАЦИЛИ СУ МЕ! АЛИ ЗАХВАЉУЈУЋИ ТЕБИ, ТОМЕ, СВИРАО САМ МОЦАРТА У ПРАВОМ ПОЗОРИШТУ!
НИСАМ ЗНАО ДА КОНЦЕРТИ ТАКО ИЗГЛЕДАЈУ...

♫ ЈА УСАМЉЕН САМ КАУБОЈ ДАЛЕКО ОД ДОМА СВОГ...
ОВО ЈЕ ПРАВА МУЗИКА!
Morris + Goscinny
КРАЈ

ПОСЛЕДЊИ ТОПОВИ СА МАКАОА

Где све нису стигли смели португалски морепловци и то много пре свих. Њихова освајања омогућила су Лисабону да спусти шапу и на три континента

Дуго је португалско царство обухватало огромну већину свих земаља познатих Европљанима! Кад су се француски, холандски, норвешки и енглески морепловци спремали да крену на далека путовања, Португалци су се већ били искрцали у Африци, Азији и Јужној Америци. Тако су створили велико Лузитанско царство (старо латинско име за Португал – Лузитанија). Од 1434. када су њени морнари опловили рт Божадор, на југу данашњег Марока, започело је освајање Африке. Век касније Португалци су практично присутни на целом црном континенту: Сенегал, Гана, Гвинеја, Обала Слоноваче, Дахомеј, Конго, Ангола, Јужна Африка, Мозамбик, Танзанија, Етиопија.

Трговци, језуити, војници

Из тропских и екваторијалних области Африке у Лисабон су стизали злато, слонова кост, скупоцено дрво, кафа, чај, шећер, какао. И, наравно, робови.

Освајање Рта добре наде 1487. и прво путовање истраживача и морепловца Васка де Гаме отворили су пут према Индији. Године 1502. Гама је основао трговачку агенцију у Кошину, на југу индијског полуострва, где је следеће године Алфонсо де Албукерке постао њен вицекраљ.

После Африке пред Португалцима је била отворена цела Азија. Нови продор донео је и нова богатства: Сундски отоци, међу њима и Тимор (враћен Индонезији тек 1975), Молучка острва, Кина, где су Португалци над полуострвом Макаом до данас задржали старатељство, Јапан, Кореја. Од самог почетка, од Африке до Далеког истока, Португалска империја стварана је по једноставном и ефикасном рецепту: мрежа трговачких испостава, оснивање хришћанских мисија и, најзад, утврђење војне постаје. (Сећате се филма "Мисија" са једног од прошлих ФЕСТ-ова?) Мало људи на лицу места, корак по корак у непрегледну територију унутрашњости земље. Међутим, азијска путовања потрајала су дуго и коштала много двор у Лисабону који је, између осталог, имао много муке да сачува монопол над трговином зачинима.

Еру великих путовања омогућио је велики напредак у навигацији према звездама и развој картографије. Предузимајући свој велики пут на Исток Васко де Гама (на слици као велики адмирал Индије) користио је знања арапских морепловаца који су давно пре Европљана знали за инструменте сличне овом астролабу од месинга.

Прва права колонија – Бразил

Португал је затим себи припојио и Бразил који је 1500. године запосео морепловац Педро Алварес Кабрал и прогласио у њему своју власт. Назвао га је Иља да Вера Круз (острво правог крста), а касније је добио данашње име по дрвету бразил. Најпре је овде основана трговачка филијала, а Бразил је стварно био колонизован 1532. кад је почела да се организује централна власт. Приобални појас краљ је поделио на 12 области које су дате на управу заповедницима који су имали задатак да брину о одбрани и насељавању. Јер, огромна територија, коју је тек требало истражити, била је слабо насељена. Први попис из 1576. године „избројао" је у целом Бразилу 57.000 становника и то „укључујући и робове"!

Тако је Португал, комадић земље насељен с мало људи, положио своју шапу на три континента: Африку коју је држао у „загрљају" својим кружним путовањима, Азију из које је извлачио велика богатства и Америку где је рађано огромно царство (откривено злато, затим дијаманти), у коме се говорило њиховим језиком, које је наследило њихову културу. Бразил је добио независност 1822. године, али се у њему и данас званично говори португалски, језик који широм света користи 180 милиона људи, од чега 140 милиона Бразилаца. Средином 16. века португалско колонијално царство протезало се од Гибралтара до Суматре и Малаке! Стотину година касније ова империја је почела да губи и повлачи се под ударцима Холандије, Енглеске и Француске, нових колонијалних сила...

Кад је средином 20. века дошло до рушења великих колонијалних империја, Португал којим је владао диктатор Салазар, одбијао је да призна законе новог времена. Португалско царство је „држава вишеконтинентална и вишерасна, стварана у току више векова историјског развоја; територије изван Европе нису никако колонија већ саставни део националне територије и као такве неотуђиве". Уједињене нације, међутим, мислиле су другачије и осудиле овакву Салазарову политику. Португал је запао у сукобе без краја борећи се против покрета за ослобођење. Тако је изгубио своје последње колоније у Африци (Португалска Гвинеја, Ангола, Мозамбик, отоци Сао Томе е Принсипе, Зеленортска острва) и Индија (Гоа, Диу, Дамао). Данас је Макао, на југу Кине, једини португалски прекоморски посед и он ће то остати до краја овог века. Пола милиона Кинеза који овде живе последњи су траг који подсећа на златне године моћи Португала 15. и 16. века. А у уџбеницима су остала имена одважних истраживача који су писали португалску историју: Васко де Гама, Педро Алварес Кабрал, Алфонсо де Албукерке, Франсиско Серано, Тристан да Куња, па и сам славни Фернандо Магелан, или Магељанш како га Португалци зову, човек који је својим смелим путовањима светским океанима први очигледно доказао да је Земља округла.

В. М.

Забавникова радионица

ИГРАЈМО СЕ (СА) РЕЧИМА...

... ИЛИ „ГАЂАМО СЕ РЕЧИМА КАО ДЕЦА ЗРЕЛИМ ТРЕШЊАМА"

Ако сте до сада „Забавник" читали испод клупе. топло вам препоручујемо да овај примерак оставите на клупи или, још боље – на катедри!

Добијамо ваша писма и то нам је драго; у њима нас хвалите (то нам је још драже) и саветујете (што нам је најдраже)

Али. морамо вам нешто признати: не одушевљавају нас све похвале једнако. Понеке нас и растуже. као што је то учинило писмо једног „радионичара" из Марибора. О чему се ради?

Матијаж нам пише да толико ужива у „Забавнику" да понекад не одоли искушењу и носи га у школу. Наравно. то само по по себи не би било ништа да му се. за време часа, није десила незгода: „Забавник" се некако измигољио из школске торбе и мирно спустио у Матијажово крило. Он се томе мало зачудио. али пошто се већ навикао да су са „Забавником" сва чуда могућа (ово нисмо ми рекли!) само је слегнуо раменима и дозволио му да ту и остане. Међутим. то је био најнесташнији примерак који сте могли да набавите; веровали или не. сам је почео да окреће своје странице и зауставио се на „Радионици". А у њој – „Мувалиште"! То је већ било искушење којем се тешко могло одолети. Наш „радионичар" се удубио у текст и...

Погађате: тек што је стигао до другог рецепта. крај клупе се створила професорка. (Расплет ове ситуације ћемо прескочити јер вам је вероватно познат и из сопственог искуства.)

Наш коментар: Ма колико нам ласкала чињеница да смо понекад неодољиви, ипак вам нећемо саветовати да нас кришом читате за време часова. Али. да вас не бисмо доводили у искушење, предлажемо да „Радионица" постане саставни део часова!

МАТЕРЊИ И СТРАНИ ЈЕЗИК: „ГАЂАМО СЕ РЕЧИМА КАО ДЕЦА ЗРЕЛИМ ТРЕШЊАМА"

I игра: **ПРЕДМЕТ У ВРЕЋИ**

За ову игру вам је потребно: – папир и оловка за сваког играча:
– врећа или ранац:
– неколико предмета необичног облика (што чуднијих то боље)
– професор матерњег или страног језика који воли да се игра.

Наравно. већ сте схватили да је лако набавити све састојке осим последњег: професора! Али. можда ни то неће бити тако тешко: изненадићете се колико је ваших наставника заражено арги-вирусом. само што немају времена да вам то и покажу.

Пре свега. објасните зашто би требало да ову игру играте на часу. У „Омладинској радионици" је користимо зато што помаже изграђивању речника и учи нас како да се прецизно и језгровито изражавамо. Зато је препоручујемо вама. а ви је препоручите професорима.

Како се игра?

Професор ће кришом ставити један предмет у ранац и прозвати некога. Прозвани ученик има задатак да опише предмет тако да га остали ученици могу нацртати.

Једноставно. зар не?

Е. па и није. а одмах ћете видети и зашто.

Прво, играч не види предмет који описује – он може само да га опипава.

Друго. забрањено је показивање рукама (да би се то спречило. играч који описује предмет држи обе руке у ранцу)

Треће, није дозвољено постављање питања – цртајте тачно по упутствима која добијате. чак и када сумњате да такав предмет уопште постоји.

А да би читава игра била још сложенија. препоручујемо ствари које нису препознатљиве: делове старих електричних уређаја, необичне украсе. ретке предмете..

Ако сте већ покушали. онда вам је јасно зашто не помажу реченице као што су „Знаш оно..." или „Некако овако. па овде има нешто". Али. не брините. Врло брзо ћете постати мајстори у добром и прецизном изражавању. Јавите нам ако на следећем писменом убодете. пардон – добијете петака. пардон – петицу!

Да видимо може ли се градиво матерњег или страног језика обнављати на још неки занимљив начин. „Омладинска радионица" гласа за укидање оних непријатних тренутака кад стојите пред таблом. дрхтурите и чекате питање.

Наравно, поново нам треба један наставник вољан да се игра. Имате га? Сјајно! Замолите га да посебно припреми следећи час на којем ћете увежбавати зарезе. апозиције. атрибуте. управне и независне реченице... Уместо да реченице за анализу испише на табли. наставник ће сваку реч. сваки знак интерпункције написати на посебном комаду хартије. Када дође у разред. подалиће вас у неколико екипа и свакој екипи дати њену „гомилу речи". (Један ученик – једна реч или знак интерпункције.)

Ваш задатак је да, држећи своју реч (или „,", односно „!" односно „:"...) на грудима. станете тако да саставите исправно написану реченицу. Екипа која то најбрже учини добија ексклузивно право да прва анализира своју реченицу тако што ће свако објаснити шта је. којој врсти именица или глагола припада. какву функцију или радњу врши. зашто се налази баш на том месту...

На крају. осим оцене. можете увести и посебне награде за необичне реченичне конструкције и решења која су тачна, али неочекивана или нетачна. али – духовита јер. осим знања. треба наградити и маштовитост. зар не?

ЗНАМ, ЈА САМ АПАЛАЧИ!

Сећате ли се игре „Ко сам ја?" коју смо објавили у једном од ранијих бројева? За случај да сте заборавили. ево кратког подсетника. замислите једну личност. књижевника или научника, на пример. Напишите његово име на парчету хартије. а затим то залепите некоме на чело. „Срећни добитник" треба да одгонетне свој идентитет тако што ће вам постављати питања на која ћете му одговарати само са „да" или „не".

Наравно, јасно вам је како се ова игра може применити на часовима историје, матерњег језика, физике. Али, ако вам кажемо да не морате увек погађати личности, онда ћете можда пожелети да је играте и на часовима хемије, биологије, географије... Дакле, „загонетна личност" може бити и држава, планина, хемијски елемент, руда, органско једињење....

Замислите сад овакву сцену: ученик излази пред таблу, а професор му, уместо питања – лепи цедуљу на чело! Ученик, уобичајеним гласом, почиње да „одговара":

– Да ли се граничим са Француском?

– Да ли сам богат рудама?

– Да ли сам река?

– Да ли ми је национални доходак већи од 100 долара по становнику?...

Можете се договорити да одговоре даје цео разред или

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

један ученик, а оцене... Оцене ће давати наставник, наравно. Можда ће чак пожелети да ваше знање провери тако што ће вама дати прилику да смислите „загонетну личност", напишете је на цедуљици, залепите му је на чело... На основу ваших одговора лако ће закључити колико сте савладали градиво. Држимо вам палчеве и надамо се да ћете, осим добре забаве, имати и добре оцене.

На крају – мали радионичарски поклон: сваком од вас поклањамо по један румени новембарски пољубац. Брзо потражите некога са ким бисте га поделили.

Н. М.

„ОЗОН" И „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Графити 89.

Толико смо причали о правилима игре да их вероватно многи знају напамет. Они који не знају о чему је реч нека потраже неког ко редовно чита „ЗАБАВНИК" или слуша „ОЗОН" и он ће им све рећи!

НАШ ИЗБОР ПРИСПЕЛИХ ГРАФИТА:

1. Најмудрија је лисица, мада се у њене заслуге често приписује и глупост кокошака.

СПАЈША, Београд

2. Диктатор је диригент хора у коме нико нема слуха. А тиранин се рађа у публици.

Душица, Сомбор

3. Пепељуга мора да је имала одвратно велику ногу чим је ципелица само њој пристајала.

СУМЊИЧАВИ, Загреб

4. Највише ме брине моја коса јер долазе вашљива времена.

Марина Достанић, Београд

5. Највише гестикулирају пијанци јер им сметају винске мушице!

Петар Лупић, Раб

6. Најшашавије је када у брачном троуглу теби припадне место тупог угла.

Зоран Михајловић, Врање

7. Заљубљеност – то је када се заљубиш у књигу, а љубав – то је када се ожениш аутором!

Димитрије Шућин, Прокупље

8. Заљубљеност је када другарици из одељења носиш торбу због школе, а љубав је када целој школи носиш торбе због другарице из одељења.

Предраг Прица, Смедеревска Паланка

ТРИ „ЗАБАВНИКОВА" ПИТАЊА:

1. Шта значи бити старомодан?
2. Ко је напредан?
3. Који је графит идеалан за АТОМСКО СКЛОНИШТЕ?

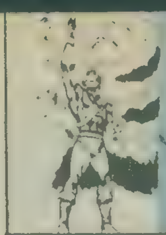
Одговоре на ова питања шаљите што пре на адресу: РАДИО-БЕОГРАД 202, Хиландарска 2, за „ОЗОН"-ГРАФИТИ '89, 11000 Београд.

КОНКУРС ЗА КРАТКУ ПРИЧУ

Подсећамо вас да је „ОЗОН" и ове године расписао конкурс за кратку причу на једној страници. Ово је трећи такав конкурс, а најбоље приче са прва два конкурса већ су објављене у две књиге („Скупљачи снова" и „Ослушкивање тишине"). Стога вас и ове године позивамо да и наредну књигу пишемо заједно. Пропозиције конкурса су исте као и прошле године, а то значи:

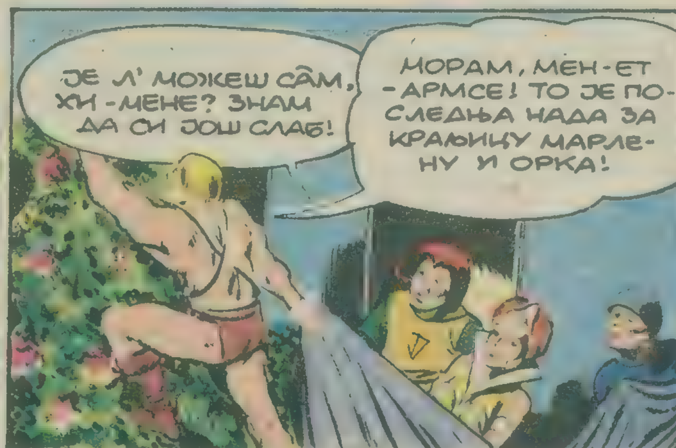
1. Сви учесници конкурса могу послати највише ПЕТ својих необјављених прича.
2. Дужина сваке од прича не сме да пређе 28 куцаних редова.
3. Тема за ваше приче је потпуно слободна и на конкурсу нема старосних ограничења.
4. Приче треба слати под шифром, а решење шифре са основним биографским подацима (име, презиме, адреса, година рођења...) треба приложити у посебном коверту.
5. Приче треба слати на адресу: РАДИО-БЕОГРАД 202, Хиландарска 2, за „ОЗОН" – конкурс за кратку причу, 11000 Београд. Рок за слање радова је 1. децембар 1989.
6. Посебан жири (Давид Албахари, Михајло Пантић и Петар Лазић) доделиће новчане награде ауторима најбољих прича и то: једну ПРВУ награду у вредности од два милиона динара, две ДРУГЕ од по милион и по и три ТРЕЋЕ од милион динара.

Биће још много других награда, а као и на прва два конкурса „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" ће наградити три најмлађа и једног најстаријег аутора прича које буду одабране за штампање у специјалној књизи која излази по завршетку конкурса. За сва ближа обавештења можете користити број телефона **„ОЗОНА": 011/346-775!!!**

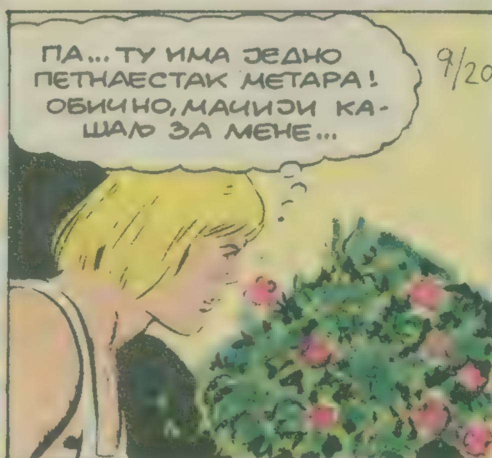

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

УСКОРО ЈЕ И ТО БИЛО ГОТОВО...
УСПЕО СИ, ХИ-МЕНЕ! СЈАЈНО!

ВИДЕО САМ МНОГЕ БАШТЕ, АЛИ НИЈЕДНУ ОВАКО ЛЕПО УШУШКАНУ...

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ...
РУЖЕ СУ ПРЕСТАЛЕ ДА РАСТУ! НАДАМ СЕ ДА СУ КРАЉИЦА И ОРКО ЈОШ ЖИВИ!

ТИЛА? ЈЕСИ ЛИ ИХ ПРОНАШЛА?
ЕНО ИХ ТАМО, СИРЕ, АЛИ СЕ НЕ ПОМЕРАЈУ!

МАРЛЕНА, БУДИ МИРНА! ОДМАХ ЋУ ТЕ ОСЛОБОДИТИ!

ОРКО! ВАШЕ ВЕЛИЧАНСТВО! ШТА ЈЕ ТО ОКО ВАС?

РАНДОРЕ, ХВАЛА БОГУ!
ОХ, ДРАГА МОЈА! ТАКО САМ СЕ УПЛАШИО!

ШТА ЈЕ ОВО, ОРКО? НЕКИ ЗАШТИТНИ БАЛОН?
АХА... ТО ЈЕ ЈЕДИНО ШТО САМ НА БРЗИНУ УСПЕО ДА СМИСЛИМ!

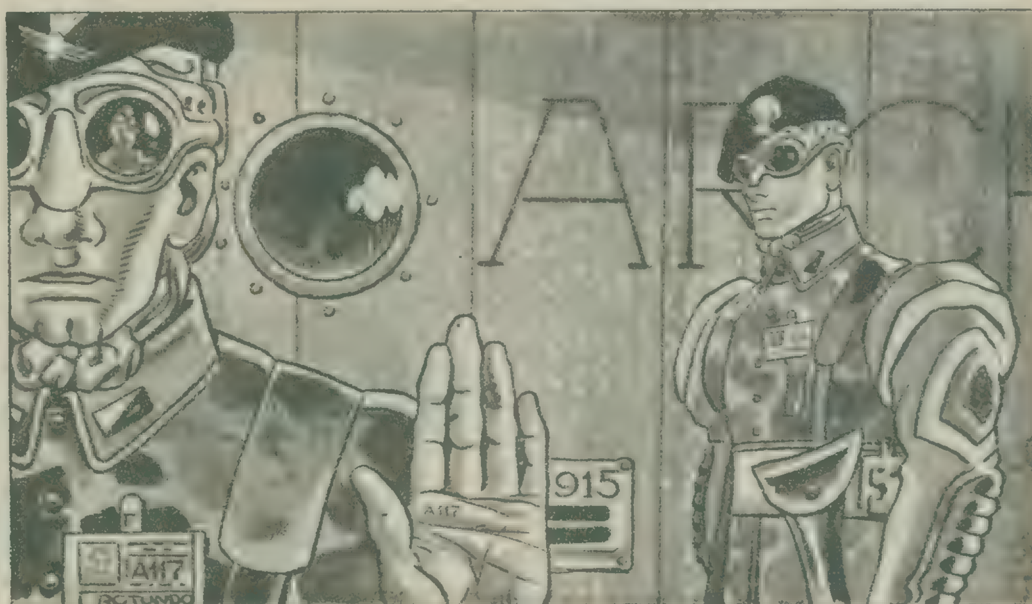
УФ... ТЕШКОМ МУКОМ! БОЈИМ СЕ ДА СВАКИ ЧАС ПОСТАЈЕМ СЛАБИЈИ!
У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ: НОВА ОПАСНОСТ

НА КОГА ЈЕ РЕД?

Габријеле Маркони

Слободно?

У дактилографски биро Војне болнице долазили су разни људи који су покушавали да нешто учине преко везе и преко реда, али овај који је управо ушао сигурно није прошао непажено. Можда због суровости његовог погледа а можда и због црне израслине која му је стајала на месту где би требало да буде лево уво.

Дактилограф, обични војник који је ускоро требало да скине униформу, осетио је како му низ кичму иду чудни жмарци.

– Ако вам то не би сувише сметало, замолио бих вас за малу услугу – рекао је овај седајући. – Ево, ја бих хтео...

Дактилограф га није пустио да заврши.

– Хоћете да откуцам ваш картон пре осталих?

– Не, не, пустите ме да завршим, молим вас. Видите, ја немам много времена јер ће се „они" ускоро вратити, а ја бих желео да одмах сазнам своју дијагнозу.

Војник га је збуњено погледао помисливши да је реч о неком смушеном типу.

– Али, извините, зар вам лекар није рекао да ли сте добро или не?

– Не, ви не разумете, не можете то да разумете, али... молим вас, имам тако мало времена.

– У реду – рекао је дактилограф дигавши руке. – Како се зовете?

– Пуковник Д'Алтавила.

– Заиста? Каква случајност! И ја се презивам Д'Алтавила – рекао је војник смешкајући се, али пошто овог другог то уопште није занимало а показивао је и знаке узнемирености, пожурио је да потражи његов картон. – Хм, да видимо... ево га. Извештај број 69. Дијагноза: болест у повлачењу! Јесте ли задовољни?

Човек је разрогачио очи и остао без даха. Затим је, на велико изненађење дактилографа, почео да јеца као дете. Плакао је и смејао се мрмљајући неповезане реченице:

– Коначно, после толико времена... не знате какву сте ми радост причинили!

Док је војник био у недоумици да ли да се љути или смеје, у собу су улетела четворица људи у белим мантилима, ухватили пуковника и извели га напоље, љубазно али одлучно.

– Какве глупости! – помислио је војник. – Шта значе ти болничари ако је човек (како каже дијагноза) способан за службу? – Погледао је историју болести. Све анализе показивале су да се пацијент сасвим опоравио. – Па, да – мислио је. – Чудно је да је оздравио тако брзо, нарочито што је већ у годинама. За болест од које је оболео пре само осамнаест дана потребно је више времена за лечење.

Гледајући списе запазио је да недостаје датум пуковниковог рођења.

– До ђавола, доле на пријемном све раде на брзину.

Отишао је у амбуланту да би им указао на несклад између тежине болести и брзине опоравка. Све што је успео да сазна било је да је нова дијагноза тачна.

Одустао је због посла који га је чекао у канцеларији и поново заузео своје место за писаћом машином.

Записник број 666

Већ је било време да се канцеларија затвори за странке. Али, пре него што ће предати откуцане записнике, војник је решио да употпуни податке о пуковнику. Морао је себи ипак да призна да је мало-помало све то почело да га опседа. То што није било датума рођења није га много забрињавало, јер је постојао записник са пријема у болницу пре осамнаест дана.

Сачекао је да сви оду, а онда понудио војнику на стражи да га замени. Овај није чекао да му се то два пута каже, пожурио је да одмах оде остављајући му кључеве од свих канцеларија.

Архив се налазио у приземљу: дуж свих зидова полице препуне клиничких картона из последњих шест година. Они ранији били су у Централном архиву где су сачувани подаци о пацијентима ове болнице од самог њеног оснивања 1917. године. На сву срећу, све је било у савршеном реду, а покретне мердевине омогућавале су да дохвати и највише полице. Оно што му је требало стајало је сасвим ниско, међу најсвежијим случајевима.

– Март... март... фебруар, ево га. Узео је фасциклу где би требало да нађе записник који му је био потребан. – Албанезе... Азолина... Бини... Коњано... Ах, ево га: записник бр. 666, пук. Д'Алтавила...

На лечење је дошао због повишеног крвног притиска. Препоручено је само осамнаест дана одмора. Зар то није мало? Али, записник је упућивао на један старији, од пре годину дана.

Од тог тренутка за дактилографа је започело грозничаво тражење све старијих записника. Све док није дошао до оних старијих од шест година. Даље му је био потребан Централни архив. Улаз је био забрањен, али кључеви су се налазили у његовим рукама. Жеља да сазна истину већ је постала права мора.

Не размишљајући о последицама које су могле да га снађу (чак и продужетак војног рока), узео је прави кључ и кренуо ка последњем спрату болнице.

На одељења на горњим спратовима није никад крочио после шест сати, али је увек мислио да је ту као и у свим другим болницама, са болесницима, медицинским и часним

сестрама. Знао је да и овде мора да постоји известан надзор због војника који су се претварали да су болесни и који су могли да побегну, али наоружани стражари по ходницима оставили су га потпуно без речи.

– Наоружани стражари у болници? – помислио је скривајући се иза аутомата за кафу. – Па то нема никаквог смисла и ...којој то касарни припадају? Ове ознаке не познајем.

Док је тако размишљао, дошло је време за смену страже. Оно што су стражари рекли једни другима још више га је збунило: они нису били ту да неко не би побегао, већ да нико не би покушао да прође кроз врата која су водила ка последњем спрату у целини резервисаном за Централни архив!

Ово откриће, крајње неочекивано и узнемирујуће, потпуно га је слудело. Томе су можда допринели и полумрачни, хладни ходници болнице. Покушавао је сам себе да убеди да је реч о уобичајеним појавама у војсци.

„Болест у повлачењу"

У међувремену је главна часна сестра (која је надгледала рад института), видећи да стражар још није вратио кључеве канцеларија, почела да га тражи у приземљу. Канцеларије су, међутим, све биле уредно закључане. Лица на коме се видела зебња, кренула је уз степенице уобичајеним ходом који је војник добро познавао. Једва је стигао да нађе мало бољи заклон – у удубљењу иза гипсане статуе, управо у тренутку када се појавила ужурбана сестра. У полутами је изгледала готово застрашујуће. Дактилограф је осетио неодољив нагон да побегне, али када је извирио иза скулптуре, видео је како се и стражари и сестра удаљавају. Његова радозналост надвладала је страх и потрчао је уз степенице.

Откључао је врата Централног архива, ушао и упалио светло тек пошто је за собом затворио врата. Остао је без даха: у просторији која је заузимала читав спрат налазили су се бескрајни редови полица препуних фасцикли са подацима, прашњавих од силних година које су ту провеле. Дактилограф је дубоко уздахнуо и бацио се на тражење. У почетку је то радио пажљиво враћајући на место све оно што би извукао да погледа. Али, како је напредовао са истраживањем, како је ишао све даље у прошлост, радозналост се претварала у запрепашћење када је извадио записник од пре осамнаест година. У то време пуковник Д'Алтавила још је био капетан, али ту се опет позивало на претходни записник старији шест месеци. Пацијент је био исти, болест и симптоми такође. Чин и име: генерал Д'Алтавила! И ту је недостајао датум рођења. И ту је стајала дијагноза: „Болест у повлачењу".

– Генерал? – заурлао је у себи. – Немогуће! То мора да је био отац или... неки имењак. Уосталом, и ја се тако презивам. – Рекао је то себи да би се смирио, али такав начин размишљања пробудио је у њему још већу зебњу. – И ја се тако...

Обливен хладним знојем наставио је да прекопава по још даљој прошлости, од фасцикле до фасцикле, од полице до полице. Прича се настављала у прошлост, са чиновима који нису имали никаквог реда: једног месеца био је капетан, месец пре тога пуковник, па онда потпоручник, па мајор, капетан, поручник... генерал! А уз сваки чин иста дијагноза: „Болест у повлачењу".

Саплићући се о хартију сада већ разбацану свуда по поду војник је унезверено настављао своје истраживање. Дахтао је обузет осећањем да га нешто гуши. Проучавајући ко зна који картон по реду, није ни приметио како

му полако прилазе четворица људи обучених у беле мантиле.

* * *

Прошло је много времена откако је последњи пут био у Војној болници. Курс који је похађао у официрској школи није му остављао много слободног времена да мисли на ранији живот. Једино би понекад услед векова успомена које су му врвеле у глави, осетио растресеност. Она га је ометала да од хиљада детињстава којих се сећао схвати које је стварно његово. Ушао је у дактило-биро обузет чудним осећањем да је ту већ био и обратио се војнику који је седео на, некада његовој столици.

– Не бих хтео да сметам, али замолио бих вас за малу услугу: можете ли да ми прочитате моју дијагнозу?

Војник га је збуњено погледао:

– Извините, али зар вам лекар после прегледа баш ништа није рекао?

– Не, ви то не можете да разумете. Али, ипак, можете ли да ми учините ту услугу?

– Па, у реду, како се зовете?

– Поручник Д'Алтавила.

– Хм, да видимо... ево га: „Није способан за службу шездесет дана". Ето, јесте ли задовољни?

Поручник је изашао из собе са горким осмехом на лицу. Не, његов ред још није дошао.

ИСТИНЕ И ЗАБЛУДЕ О ДЕЛФИНИМА

САН СА ОТВОРЕНИМ ОКОМ

Затворени базен пливалишта „Ташмајдан" у Београду. Подне је прохладног септембарског дана. Трибине су празне, нигде никог осим њих, делфина Гаја и Марка и њиховог дресера Волође Петрушина. Волођа клечи на невеликом испусту изнад саме воде и равномерним покретима прелази чешагијом преко Маркових бокова и репа. Марк се затим окреће на леђа и Волођа наставља да га „тимари" по глатком белом стомаку. Њему то очигледно прија. Повремено снажно увлачи ваздух кроз нос, округ-

ФЕНИКС И АКЕАКАМАИ – ИЗ ПЕПЕЛА ДО МУДРОСТИ

ДЕЛФИН ЈЕ

Напросто су неодољиви. Зато само они који добро познају ове морске сисаре могу о њима да говоре с пуно љубави, али трезвено. А Забавник, не кријући одушевљење, завирује у рад Американца Луиса Хермана, највећег светског знанца у овој области

Легенда каже да је делфин, у ствари, човек кога су богови претворили у морског сисара. На изглед чудно да биће које има облик овећег торпеда, тежину преко 150 килограма и влажну кожу која се у води беласа као порцулан, упоредимо са најинтелигентнијим копненим сисарима. Међутим, довољно је провести с делфинима неко време, макар их само гледати у лице, и схватити да из њихових очију избија неки невероватан блесак мудрости

– Тешко је одредити да ли животиње имају свест, јер је то врло широк појам. Ми смо на пример, свесни својих осећања, стања, додира и можемо да их изразимо и речима. Делфини немају ту вербалну способност – сматра Луис Херман – макар не у људским оквирима. Али зато, ако говоримо о интелигенцији, делфини су способни да се прилагођавају датој ситуацији, могу да створе слику света на основу искуства и прикупљеног знања. А то што никад неће „на наш начин" о свему

О делфинима влада мишљење да су, после човека, најинтелигентнија бића на Земљи. Да ли је то тачно, питали смо најмеродавнију могућу личност Јарослава Близњука, јединог совјетског зоопсихолога

Љубав која је више него очигледна: Гај нешто нежно шапуће Волођи Петрушину.

ли отвор смештен на врху гребена њушке, и испушта звук сличан чегртању звечарке. За то време, с главом изнад воде, помало нестрпљиво, Гај чека свој ред.

Волођа је искусан дресер, водећи у севастопољском о-

томе да проговоре, не треба ни да нас збуни ни разочара. Вероватно ни делфин оно што ми подразумевамо под пливањем не би тако назвао.

Ови сисари из породице китова (Catacea), којих има 66 врста, имају посебан систем за одашиљање и примање звука, такозвани сонар (sound navigation and ranging – навигација и одређивање удаљености помоћу звука). Тај сонар или ехолокатор одашиље звук кроз воду путем таласа који путује 4.5 пута брже него што би путовао кроз ваздух. Када делфин пошаље тај талас, он се одбија о препреку и враћа се као ехо са подацима о околини удаљеној до 800 метара.

– Почео сам да радим као експериментални психолог на Универзитету на Хавајима још 1966. и већ следеће године основао Лабораторију за морске сисаре. У лабораторију је касније стигла прва делфинка коју смо назвали Феникс – као птица која се рађа из пепела и још једна, Акеакамаи, у преводу „она која воли мудрост".

Феникс и Акеакамаи су постале симбол највишег домета у проучавању животињске способности учења говора. Једина разлика је што Луис Херман разговара с Фениксом путем компјутерски произведених звукова док Акеакамаи прима поруке „преведене" на говор руку. Однедавно су у Хермановој лабораторији, поред ових петнаестогодишњакиња – ветеранки и два четворогодишња делфина – Хаипо, мужјак и женка Елеле. Њих пуштају да говоре делфинским језиком трудећи се да га дешифрују и, евентуално, открију законитости ако их уопште има. Откривање природног, а не наметнутог – људског говора, изазвало би праву револуцију у проучавању ових најинтелигентнијих морских сисара.

– Феникс у базену има хидрофон (водени телефон) – каже Херман – док Акеакамаи слуша наше руке а однедавно и поруке с телевизијског монитора који смо, иза прозора у дну базена, сместили са снимљеним командама. Ако Фениксу желимо да кажемо да однесе лопту из базена до неке особе наредба гласи: „Лопта додирнути особу". За разлику од ових релацијских реченица, Акеакамаи је тренирана на језику гестова и конструкција је другачија: „Особа лопта додирнути". Ако је човек, између осталог, различит од свих осталих врста и по томе што може да говори и о предметима којих тренутно нема у његовој близини, пошто су визуелизовани у његовој глави, и делфини имају способност да примете одсуство неке ствари на коју су се већ навикли. Спремно ће рећи, на пример, да ли је у базену лопта или је нема. Још нешто је важно – делфини тачно памте односе између објеката, знају шта је пливати испод, скочити изнад, донети или узети нешто некоме или од некога... А све су то релације са којима се они иначе не сусрећу у „свом свету" и од којих им не зависи одржање у природи. Дакле, они успевају да науче много за њих небитне ствари.

– Делфини који се стално смеју као да су нашли кључ за вечно блаженство, елегантни играчи, имају вероватно најизоштренији слух од свих животињских врста. Сонар им помаже да добију информацију и о особи која је ушла у њихов простор. Ако непогрешиво препознају жену која је у другом стању, сигурно праве разлику и између здраве и болесне особе.

Делфинску терапију на аутистичној деци већ 15 година примењује Бетси Смит, професор са Универзитета у Мајамију, а сада на „гостовању" у другом делфинаријуму на Флориди, на острву Ки. Њени „делфински малишани" оболели од аутизма показују боље резултате.

В. Софреновић

гранку Московског института еволуционе морфологије и екологије животиња академије СССР-а и добро зна да Гаја и Марка не треба стављати на превелико искушење: ионако им се дешава много тога на шта нису навикли и што представља велику промену у њиховом животу. Почев од путовања авионом, па боравка у платненим носилима смештеним у посебно за ту прилику направљеним кадама, без

Испустио си лопту? – Изволи, узми је!

Представа може да почне!

Јарослав Близњук

ниједне капи воде: и то у трајању од 23 сата! Толико је времена прошло откад су их извадили из базена на аеродрому Шереметјево у Москви и док их нису спустили у базен на Ташу. А о томе да им је ускраћено природно окружење, морска вода, да и не говоримо. Уместо ње, све што су у Београду могли да добију је слатка вода посољена неопходном количином морске соли

Ту су и светла рефлектора на вечерњим представама. Гај и Марк нису навикли на њих: у њиховом „дому", ограђеном делу мора у Севастопољу, тога нема. Све представе се дају за видела. И све то Волођа има на уму кад нас моли да сачекамо и одлази својим „питомцима".

Измакли смо за – длаку

Кад је о делфинима реч, већина нас има прилично идиличну, покаткад и потпуно погрешну представу о њима, обилно потхрањивану силним причама о добroћудним морским бићима, спасиоцима толиких људских живота. Делфини су добри и безопасни, рећи ће свако дете, па и многи одрасли, а уз то су и паметни. Најпаметнији од свих животињских врста. Они су, речју, дивни. Дивни јесу а о свему осталом може да се дискутује. И они знају да изгубе „живце" и да се наљуте, а кад се љуте... Е, па тада знају да буду и агресивни. Постају врло слични нама, људима, не либе се да насрну, ударе, уједу, све зависи од процене шта им се учини згоднијим, да вас млатну репом или угризу за ногу. Тако бар сматра Јарослав Близњук, руководилац групе која је са делфинима али и фокама Фомом и Пиратом дошла из Совјетског Савеза. С њим почињемо разговор док чекамо да Гај и Марк заврше са уређивањем и почну са позирањем нашем фото-репортеру.

Када су у питању делфини и фоке, Јарослав је, с обзиром да је једини зоопсихолог у СССР-у и да се потпуно посветио њима, вероватно најстручнији могући саговорник.

Питамо га како се заинтересовао баш за делфине?

– У време док сам још био студент у руке ми је случајно доспела тада тек преведена књига познатог америчког физиолога Џона Лила „Човек и делфин". Одушевила ме је идеја да су делфини разумна бића, најинтелигентнија врста, после људи, и да имају исти однос између масе тела и мозга баш као и ми. Мозак делфина има чак више вијуга него човечји, а то значи и више неурона, и они би, по томе, били „паметнији" од нас да им везе између нервних ћелија нису много слабије од наших. Дакле, надмашили смо их тако рећи за длаку.

– Прочитавши ту Лилову књигу, чврсто сам одлучио да се, кад дипломирам, посветим делфинима и то сам и учинио. Тако је од 1973. године мој живот окренут овим морским сисарима.

Помињемо „Књигу хипотеза" совјетског аутора Александра Горбовског и податак који смо нашли у њој да женка делфина „разговарајући" с младунчетом користи чак око 800 разних звукова и Лилову тврдњу да ове животиње комуницирају међусобно високоразвијеним језиком.

– Делфини се заиста служе акустичним „језиком" који стотине лингвиста већ годинама покушавају да одгонетну – каже Јарослав. – Неки совјетски аутори сматрају да се тај језик састоји од преко 800 звукова. Међутим, има и оних који су уверени да он није ништа богатији од оног којим се служе свиње а он се процењује на око 36 сигнала. Оно што могу да кажем јесте да је до сада прикупљен велики број разних звукова, али да наука није успела да их разврста, односно растумачи. Примењујући језик који је назвао средњим, а којим се иначе не служе ни људи ни делфини, Американац Луис Херман је последњих неколико година постигао изванредне резултате: утврдио је да делфини располажу са 100 фраза и да се свака од њих састоји од 4 до 5 речи. Фразе које је саставио Херман састоје се од имена (делфина), појмова горе и доле, назива неког предмета, глагола и заменице. Користећи се овим обрасцем, можемо да научимо Гаја или било ког другог делфина да „зна" да се баш њему обраћамо, да схвати да ли желимо да нешто (неки предмет) изнесе на површину, значи горе, или га спусти на дно, то јест доле, и да га затим однесе неком од учесника у експерименту. Свака од тих речи има тачно утврђену звучну фреквенцију а што се тиче саме фразе она се компјутерски приређује.

Употреба мозга

– Гледано из мог угла, могућности ове животињске врсте су несумњиве али ми не знамо тачно какве су и колике су. Оно до чега је наука у овом тренутку дошла јесте да се делфини могу сматрати разумним бићима и да могу да ураде много више него друге животињске врсте али то уједно не значи и да су они једини. Врло је вероватно да ништа мање разумне нису ни фоке па сам зато и њих укључио у експерименте. Од свих врста одабрао сам ушасте туљане и фоке: резултати које сам до сада добио показују да оне нису мање „паметне" од делфина и да чак много брже уче. До потпуно истих резултата дошао је и Луис Херман. Међутим, иако је ниво учења и фока и делфина исти, то ми није помогло да откријем како им „ради мозак". Желео сам да утврдим постоји ли, код обе ове врсте,

способност апстрактног мишљења, почев од оног које се у психологији назива опаженим па до правог оног који се може употребити у баратању појмовима „већи" и „мањи".

– Да то докучим отпочео сам следећи експеримент: нашим испитаницима показивали смо истовремено два троугла, мањи и већи, с тим што је њихов задатак био да **увек** препознају већи. Пошто и једни и други добро виде а делфини још располажу и ехо-сонаром који им помаже да утврде величину, облик, удаљеност неког предмета, експеримент смо изводили изван воде да они не би били у предности. Са одређене удаљености показивали смо и једнима и другима троуглове а они су на то морали да приђу и дотакну већи. Експеримент је показао да и делфини и фоке тачно „распознају" шта је веће. Како смо дошли до тог закључка? Тако што смо избацили већи троугао из прве фазе експеримента, оставили мањи и њему додали други, још мањи. У следећој фази увели смо још три лика, круг, квадрат и крст али се наши испитаници нису збунили што показује да су „употребили" мозак.

Фоке брже уче

– Да су фоке и делфини способни за право размишљање потврдили смо и помоћу експеримента који се састојао у томе да се на таблу поређају три даске са одређеним ликовима: наши испитаници требало је да науче да их увек „читају" слева надесно, одозго надоле. Претходно смо их научили да стоје на одређеном месту и да на показивање сваког појединачног лика обаве одређену радњу. Тако на показивање троугла морају да скоче кроз обруч круга, да скоче и ударе лопту а кад угледају латинично „S" да притисну нарочиту педалу. Табла је иначе била скривена завесом све док се наши ђаци не би нашли на својим местима и чим би се они сместили, завеса је уклањана. Оно што је у овом експерименту било врло важно јесте да се ликови „читају" одређеним редоследом. Следећих шест месеци, сваког боговетног дана, суботе, недеље и празници нису били изузетак, радили смо у три навpата по сат. Резултати које смо постигли били су изнад свих очекивања: већ после месец и по дана фоке су научиле да на одређени лик реагују одређеном радњом и у томе су биле готово непогрешиве: задатак су решавале у 96 одсто случајева што је заиста невероватно висок ефекат у психолошким истраживањима. Истовремено, у експеримент смо укључили и децу од пет година. Међутим, с њима смо постигли далеко слабије резултате. Она се једноставно нису показала нарочито спремном за сарадњу: већ код читања десете комбинације знакова губила су стрпљење док су фоке „пристајале" на читање чак 75!

– И пре окончања овог експеримента – наглашава Јарослав – ја нисам био уверен да су делфини, после човека, најинтелигентнија бића, већ због тога што су разна истраживања показала да су и вране врло „бистре" упркос томе што немају мождану кору него само стриатум. Моје је мишљење да свака животиња има известан потенцијал и да није толико важна грађа мозга него начин на који нека животиња решава задатак. Познато је да сви сисари имају мождану кору и да је њихова способност „разумевања" у сразмери с њеном величином. Дуго се сматрало да је способност учења одређена могућношћу стварања условног рефлекса, али ја нисам присталица те теорије. Не може се све објаснити условним рефлексом о чему речито говори и следећа анегдота: стоје два пса и разговарају о томе шта је условни рефлекс. Онда један каже другом: „Ма то ти је оно кад станеш на ону педалу, упали се лампа и онда дође онај чудак у белом мантилу да ти да да једеш!"

Питамо Јарослава Близњука умарају ли се делфини од толиког „учења" и сањају ли нешто од тога кад усну?

– То бих и ја волео да знам. Шта сањају немогуће је утврдити али да сањају то је лабораторијски потврђено. Наши научници Лав Мухамедов и Александар Супин истраживали су спавање делфина и тако открили да и они, као и људи, имају сан, односно да имају брже и спорије фазе снивања што потврђује да – сањају. Сан је наиме процес карактеристичан за бржу фазу снивања. Познато је да делфини имају две хемисфере мозга и да су обе наизменично активне за време спавања. Другим речима, док једна спава, друга „ради". Која, то није тешко закључити, довољно је само видети које око делфин држи отворено. Ако је то лево значи да му је тог тренутка активна десна хемисфера мозга.

Разговор са Јарославом Близњуком привели смо крају јер се ближило време за почетак поподневне представе а он увек присуствује. И то је део експеримента.

Олга Вукадиновић
Фотоси: Дејан Марковић

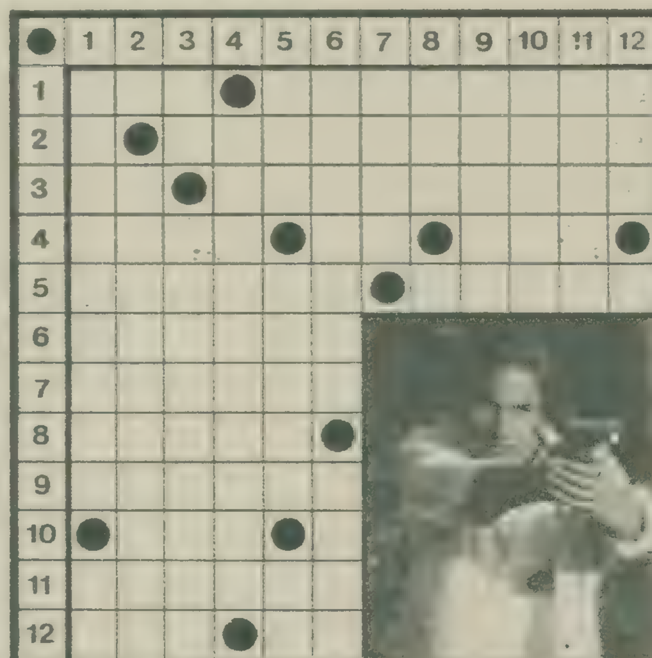
НИГМАТИКА

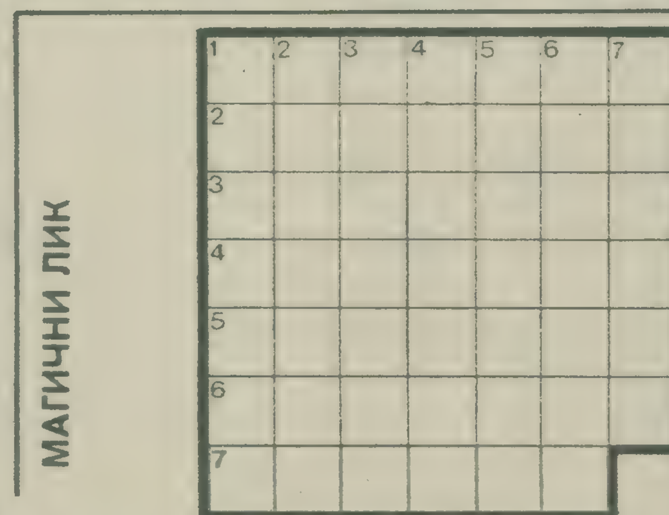
Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Поклон – Опроштење, амнестија. **2.** Ознака за обим – Пробијати се растући. **3.** Ауто-ознака за Нови Сад – Средство за анестезију. **4.** Енглески певач забавне музике. Том – Ауто-ознака за Ваљево – Градић код Задра. **5.** Која има онакве особине – Братић или сестрић. **6.** Мајстор за никловање. **7.** Од завршетка. **8.** Одјекивати. **9.** Новост. **10.** Велики морски сисар – Ознака за литар. **11.** Најбоља школска оцена. **12.** Коњи у народној песми – Ауто-ознака за Трстеник.

УСПРАВНО: 1. Глумац са слике – Ауто-ознака за Панчево. **2.** Раставна свеза – **Детектив кога игра глумац са слике у ТВ-серији „Пороци Мајамија"**, **3.** Ознака на лекарским рецептима – Нагнути, укосити. **4.** Разљуљати. **5.** Јаје (грч.) – Мушко име – Ауто-ознака за Цетиње. **6.** Варка, обмана – Речни рибар. **7.** Врста, сорта. **8.** Бојно копље старих Германа – Ознака за неутрон. **9.** Младунче пса. **10.** Београдски глумац, Миђа. **11.** Главни град суседне земље. **12.** Југословенска извозна и кредитна банка (скр.) – Симбол калијума.

МАГИЧНИ ЛИК

А, А, ЈЕР, КИ, ЛА, МА, МА, НА, ЊИ, РАК, РИ, РИ, РИ, СТА, СТАФ, ТЕ, ТЕ, ТЕ, ТИ, ЋА, ФА, ФАЛ.

Од ових слогова треба саставити речи према датим описима и уврстити их у лик.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Опера Ђузепа Вердија. 2. Црквено проклетство. 3. Место код Сремске Митровице. 4. Смањити дебљину, отањити. 5. Врста ловачког пса. 6. Непрофесионалци. Индијски аскет и магичар (мн.).

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ХИТХИТХИТ
ХИТХИТХИТ ХИТ
ХИТХИТХИТХИТХИТ

ИДОЛИМА С ЉУБАВЉУ

За њу тешко има препрека. Тираж последњег албума „Like A Prayer" није подбацио а чини се да је ни развод од глумца Шина Пена уопште није уздрмао. Ево шта Мадона каже о плочи, мужу, приватном животу...

● Песма са твог новог албума „Till Death Do Us Apart" (Док нас смрт не растави) говори о мучном и опасном браку. Колико је цео текст искрен?

– Теме већине песама са моје плоче потекле су управо из мог живота. Основне идеје су искрене, али има ту доста измишљеног. Ова песма говори о разарајућем односу двоје људи. У песми се говори о животу у затвореном кругу из кога једино смрт може да избави. Желела сам да песма буде шок и мислим да сам у томе успела. Наравно, песма није потпуно аутобиографска, јер никад не бих одржавала лошу везу

● Да ли си се покајала што си се удала?

– Не. Постоје неке ствари због којих се кајем али од свега највише осећам тугу. Кајање није добро зато што је рушилачко. Захваљујући томе што сам била у браку много сам научила, највише о самој себи

● Твоје залагање за брак делује врло старомодно.

– Ја јесам веома старомодна девојка. Брак је дивна ствар када се нађу прави људи. Док је трајао, уживала сам и желела да цео свет сазна да је Шин Пен човек кога волим највише на свету. То има своју цену, што сам тек сада схватила. Још као средњошколка када бих се заљубила, желела сам да цео свет сазна да дотичног волим. Увек сам била поносна на човека у кога сам заљубљена. Али, кад то објавиш, све почиње да се одвија пред очима јавности и више не припада теби. Тек почињем да схватам како је важно сачувати приватност

● Да ли се на новом албуму на прави начин одражава твоје музичко сазревање последњих година?

– Заиста не знам. Урадила сам оно што сам умела. Није било неких рачуница. Раније се догађало да моје плоче настају као одраз најсвежијих туђих музичких утицаја. Ова плоча је много више посвећена неким старијим музичарима које сам волела. Песме „Keep It Together" и „Express Yourself" су нека врста моје посвете групи „Sly and Family Stone". „Oh Father" је у част Сајмона и Гарфанкла које веома волим.

● Како је дошло до сарадње са Принцом са којим си написала песму „Love Song"?

– Годинама смо пријатељи, поштујемо рад једно другог и дуго смо желели да урадимо нешто заједно. Прошле године отишла сам у његов студио у Минесоти и радила на неким песмама само да бих добила идеју како да то изведемо, јер не могу да радим са сваким. Са многима сам покушала али није увек ишло

● Које певачице највише волиш?

– Ела Фицџералд има невероватан глас. Она је најбоља. Ту је и Џони Мичел, допада ми се како пева Чака Кан. Поред њих, волим све старе соул певаче. То су, пре свега, Марвин Греј, Сем Кук, Френки Лајмон, ценим и баршунасте гласове какве су имали Белафонте и Матис. Мој отац је имао све њихове плоче. Морам да поменем и Тома Вејтса и Џоа Кокера. И, наравно, Принца, његов глас је зачуђујући.

● Песма „Like A Prayer" користи се као реклама пепси-коле. Прича се да си за то добила пет милиона долара. Зашто си то урадила, пошто претпостављам да ти новац више није пресудан?

– Није, али сматрам да је изазов направити рекламу која има одређену уметничку вредност. По мени, и видео спотови су реклама. Спот за „Пепси" представља плочу на један други начин

● У већем броју песама са нове плоче износе се ставови који су против мушкараца. Да ли је то било намерно?

– Нисам о томе размишљала. Додуше, имам врло болних искустава са мушкарцима, али ме за неке везују и лепе успомене. Једно је сигурно: не мрзим мушкарце. Дуго сам сматрала да свет припада њима. Сада сам схватила да то, срећом, није тачно

П. Ј.

Тражили сте песму

PARADISE CITY

Just a' urchin livin' under the street
I'm a hard case that's tough to beat
I'm your charity case
So buy me somethin' to eat
I'll pay you at another time
Take It to the and of line

Ragz to riche or so they say
Ya gotta-keep pushin' for the fortune and fame
It's all a gamble
When it's just a game
Ya treat it like a capital crime
Everybody's doin' their time

Take me down
To the paradise city
Where the grass is green
And the girls are pretty
Take me home

Strapped in the chair of the city's gas chamber
Why I'm here I can't quite remeber
The surgeon general say's it's hazardous to breathe
I'd have another cigarette but I can't see
Tell me who ya gonna believe
So far away

Captain America's been torn aparat
Now he's a court jester with a broken heart
He said-Turn me around and take me back to the start
I must be losinmy mind „Are you blind?"
I 've seen it all a million times

РАЈСКИ ГРАД

То је само мангупски живот на улици
Ја сам тежак случај не могу ме сломити
Ја сам прилика за твоје доброчинство
И зато ми купи нешто за јело
Платићу ти неки други пут
Или до краја
Сагови богатима, бар тако кажу
Мораш да гураш због среће и славе
Све је коцка
Чак и када је само игра
За тебе је то смртна казна
А свако се проводи на свој начин
Поведи ме доле
У рајски град
Где је трава зелена
А девојке лепе
Поведи ме кући
Везан за столицу у гасној комори града
Више се не сећам зашто сам овде
Главни хирург каже да је опасно дисати
Запалићу још једну цигарету али не могу да видим
Реци ми, коме ћеш веровати
Убудуће
Капетан Америка се распао
Сада је дворска будала са сломљеним срцем
Рече: Окрени ме и врати на почетак
Мора да сам полудео – „Зар си слеп?"
Све сам то видео већ милион пута

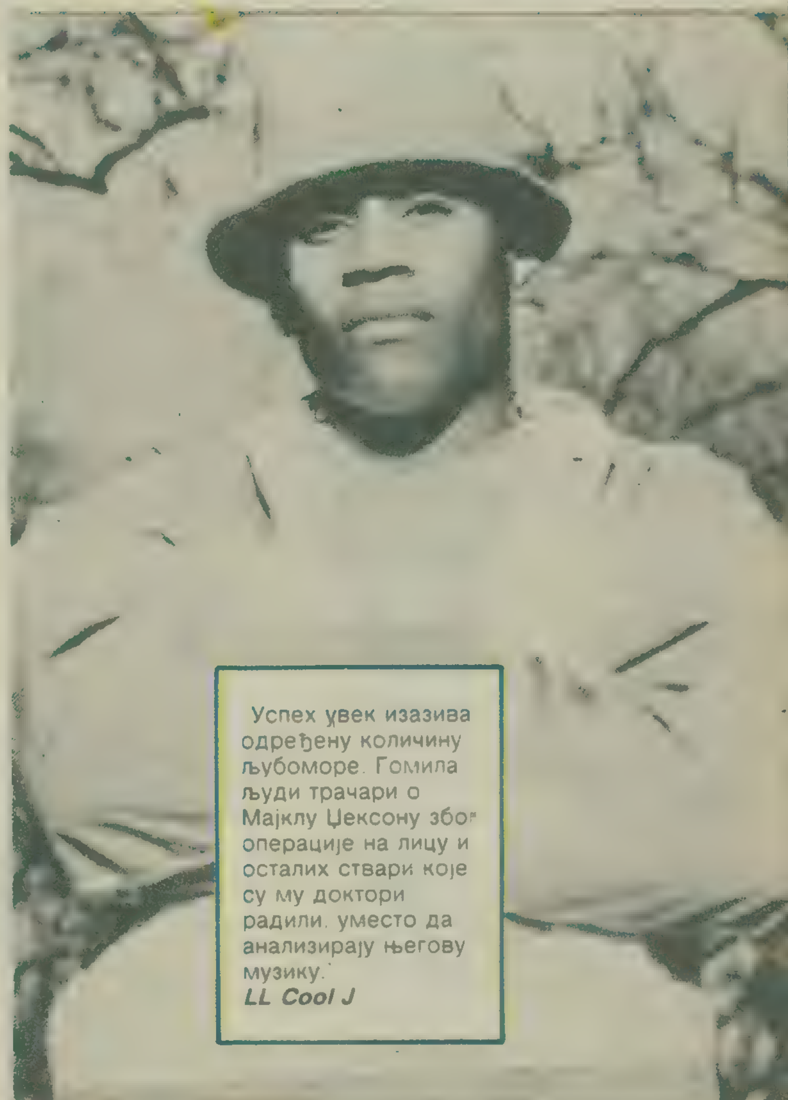
Музика и текст: Guns'n'Roses
Изводе: Guns'n'Roses

ГАРАВИ СОКАК

Новосадска група Гарави сокак после шест година рада дошла је до свог првог албума. О групи говори певач Бане Крстић.

– Иако смо заједно већ шест година, тек пре три почели смо да радимо на својим песмама. Почели смо свирајући Битлсе по игранкама, радним акцијама и селима. А ево већ се надамо да ћемо доћи и до друге плоче. Наша музика покушава да дочара сентимент равнице да Југославији покажемо како један паор размишља. Када смо тражили свој израз доста смо лутали и набасали на Гарави сокак песму Мирослава Антића. Трудили смо се да направимо своју боју, свој израз. А колико смо у томе успели то би требало публика да каже.

Успех увек изазива одређену количину љубоморе. Гомила људи трачари о Мајклу Џексону због операције на лицу и осталих ствари које су му доктори радили, уместо да анализирају његову музику.
LL Cool J

Уређује Диего Варагић

Ново у свету BMX-а

Ко су најпознатији и најбољи произвођачи BMX бицикла у свету и шта је то STREET STYLE?

ДУШКО.
Ваљево

Кад је реч о BMX-u, данас се у свету више пажње посвећује слободном стилу (FREESTYLE) него брзинским тркама (RACING). А у оквиру слободног стила, STREET STYLE (улични стил) најновија

је грозница. Подразумева вожњу по зидовима и оградама, уз безброј варијанти.

Најпознатији произвођачи овог бицикла у свету су фирме: HARO, RED LINE, MONGOOSE, SKYWAY, ROBINSON, DIAMOND BACK и KUWAHARA.

У школу с мачем

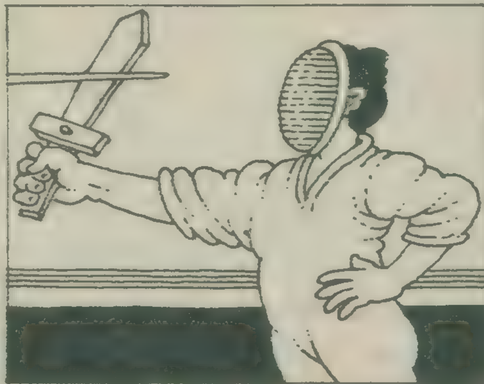
Имам 12 година и желим да се бавим мачевањем. Кажи ми нешто о том спорту и где у Београду постоји школа за мачевање.

ПАУЛА АНТОНЧИЋ
105. нова 6 – Вишњичка бања
Београд

С мачем у руци вековима смо се бранили од непријатеља... Ова витешка вештина временом је прерасла у спорт, за који одмах морамо да кажемо да је веома скуп, јер се сва опрема набавља углавном у иностранству.

У Београду постоје два мачевалачка клуба: „Звезда" и „Железничар". Чланови првог тренирају на стадиону Црвене звезде (Љутице Богдана 1/а) сваког понедељка, среде и петка од 18 до 21 сат, док се чланови клуба „Железничар" окупљају на Ташмајдану, у исте дане, од 19 сати надаље.

Такође, од првог септембра, на Факултету драмских уметности – у њиховом клубу „Академац" – почела је с радом омладинска мачевалачка школа. За

сва обавештења заинтересовани могу да се јаве тренеру Небојши Срећковићу, на телефон (011) 173-176.

Абракадабра у 100 лекација

Желео бих да знам где могу да наручим књигу мађионичарских трикова?

АЛЕКСАНДАР ГРУЈИЧИЋ
Браће Недића 46
Шабац

Књига коју тражиш зове се „Мађионичарство у 100 лекција". У њој ћеш наћи упутства за почетнике, односно трикове за показивање у друштву. Можеш да је наручиш преко продавнице „Мађионичар" у Београду чији је власник Борка Борђевић. Адреса: Булевар револуције 323а. Добићеш је уз плаћање поузећем, а цена је око 40.000 нових динара. Телефон продавнице је: 011/408-767.

У овој истој продавници може да се купи и књига „Како се постаје професионални мађионичар" као и приручник за професионалце „правог" имена – „Абракадабра".

Читај огласе!

Ускоро треба да купим компјутер, па ме занимају палице. Код нас је мали избор.

ВЛАДИМИР ВАСОВИЋ
Трг 14. октобра 2
Ниш

Већи избор наћи ћеш у Београду, у МЕТАЛСЕРВИСУ, Карађорђева 65. Нешто може да се нађе и по комисионима, а најбоље је да пратиш огласе у листовима који пишу о компјутерима и у дневној штампи.

Кад одговарам, уздрхтим...

Идем у седми разред и до сада сам била одличан ђак. Брине ме што, кад одговарам, прво помислим на оцену и сва уздрхтим. Како да се тога ослободим?

ЈЕЛЕНА ПАНЧИЋ
Приштина

Кад неко одговара за оцену, мора на оцену и да мисли... Ако му се, при том, догоди да уздрхти – доказује да је схватио да је учење озбиљна ствар. Другим речима, то је твој доживљај одговорности. Ако га прихватиш као нешто обично, све ће мање да ти смета.

Ћелавост је наследна

Имам 17 година и коса ми се јако масти. Прочитао сам негде да се то обољење зове „себореја" и да доводи до ране ћелавости. Да ли је то тачно?

ПРЕДРАГ ВУКОВИЋ,
Момишићи 66
Титоград

У време пубертета лојне жлезде постају активније и коса се више масти. То не мора да траје целог живота и због тога не мора да дође до ћелавости. Па ипак, ћелавост не може да избегне онај ко је предодређен да је наследи. А да ли ће уопште бити ћелав, мушкарац може да зна до 30. године.

Косу пери чешће, не више од два пута недељно, једи мање масну храну и мање шећера. Ако то не помогне, лекар ће да ти препише одређене витаминске пилуле или неке препарат за масажу темена.

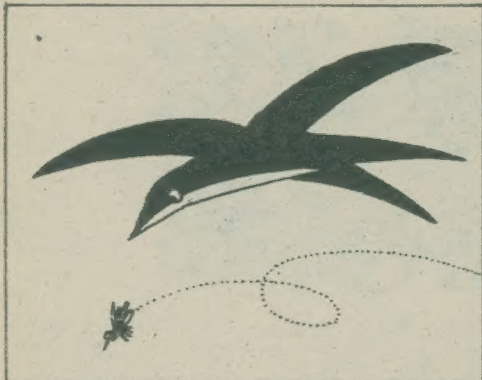
Мало ко зна да дневно може да испадне 50 и више власи, чији је животни век (4–8 година) прошао, а да то, ипак, не буде наговештај ћелавости!

Ласте на привременом боравку

Занима нас да ли се ласте, на југу, гнезде и легу младе?

МИЛИЦА И МИОДРАГ МИЛЕНКОВИЋ
Краљево

Ни једно ни друго. Ласте бораве на југу да би преживеле и готово све време

проводе трагајући за инсектима – нити се тамо гнезде, нити имају времена да легу младе.

Склоп ока и поткожног ткива

Имам 14 година и велике подочњаке. Да још имам црвен нос, изгледао бих као прави пијанац. Молим те, кажи ми како да их скинем?

НИКОЛА МАРКОВ,
Мраморак

Подочњаци могу да буду последица болести (малокрвност, обољење бубрега), сталног замора или генетски наслеђен склоп ока и поткожног ткива. То значи да прво мора да се преиспита здравље... Ако је оно у реду, подочњаци су наслеђени. Девојке их прикривају шминком, а мушкарци се због тога, једноставно, не узбуђују. Боље је да наставиш да се шалиш на свој рачун – подочњаке нећеш скинути, али ћеш постићи неке друге, такође важне ствари.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Данијела Маријановић, Трг I интер. 35, 44000 Сисак – 16 година, тренира кошарку, воли музику, филм и фотографију.

Петер Јанеш, Хошиминова 1, 61113 Љубљана – 15 година, воли музику, сакупља марке и разгледнице.

Елеонора Бошњак, Стубичка 15, 24000 Суботица – 17 година, воли музику, спорт, филмове, дружење и дописивање.

Кристина Дугалић, Мито Хаџивасилев 9/32, 91000 Скопље – 14 година, сакупља постере и значке, воли диско музику, плес, спорт, дописивање и дружење.

Saša Milošev, 24 Rue Arago, 93400 Saint Ouen, France – 17 година, воли спорт, музику (највише југословенску) и све што воле млади.

Барбара Кумановић, Болнишка 13, 66330 Пиран – 16 година, воли спорт, музику и плес.

Мериса Хусаковић, Хусе Хаџића 6б, 74260 Тешањ – 13 година, сакупља марке и значке.

Хелена Радола, Штињан, Станција 15, 52212 Фажана – 12 година, воли музику и путовања, сакупља постере и значке.

Никола Павличић, Отона Жупанчича 22, 11070 Нови Београд – 16 година, воли спорт и кикирики, навија за Црвену звезду, сакупља разгледнице са мотивима из Африке и постере извођача народне музике.

Зорица Макевић, Пете козарачке бригаде 31, 15000 Шабац – 12 година, сакупља постере, значке, кесе, украсне папире и писма.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: дар, опроштај, о, прорастати, нс, анестетик, Џонс, ва, Нин, онаква, нећак, никлер, скраја, орити, новина, кит, л, петица, ати, тс.

МАГИЧНИ ЛИК: Фалстаф, анатема, Лађарак, стањити, теријер, аматери, факири.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1975

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

В. д. главног и одговорног уредника Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Слављуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Неајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20.000 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165.600 динара, полугодишња 331.200 динара, годишња 662.400 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 331.200 динара, полугодишња 662.400 динара, годишња 1.324.800 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" – ООУР „Продаја" – претплата на лист: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD	36.–
СР НЕМАЧКА	DEM	66.–
ШВЕДСКА	SEK	227.–
ФРАНЦУСКА	FRF	225.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	58.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Насловна страна:

Драги пријатељи,

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и [PEZ] бонбони, позивају вас у

ВЕЛИКУ НАГРАДНУ ИГРУ

У сваком броју ЗАБАВНИКА поклањамо вам карте за играње са популарним ликовима ХОГАРА, ХЕЛГЕ, ХАМЛЕТА.

маме и тате,
деке и баке,
купите секи и бати
[PEZ] бонбоне слатке.

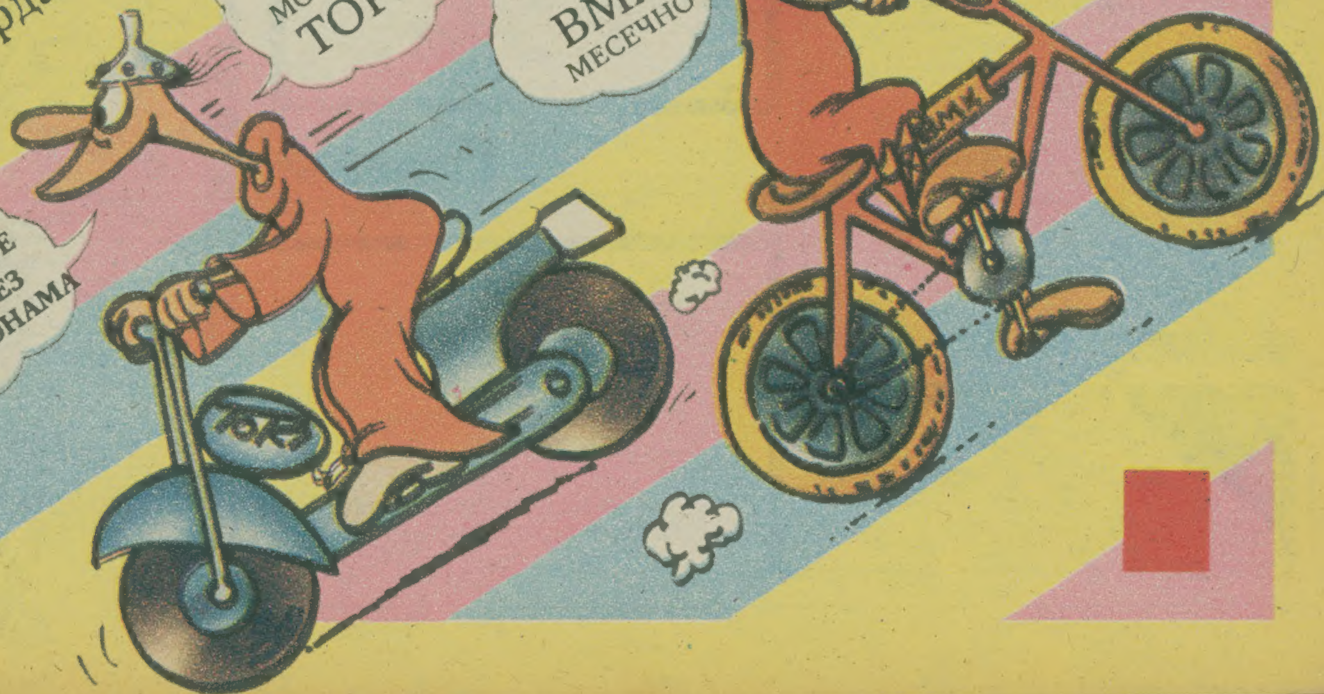
Слатки ПЕЗ бонбони за своје љубитеље обезбеђују вредне награде:

- сваког дана БИЦИКЛ ВМХ-Рог
- сваког дана кацига [PEZ] ВМХ
- сваког месеца мотоцикл ТОРИ
- на крају наградне игре СУПЕРНАГРАДА - ТРОДНЕВНА ПОСЕТА „ЕВРОПСКОМ ДИЗНИЛЕНДУ" у Амстердаму за две особе

ако би и ви желели да вам се срећа осмехне и добијете неку награду пошаљите **ТРИ ЛИСТИЋА** који се налазе у паковању ПЕЗ **ФИГУРИЦА** на адресу:

ПОЛИТИКА - ПП 124.
11000 Београд,
Македонска 35.

Надајте се да ће и ваше име бити међу награђенима који се извлаче жребом, а објављиваћемо их у ЗАБАВНИКУ: 17. XI, 15. XII и 12. I '90.

ВИДЕО БАРОМЕТАР

1. Out of Time – Ван времена (1988)

Полицајац Ченинг Тејлор живи у сенци онога за шта је заслужан његов славни чукундеда Макс. Тејлор јури опасног криминалца Маркуса и обојица, помоћу времеплова, бивају враћени из 2088. у 1988. годину. Наравно, потера се наставља и у „нашем времену", с тим да Ченингу сада помаже и чукундеда. Врло забаван и занимљив филм коме, међутим, недостаје оригиналност, јер је поменути заплет готово дословно преписан из „Терминатора" Џејмса Камерона. Редитељ је Роберт Батлер, а главне улоге тумаче Брус Абот, Бил Махер и Адам Aнт.

2. Cronicle of a Death Foretold – Хроника најављене смрти (1987)

„Хроника најављене смрти" Габријела Гарсије Маркеса сасвим сигурно спада у ред значајнијих дела светске књижевности двадесетог столећа. Да подсетимо: то је прича о убиству једног младића за које сви мештани знају да ће бити извршено, осим онога ко треба да буде жртва. Међутим, у филму је тај мотив помало потиснут, а неки други,који су у књизи ипак само у служби овог главног, стављени су у први план, што, очигледно, није било баш најсрећније решење. Филм је режирао Франческо Рози, а у главним улогама појављују се Ђан Марија Волонте, Руперт Еверт и Орнела Мути.

3. Her Alibi – Њен алиби (1989)

После два велика промашаја, какви су били „Краљ Давид" и „Злочини срца", Брус Бересфорд (аустралијски редитељ на привременом раду у САД) коначно има филм који би требало да се допадне публици. Главни јунак је писац криминалистичких романа коме већ дуже недостаје инспирација. У потрази за добром причом доспева у судницу где управо испитују девојку оптужену за убиство свог сународника – румунског студента. Заљубивши се у њу, писац јој даје алиби за време када је почињено убиство... Главне улоге тумаче Том Селек, Полина Поришкова, Вилијем Денијелс и Џејмс Фарентино.

4. Fool Moon In Blue Water – Пун месец у Плавој води (1988)

Флојд, средовечни власник локала у малом месту Плава вода, највећи део времена проводи гледајући фимове о породичном животу. Убрзо се сазнаје и зашто: они су му једина веза са несталом супругом. Истовремено, посао му иде све лошије и Флојд одлучује да прихвати понуду и прода локал не слутећи да је реч о превари. У главним улогама: Џин Хекман, Тери Гар, Барџис Мередит. Редитељ филма је Питер Мастерсон.

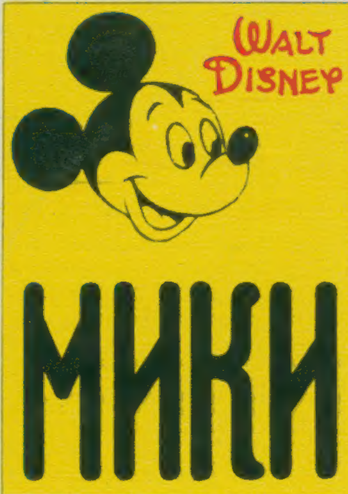
5. Fletch Lives – Флеч живи (1989)

Наставак некада веома популарног филма „Флеч-маскирани детектив" Мајкла Ричија (1985). „Флеч" је, иначе, надимак Ирвина Флечера, смешног али способног новинара, страсног навијача „Л.А. Лејкерса". У другом делу Флеч од тетке коју није видео наслеђује кућу са великим имањем и без размишљања одлучује да се пресели тамо. Међутим, неко покушава да га отера са земље. У режији Мајкла Ричија („Златно дете", „Најдражи психијатар") главне улоге у овој сјајној комедији тумаче Чеви Чејс и Хал Холбрук.

Вељко Радосављевић

Руперт Еверт у једној сцени филма „Хроника најављене смрти"

Walt Disney
МИКИ

ХЕЈ, МИКИ!

ХОЋЕШ ЛИ ДА СЕ ПРЕТ-ПЛАТИШ НА НАШ НОВИ ЛИСТ?

ЈА НИКАД НЕ ЧИТАМ ТАКВЕ СТВАРИ, ШИЉО!
БЛА-БЛА НОВИНЕ
КОМШИЈ-СКО КОШЕ
ГОСПА СТЕВКА И ЊЕНА КОМШИ-НИЦА ТВРДЕ

ЕВО, ДОБИО САМ НЕКЕ БЕСПЛАТНЕ ПРИМЕРКЕ, И ЈЕДНОСТАВНО ИХ БАЦИО У ЂУБРЕ!

НЕМА ПРОБЛЕМА, МИКИ! МИ ИМАМО СПЕЦИЈАЛНЕ ЉУДЕ БАШ ЗА ТАКВЕ СЛУ-ЧАЈЕВЕ!
БЛА-БЛА НОВИНЕ

ПРЕТПЛАТИ СЕ СЛОБОДНО НА ГОДИНУ ДАНА...
БЛА-БЛА НОВИНЕ
КОМШИЈ-СКО КОШЕ
ГОСПА СТЕВКА И ЊЕНА КОМ-ШИНИЦА ТВРДЕ

...А ЈА ЋУ ДОЛАЗИТИ СВАКО ЈУТРО И УБАЦИ-ВАТИ ИХ У КАНТУ ЗА ОТПАТКЕ!